

MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

**TRÓJSTRONNA KOMISJA
DO SPRAW
SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH**

Informator za rok 2009

- dialog

Biblioteka
Dialogu
Społecznego

WARSZAWA 2010

MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
Departament Dialogu i Partnerstwa Społecznego

**TRÓJSTRONNA KOMISJA
DO SPRAW
SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH**

Informator za rok 2009

Warszawa, 2010

Opracowano w Wydziale Dialogu Krajowego i Regionalnego
Departamentu Dialogu i Partnerstwa Społecznego MPiPS

Łamanie i druk: ZWP MPiPS. Zam. 186/10.

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	7
I. Prawne podstawy działania – kompetencje i zadania TK	9
II. Skład TK	15
III. Organizacja pracy TK	23
IV. Działalność TK	29
V. Pakiet Działań Antykryzysowych	35
VI. Prace zespołów problemowych TK	41
VII. Zadania i współpraca z TK wojewódzkich komisji dialogu społecznego	53
VIII. Badania oraz perspektywy dialogu społecznego i TK w ramach PO KL	57
IX. 15-lecie dialogu społecznego	61
X. Geneza i historia TK w latach 1994–2001	65
Podsumowanie	75
ZAŁĄCZNIKI	77
1. Ustawa o trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych	79
2. Regulamin działania TK	95
3. Zakresy prac zespołów problemowych TK	103
4. Kalendarium prac ustawowych TK	109
5. Informacja o organizacjach wchodzących w skład TK i biorących udział w pracach	114
6. Ustawa o związkach zawodowych	121
7. Ustawa o organizacjach pracodawców	138

Z perspektywy dwóch lat doświadczeń przewodniczenia Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, można już dokonać pierwszych podsumowań. Szczególnie ważny był wysiłek, jaki Trójstronna Komisja włożyła w przygotowanie rozwiązań legislacyjnych łagodzących skutki kryzysu światowego. Zaangażowanie i wola porozumienia wszystkich stron dialogu zasługuje na uznanie. W efekcie wielu spotkań, zwoływanych w trybie nadzwyczajnym oraz na bazie danych i wskaźników, jakimi dysponowały poszczególne resorty, udało się zarysować wstępne propozycje rozwiązań antykryzysowych. W konsekwencji to partnerzy społeczni, w ramach dialogu autonomicznego przyjęli postulat, obejmujący 13 najistotniejszych z ich punktu widzenia priorytetów. Porozumienie partnerów społecznych zostało przez rząd przyjęte do realizacji. Dzięki temu udało się wypracować rozwiązania prawne, wchodzące w zakres tzw. pakietu antykryzysowego. Ważną kwestią były negocjacje nad emeryturami pomostowymi, które zwróciły uwagę na inny aspekt dialogu: nie zawsze udaje się osiągnąć konsensus, niemniej jednak wymiana doświadczeń i stanowisk sprzyja przyjmowaniu lepszych rozwiązań.

Jednym z wniosków, jaki nasuwa się po 2 latach pracy w Komisji to potrzeba prowadzenia dialogu społecznego w kształtowaniu przeobrażeń społeczno-gospodarczych naszego kraju. Bez podjęcia trudu budowania porozumienia wobec wspólnych celów niemożliwe byłoby osiągnięcie tego, co Komisja wypracowała w tym okresie.

W procesie dialogu ważne jest również, aby komunikacja pomiędzy stronami przebiegała z uwzględnieniem interesów zarówno państwa, świata pracy jak i pracodawców oraz w przekonaniu jak ważny jest kapitał społeczny. Tylko takie podejście oraz próba zrozumienia argumentów wszystkich stron, może skupić nas wokół wspólnych wartości, w poczuciu wzajemnego zaufania, przekształcając uczestników negocjacji w partnerów dialogu.

Dialog społeczny pełni istotną rolę w przebiegu złożonych procesów przebudowy systemowej, ale również łagodzi, likwiduje, a nawet zapobiega konfliktom, wynikającym z konfrontacji niejednokrotnie odmiennych wizji, a czasami różnych interesów. Dlatego celem wspólnego działania jest znajdowanie najlepszych rozwiązań dla dobra państwa i ogółu obywateli.

Wszystkie wymienione powyżej elementy wskazują, jak odpowiedzialne jest zadanie, w którym uczestniczymy.

Mam nadzieję, że współpraca między uczestnikami Komisji Trójstronnej będzie się równie dobrze układać w kolejnych latach.

Wprowadzenie

Dialog społeczny, jako sztuka osiągnięcia kompromisu ma długoletnią tradycję. W Polsce nabrał szczególnego znaczenia po zmianach ustrojowych, jakie zaszły po 1989 roku, których konsekwencją był m.in. rozwój nowych podmiotów i nowych metod kształtowania i regulowania stosunków społecznych i gospodarczych. W polskich warunkach budowy gospodarki rynkowej i demokracji politycznej, metoda dialogu społecznego i związane z nią porozumienia stały się istotnym elementem konstrukcyjnym ustroju pracy i kształtowania polityki społeczno-gospodarczej kraju.

Dialog społeczny odgrywał i odgrywa istotną rolę w reformowaniu państwa, dając przy tym gwarancje harmonijnego rozwoju, zapobiegania i łagodzenia konfliktów.

Obecnie dialog społeczny jest – zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej – zasadą, na której opierają się „prawa podstawowe dla państwa” (preambuła). Dialog i współpraca partnerów społecznych stanowi również jeden z filarów społecznej gospodarki rynkowej – art. 20 Konstytucji RP.

W Polsce prowadzony jest od lat 90. w formie zinstytucjonalizowanej. Wśród sformalizowanych ciał dialogu społecznego najważniejszą, o znaczeniu ogólnokrajowym rolę, z uwagi na swe kompetencje i zakres działania, pełni od 15-tu lat Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych. Wynika to przede wszystkim z ustawowej regulacji jej funkcjonowania, polegającej na wykonywaniu przez Komisję uprawnień i kompetencji w ramach porządku prawnoustrojowego, szerokiego zakresu przedmiotowego działania Komisji i jej zespołów problemowych oraz prawnej możliwości wnoszenia pod obrady spraw o dużym znaczeniu społecznym lub gospodarczym, których rozwiązanie jest istotne dla zachowania pokoju społecznego, prowadzenia dialogu społecznego na szczeblu centralnym (krajowym) z reprezentatywnymi organizacjami związkowymi i pracodawców.

2009 rok potwierdził status Komisji Trójstronnej, jako najważniejszego forum dialogu społecznego w Polsce. Wynika to nie tylko z faktu pełnienia funkcji Przewodniczącego przez Wiceprezesa Rady Ministrów, Waldemara Pawlaka. Na uwagę zasługuje podejmowanie szeregu inicjatyw i działań, mających na celu jej wzmocnienie oraz gwarantujących skuteczność realiza-

cji uzgodnień. O roli Trójstronnej Komisji świadczy również, a może przede wszystkim, ranga podejmowanych tematów negocjacyjnych, w tym najważniejszy w minionym roku, związany z wypracowaniem rozwiązań łagodzących skutki kryzysu światowego.

Dotychczasowe prace Trójstronnej Komisji potwierdziły, że jest ona najbardziej właściwym ciałem dialogowym, mogącym zdiagnozować sytuację społeczno-gospodarczą kraju, w oparciu o miarodajne wskaźniki, zdefiniować priorytety i wypracować propozycje i koncepcje, których wprowadzenie przyczynia się do eliminowania barier i podnoszenia potencjału kraju. Wzmacnia przy tym mechanizmy demokratyczne państwa, a poprzez aktywne uczestnictwo partnerów społecznych oraz inicjowanie przez nich programów publicznych, przyjmowane rozwiązania mogą uzyskiwać szeroką akceptację.

Niniejsze opracowanie zawiera najistotniejsze informacje na temat działalności Komisji w 2009 roku, fakty i dane statystyczne dotyczące Komisji od momentu wejścia w życie ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz.U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1080 z późn. zm.). W informacji ujęte zostały dane na temat prac Prezydium, Zespołów problemowych i posiedzeń plenarnych TK. Informator zawiera obszerne informacje nt. negocjacji w ramach Pakietu działań antykryzysowych oraz Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Uzupełnieniem dokumentacji są załączniki: 3 ustawy: o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego, o związkach zawodowych, o organizacjach pracodawców, regulamin działania TK, zakres prac Zespołów i kalendarium prac ustawowych TK oraz informacja o organizacjach partnerów społecznych, będących członkami TK, i innych biorących udział w jej pracach.

Opracowanie służyć ma zarówno bezpośrednim uczestnikom dialogu społecznego w Polsce, jak i zainteresowanym obserwatorom reprezentującym świat nauki, mediów czy administracji.

I. Prawne podstawy działania – kompetencje i zadania TK

Umocowanie prawne Trójstronnej Komisji nadała ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego, opublikowana w Dzienniku Ustaw Nr 100, poz. 1080 z dnia 18 września 2001 r. z późn. zm., (*Załącznik nr 1*), która określa skład, organizację, kompetencje i zadania Trójstronnej Komisji. Zgodnie z ustawą Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych stanowi forum dialogu społecznego prowadzonego dla godzenia interesów pracowników, interesów pracodawców oraz dobra publicznego. Celem działalności Komisji jest dążenie do osiągnięcia i zachowania pokoju społecznego.

Szczegółowe zasady i tryb pracy Komisji, Prezydium oraz stałych i doraźnych zespołów problemowych, a także uprawnienia i obowiązki członków Komisji i członków zespołów, związanych z udziałem w ich pracach, określa regulamin Komisji.

W dniu 6 marca 2002 r. (na podstawie art. 13 ustawy o TK) Komisja Trójstronna przyjęła Uchwałę Nr 2 w sprawie regulaminu Komisji (*Załącznik nr 2*). Zapisy regulaminu zostały uzupełnione uchwałą nr 6 Komisji z 26 czerwca 2002 r., uchwałą nr 13 z dnia 13 grudnia 2002 r. oraz uchwałą nr 15 z 20 lutego 2003 r.

Do kompetencji Komisji należy:

1. Prowadzenie dialogu społecznego w sprawach wynagrodzeń i świadczeń społecznych oraz w innych sprawach społecznych lub gospodarczych.
2. Rozpatrywanie sprawy o dużym znaczeniu społecznym lub gospodarczym wniesionych pod obrady Komisji przez jedną ze stron, jeżeli uzna, że jej rozwiązanie jest istotne dla zachowania pokoju społecznego.
3. Zawieranie wspólnych porozumień, których przedmiotem są wzajemne zobowiązania stron służące godzeniu interesów pracowników, pracodawców i dobra publicznego oraz osiągnięciu i zachowaniu pokoju społecznego.

4. Udział w pracach nad projektem ustawy budżetowej – poprzez możliwość opiniowania przez stronę pracowników i stronę pracodawców w Komisji – wybranych wielkości makroekonomicznych stanowiących podstawę do opracowania projektu budżetu państwa, a następnie założeń i projektu budżetu państwa na kolejny rok oraz poprzez możliwość przedstawienia propozycji wzrostu w następnym roku: wynagrodzeń w gospodarce narodowej, w tym w państwowej sferze budżetowej oraz u przedsiębiorców, a także minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz emerytur i rent z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.
5. Realizacja zadań określonych w sześciu (a od 2010 r. w pięciu) ustawach:
  - ustawa z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. 1995 r. Nr 1, poz. 2 z późn. zm.);
    - ustalanie maksymalnego rocznego wskaźnika przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia u przedsiębiorców oraz orientacyjnych wskaźników przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w kolejnych kwartałach roku w stosunku do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z roku poprzedniego;
    - dokonywanie kwartalnych ocen kształtowania się przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców;
    - na podstawie przeprowadzonych ocen i uzyskanych informacji możliwość: zwrócenia się do właścicieli i organów założycielskich przedsiębiorstw z wnioskiem o udzielenie wyjaśnień w określonym terminie; wystąpienia do pracodawców i organizacji związkowych o zdyscyplinowanie polityki płacowej, wystąpienia do właściciela lub organu założycielskiego o przeprowadzenie kontroli gospodarki finansowej przedsiębiorcy.
  - ustawa z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1999 r. Nr 110, poz. 1255 z późn. zm.);
    - uzgadnianie wysokości średniorocznych wskaźników wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej na rok następny.

- ustawa z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2002 r. Nr 200, poz. 1679 z późn. zm.);
  - uzgadnianie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę na rok następny.

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.);
  - Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego przedkłada corocznie Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych informację o wysokości minimum egzystencji ustalonego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych,
  - jeśli w danym roku kalendarzowym kwota kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej i kwota kryterium dochodowego na osobę w rodzinie będzie równa lub niższa niż minimum egzystencji Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych może wystąpić do Rady Ministrów z wnioskiem o zweryfikowanie kryteriów dochodowych,
  - kryteria dochodowe podlegają weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyniku badań prognozy interwencji socjalnej. Badania prognozy interwencji socjalnej dokonuje Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. W roku, w którym przeprowadza się weryfikację kryteriów dochodowych Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych po przekazaniu przez Radę Ministrów propozycji kwot kryteriów dochodowych oraz innych informacji wskazanych w ustawie uzgadnia kryteria dochodowe.

- ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 1998 r. Nr 162, poz. 1118 z późn. zm.);
  - uzgadnianie zwiększenia wskaźnika waloryzacji emerytur i rent na rok następny.

- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2003 r. Nr 228, poz. 2255, z późn. zm.);
  - uzgadnianie wysokości kwot zasiłków rodzinnych oraz wysokości świadczeń rodzinnych.

Prace ustawowe Komisji odbywają się według ściśle określonych harmonogramów dla poszczególnych aktów prawnych i są prowadzone w trybie konsultacji bądź negocjacji.

6. Ustawa o Trójstronnej Komisji przewiduje również uprawnienia dla każdej ze stron Komisji:
- prawo wniesienia pod obrady Komisji spraw o dużym znaczeniu społecznym lub gospodarczym, jeżeli uzna, że jej rozwiązanie jest istotne dla zachowania pokoju społecznego – szczegółowe procedury określa § 20 Regulaminu Komisji,
  - możliwość zajęcia, również wspólnie z inną stroną Komisji, stanowiska w każdej sprawie dotyczącej polityki społecznej lub gospodarczej,
  - możliwość wezwania innej strony Komisji do zajęcia stanowiska w sprawie, którą uzna za mającą duże znaczenie społeczne lub gospodarcze.

Ponadto strona pracowników i strona pracodawców Komisji mogą zawierać ponadzakładowe układy zbiorowe pracy, obejmujące ogół pracodawców zrzeszonych w reprezentowanych w Komisji organizacjach, lub grupę tych pracodawców oraz pracowników zatrudnionych przez tych pracodawców, a także porozumienia określające wzajemne zobowiązania tych stron.

7. Ustawa o Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych... przewiduje również możliwość tworzenia wojewódzkich komisji dialogu społecznego (wkds) – instytucji dialogu regionalnego, nie podlegających TK, ale z nią współpracujących.

Zgodnie z przewidzianą w ustawie o TK zasadą funkcjonowania Komisja może przekazywać sprawy o zasięgu wojewódzkim – wojewódzkiej komisji dialogu społecznego oraz w przypadku gdy sprawa, oprócz lokalnego charakteru, będzie dotyczyć dialogu społecznego w zakresie wynagrodzeń i świadczeń społecznych, innych spraw społecznych i gospodarczych. Ponadto może zostać im również przekazana sprawa o dużym znaczeniu

społecznym lub gospodarczym wniesiona przez jedną ze stron Trójstronnej Komisji, o ile Komisja uzna, że jej rozwiązanie jest istotne dla zachowania pokoju społecznego w regionie.

Ustawa o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych... wprowadziła od dnia 1 lipca 2002 r. zmiany w przepisach ustaw ustanawiających inne ciała dialogu społecznego. Zmiany te dotyczyły:

1. Rady Ochrony Pracy – powołanej ustawą z dnia 6 marca 1981 r. o Państwowej Inspekcji Pracy;
2. Naczelnej Rady Zatrudnienia, wojewódzkich rad zatrudnienia, powiatowych rad zatrudnienia – powołanych ustawą z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu;
3. Rady Statystyki – powołanej ustawą z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej;
4. Rady Nadzorczej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – powołanej ustawą z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych;
5. Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych, Rady Nadzorczej Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – powołanych ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
6. Rady Narodowego Funduszu Zdrowia – powołanej ustawą z dnia 23 stycznia 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia.

W każdej z ww. Rad członkami są przedstawiciele organizacji pracodawców i związków zawodowych reprezentatywnych w rozumieniu ustawy o TK.

W latach 2003–2004 do kompetencji Komisji, zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 1998 r. Nr 162, poz. 1118 z późn. zm.), należało uzgadnianie wskaźnika waloryzacji emerytur i rent na dany rok. Kompetencja ta zniesiona została nowelą ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 lipca 2004 r. Obecnie, zgodnie z znowelizowaną ustawą o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przedmiotem negocjacji w ramach Komisji jest zwiększenie wskaźnika waloryzacji rent i emerytur z FUS.

II. Skład TK

W skład Trójstronnej Komisji wchodzi przedstawiciele strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców.

Stronę rządową w Komisji reprezentują przedstawiciele Rady Ministrów wskazani przez Prezesa Rady Ministrów. Obecnie do składu Komisji zostali powołani przedstawiciele: Ministerstwa Gospodarki (obecnie Wicepremier, Minister Gospodarki jest jednocześnie Przewodniczącym Komisji), Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Infrastruktury, Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Skarbu Państwa, Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Stronę pracowników w Komisji reprezentują przedstawiciele reprezentatywnych organizacji związkowych. Za reprezentatywne organizacje związkowe uznaje się: ogólnokrajowe związki zawodowe, ogólnokrajowe zrzeszenia (federacje) związków zawodowych i ogólnokrajowe organizacje międzyzwiązkowe (konfederacje), które spełniają łącznie następujące kryteria:

1. zrzeszają (z zastrzeżeniem pkt 3) więcej niż 300.000 członków będących pracownikami;
2. działają w podmiotach gospodarki narodowej, których podstawowy rodzaj działalności jest określony w więcej niż w połowie sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), o której mowa w przepisach o statystyce publicznej;
3. przy ustalaniu kryterium liczebności, (o którym mowa w pkt 1) uwzględnia się nie więcej niż po 100.000 członków organizacji związkowej będących pracownikami zatrudnionymi w podmiotach gospodarki narodowej, których podstawowy rodzaj działalności jest określony w jednej sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD). Organizacja związkowa, ubiegająca się o uznanie jej za reprezentatywną organizację związkową, przy ustalaniu liczby pracowników nie uwzględnia pracowników zrzeszonych w tych spośród jej organizacji członkowskich, które są lub – w okresie roku przed złożeniem wniosku o stwierdzenie reprezentatywności – były zrzeszone w reprezentatywnej organizacji związkowej mającej przedstawicieli w składzie Komisji.

Ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego uznała z mocy prawa za reprezentatywne – po stronie pracowników – Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” i Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych. Przedstawiciele FZZ zostali powołani do składu Trójstronnej Komisji 7 marca 2003 r., w wyniku orzeczenia sądu stwierdzającego jego reprezentatywność.

Stronę pracodawców w Komisji reprezentują przedstawiciele reprezentatywnych organizacji pracodawców. Za reprezentatywne uznaje się organizacje pracodawców, które spełniają łącznie następujące kryteria:

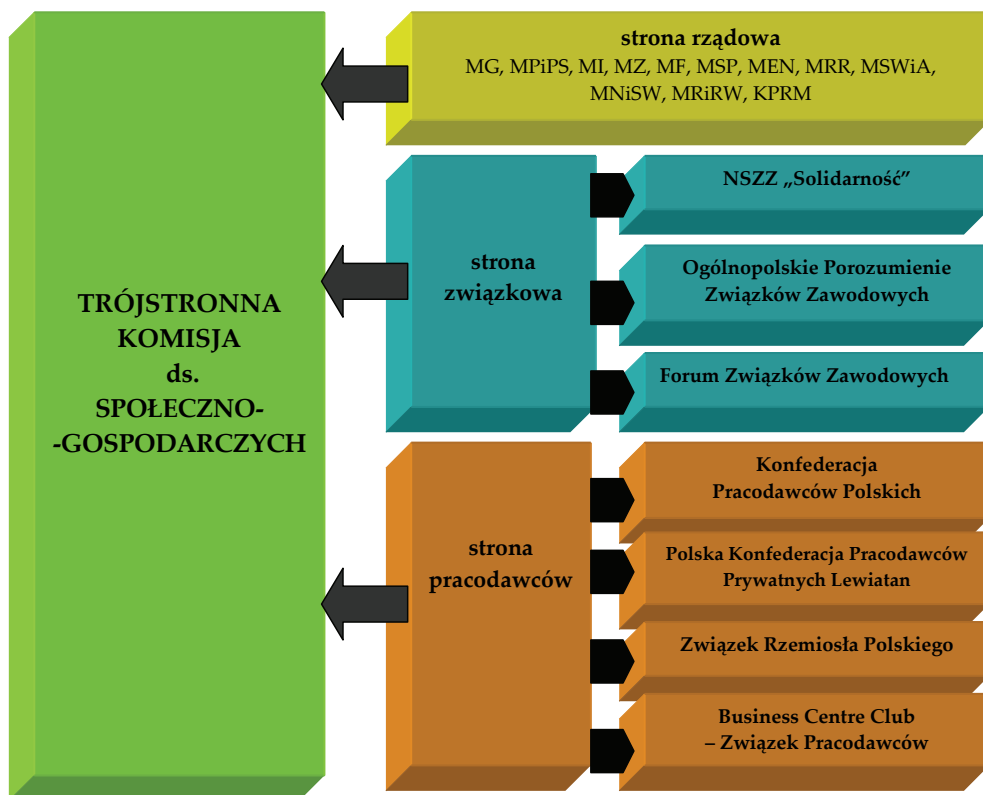
1. zrzeszają pracodawców zatrudniających (z zastrzeżeniem pkt 4) więcej niż 300.000 pracowników;
2. mają zasięg ogólnokrajowy;
3. działają w podmiotach gospodarki narodowej, których podstawowy rodzaj działalności określony jest w więcej niż w połowie sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD);
4. przy ustalaniu kryterium liczebności, (o którym mowa w pkt 1) uwzględnia się nie więcej niż po 100.000 pracowników zatrudnionych przez pracodawców zrzeszonych w organizacji pracodawców, których podstawowy rodzaj działalności określony jest w jednej sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności. Organizacja pracodawców, ubiegająca się o uznanie jej za reprezentatywną organizację pracodawców, przy ustalaniu liczby pracowników nie uwzględnia pracowników zatrudnionych przez tych spośród zrzeszonych pracodawców, którzy są lub w okresie roku przed złożeniem wniosku o stwierdzenie reprezentatywności byli zrzeszeni w reprezentatywnej organizacji pracodawców mającej przedstawicieli w składzie Komisji.

Pierwotnie ustawa za reprezentatywne organizacje pracodawców uznała: Konfederację Pracodawców Polskich, Polską Konfederację Pracodawców Prywatnych i Związek Rzemiosła Polskiego.

Ustawowe kryteria reprezentatywności spełnił Business Centre Club – Związek Pracodawców. Postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie uznano go za organizację reprezentatywną i z dniem 17 czerwca 2002 r. przedstawiciele tej organizacji zostali powołani do składu Trójstronnej Komisji.

Wnioski organizacji związkowych oraz organizacji pracodawców o stwierdzenie ich reprezentatywności rozpatruje sąd okręgowy w Warszawie, który wydaje w tej sprawie orzeczenie w ciągu 30 dni od dnia złożenia wniosku, w trybie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym.

Schemat strukturalny Komisji

Ustawa zakłada, że z wnioskami o stwierdzenie reprezentatywności, organizacje związkowe i organizacje pracodawców występują co 4 lata. Okres 4 lat liczy się od dnia uprawomocnienia się uprzednio wydanego orzeczenia. Z upływem 4 lat od uprawomocnienia się orzeczenia o stwierdzeniu reprezentatywności, organizacja związkowa i organizacja pracodawców traci uprawnienia organizacji reprezentatywnej w rozumieniu ustawy, chyba że udokumentuje Prezydium Komisji złożenie wniosku o ponowne

stwierdzenie reprezentatywności. W takim przypadku organizacja ta zachowuje status organizacji reprezentatywnej do czasu uprawomocnienia się orzeczenia sądu o ponownym stwierdzeniu reprezentatywności.

Oprócz reprezentantów strony rządowej i partnerów społecznych w pracach Komisji uczestniczą, z głosem doradczym, przedstawiciele: Głównego Urzędu Statystycznego, Narodowego Banku Polskiego, jak również przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego (także z głosem doradczym), w zakresie dotyczącym wykonywania zadań publicznych przez samorząd terytorialny, delegowani przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

W 2008 r., zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy o TK do prac Trójstronnej Komisji został doproszony, z głosem doradczym, przedstawiciel organizacji pozarządowych, reprezentujący Radę Działalności Pożytku Publicznego.

Należy dodać, że każda z trzech stron Komisji może zapraszać do udziału w jej pracach (z głosem doradczym) przedstawiciele organizacji społecznych i zawodowych oraz odpowiednio: strona rządowa – przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej, strona pracowników – przedstawiciele związków zawodowych i organizacji związkowych nie spełniających kryteriów reprezentatywności oraz strona pracodawców – przedstawiciele organizacji pracodawców nie spełniających kryteriów reprezentatywności. Z prawa takiego skorzystała, między innymi, strona rządowa zapraszając do udziału w pracach Komisji z głosem doradczym: Krajową Radę Spółdzielczą, Stowarzyszenie na rzecz Forum Inicjatyw Pozarządowych, Federację Konsumentów i Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Bezrobotnych, poszerzając w ten sposób grono organizacji i instytucji dialogu obywatelskiego.

Od 2008 r., za zgodą członków Prezydium Trójstronnej Komisji, na zasadzie obserwatora zapraszany jest na posiedzenia plenarne Komisji przedstawiciel Prezydenta RP.

Osoby powołane do składu Komisji albo do udziału w jej pracach uczestniczą osobiście w pracach Komisji.

Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy o TK, do pierwszego składu Komisji Prezes Rady Ministrów powołał po pięciu przedstawiciele każdej organizacji związkowej i organizacji pracodawców.

W dniu 15 lipca 2002 r. Trójstronna Komisja przyjęła uchwałę w sprawie liczby przedstawiciele reprezentatywnych organizacji związkowych i reprezentatywnych organizacji pracodawców w składzie Komisji. Uzgod-

niono, że każda z organizacji strony społecznej reprezentowana jest przez 7 przedstawicieli.

Jednak w związku z poszerzaniem składu Komisji o kolejne organizacje spełniające kryteria reprezentatywności, organizacje pracodawców uzyskały większą liczbę członków niż organizacje związkowe. Dlatego też, strony uzgodniły między sobą, że każda organizacja związków zawodowych będzie miała po 7 przedstawicieli w składzie Komisji, a każda z organizacji pracodawców zachowa liczbę pięciu swoich reprezentantów.

Skład personalny Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych – na dzień 31 grudnia 2009 roku (według zasiadających stron):

Strona rządowa

- Przewodniczący Komisji
Waldemar Pawlak   Wiceprezes Rady Ministrów,
Minister Gospodarki
- Członkowie:
Jolanta Fedak   Minister Pracy i Polityki Społecznej
Aleksander Grad   Minister Skarbu Państwa
Jan Vincent-Rostowski   Minister Finansów
Michał Boni   Minister – członek Rady Ministrów,
Przewodniczący Stałego Komitetu
Rady Ministrów
Maria Elżbieta Orłowska   Sekretarz Stanu, Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego
Tomasz Siemoniak   Sekretarz Stanu, Ministerstwo Spraw
Wewnętrznych i Administracji
Krystyna Szumilas   Sekretarz Stanu, Ministerstwo Edukacji
Narodowej
Rafał Baniak   Podsekretarz Stanu, Ministerstwo Gospodarki
Cezary Rzemek   Podsekretarz Stanu, Ministerstwo Zdrowia
Olgierd Dziekoński   Podsekretarz Stanu, Ministerstwo Infrastruktury
Artur Ławniczak   Podsekretarz Stanu, Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi
Jarosław Pawłowski   Podsekretarz Stanu, Ministerstwo Rozwoju
Regionalnego

Strona związkowa

- **Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”:**

Janusz Śniadek – Wiceprzewodniczący Komisji

Marian Król

Zbigniew Kruszyński

Marian Krzaklewski

Stefan Kubowicz

Janusz Łaznowski

Henryk Nakonieczny

- **Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych:**

Jan Guz – Wiceprzewodniczący Komisji

Sławomir Broniarz

Zbigniew Janowski

Dariusz Matuszewski

Urszula Michalska

Eugeniusz Sommer

Józef Woźny

- **Forum Związków Zawodowych:**

Wiesław Siewierski – Wiceprzewodniczący Komisji

Antoni Duda

Dorota Gardias

Zygmunt Mierzejewski

Stanisław Stolorz

Dariusz Trzcionka

Bogdan Warzyński

Strona pracodawców

- **Konfederacja Pracodawców Polskich:**

Andrzej Malinowski – Wiceprzewodniczący Komisji

Jan Feliks Buczek

Michał Kuszyk

Marian Osuch

Andrzej Węglarz

- **Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych – Lewiatan:**

Henryka Bochniarz – Wiceprzewodnicząca Komisji

Jacek Męcina

Jeremi Mordasewicz

Małgorzata Starczewska-Krzysztosek

Andrzej Stępniewski

- **Business Centre Club – Związek Pracodawców:**

Zbigniew Żurek – Wiceprzewodniczący Komisji

Mirosław Barszcz

Maciej Grelowski

Grażyna Majcher-Magdziak

Wojciech Warski

- **Związek Rzemiosła Polskiego:**

Jerzy Bartnik – Wiceprzewodniczący Komisji

Leszek Janowski

Jan Klimek

Tadeusz Kliś

Paweł Saar

Przedstawiciele z głosem doradczym:

Witold Koziński

Narodowy Bank Polski

Janusz Witkowski

Główny Urząd Statystyczny

Przedstawiciele samorządu terytorialnego wskazani przez stronę samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego:

Tomasz Bystroński

Związek Gmin Wiejskich RP

Danuta Kledzik

Związek Województw RP

Andrzej Pruszkowski

Związek Miast Polskich

Jerzy Widzyk

Unia Metropolii Polskich

Skład Prezydium Trójstronnej Komisji:

Waldemar Pawlak

Przewodniczący Komisji

Jerzy Bartnik

Wiceprzewodniczący Komisji (ZRP)

Henryka Bochniarz

Wiceprzewodnicząca Komisji (PKPP – Lewiatan)

Jan Guz

Wiceprzewodniczący Komisji (OPZZ)

Andrzej Malinowski

Wiceprzewodniczący Komisji (KPP)

Wiesław Siewierski

Wiceprzewodniczący Komisji (FZZ)

Janusz Śniadek

Wiceprzewodniczący Komisji (NSZZ „Solidarność”)

Zbigniew Żurek

Wiceprzewodniczący Komisji (BCC – ZP)

Sekretarze Prezydium:

Włodzimierz Biniek

Janusz Gołąb

Zbigniew Kruszyński

Jacek Męcina

Włodzimierz Sztern

Wojciech Warski

Marek Waleśkiewicz

Sekretarz (ZRP)

Sekretarz (OPZZ)

Sekretarz (NSZZ „Solidarność”)

Sekretarz (PKPP – Lewiatan)

Sekretarz (FZZ)

Sekretarz (BCC – ZP)

Sekretarz (MPiPS).

III. Organizacja pracy TK

Organizacja pracy Komisji wynika z ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz.U. z 2001 r. Nr 100, poz. 1080 z późn. zm.) oraz z Uchwały nr 2 z dnia 6 marca 2002 r. w sprawie Regulaminu Komisji.

Przewodniczący Komisji

Przewodniczącą Komisji wyznacza Prezes Rady Ministrów spośród członków Rady Ministrów, będących przedstawicielami Rady Ministrów w składzie Komisji. W dniu 18 grudnia 2007 r. Prezes Rady Ministrów – Donald Tusk powierzył funkcję Przewodniczącego Komisji, Waldemarowi Pawlakowi – Wiceprezesowi Rady Ministrów, Ministrowi Gospodarki.

Posiedzenia plenarne Komisji oraz posiedzenia Prezydium Komisji zwołuje przewodniczący Komisji: z własnej inicjatywy lub na wniosek, co najmniej jednego z wiceprzewodniczących Komisji, po ustaleniu porządku posiedzenia Komisji. Przewodniczący Komisji może w wyjątkowym przypadku upoważnić pisemnie jednego z wiceprzewodniczących Komisji do zwołania posiedzenia plenarnego Komisji lub posiedzenia Prezydium Komisji. Przewodniczący Komisji, na wniosek co najmniej jednej ze stron Komisji, zawieszają posiedzenie Komisji.

Prezydium Komisji

Pracami Komisji kieruje Prezydium, w skład którego wchodzi przewodniczący i wiceprzewodniczący Komisji. Przedstawiciele każdej z organizacji pracowników i pracodawców mają po jednym wiceprzewodniczącym Komisji, których obecnie jest siedmiu. Prezydium Komisji ustala działania i harmonogram prac oraz porządek posiedzenia Komisji.

Do zadań Prezydium Komisji należy:

1. ustalanie programu działania i harmonogramu prac Komisji, uwzględniającego pilność spraw będących przedmiotem jej działania;

2. ustalanie porządku posiedzenia Komisji przy uwzględnieniu charakteru i rodzaju spraw przewidzianych do rozpatrzenia, za wyjątkiem spraw, o których mowa w § 20 Regulaminu Komisji;
3. przedstawianie propozycji ustaleń w sprawach organizacyjnych;
4. sporządzanie komunikatu z posiedzenia Komisji;
5. zlecanie wykonania ekspertyz na rzecz Komisji oraz zespołów problemowych;
6. przekazywanie uchwał i stanowisk Komisji organom władzy państwowej;
7. występowanie na zewnątrz w sprawach dotyczących działalności Komisji;
8. określanie zasad informowania opinii publicznej o pracach zespołów;
9. rozpatrywanie spraw przekazanych przez Komisję, z wyjątkiem zadań, których realizacja przez Komisję wynika z odrębnych ustaw;
10. wykonywanie innych zadań określonych przez Komisję.

Sekretarze Prezydium

Prezydium Komisji przy wykonywaniu zadań korzysta z pomocy sekretarzy Prezydium Komisji. Każdy z członków Prezydium wyznacza po jednym sekretarzu. Do zadań sekretarzy Prezydium Komisji należy:

1. zapewnienie współpracy między członkami Prezydium i członkami Komisji;
2. przedstawianie propozycji ustaleń w sprawach organizacyjnych;
3. sporządzanie projektu komunikatu z posiedzenia Komisji;
4. monitorowanie realizacji uchwał Komisji i decyzji Prezydium Komisji;
5. organizowanie spraw proceduralnych oraz przepływu informacji w związku z działalnością Komisji i Prezydium Komisji;
6. przedstawianie wniosków dotyczących funkcjonowania Sekretariatu Komisji;
7. wykonywanie innych zadań zleconych przez Komisję.

Sekretarze Prezydium Komisji mają prawo do udziału w posiedzeniach Komisji.

Posiedzenia plenarne

Komisja obraduje na posiedzeniach plenarnych, które odbywają się w zależności od potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na 2 miesiące. Na posiedzeniach plenarnych Komisja może podejmować uchwały, jeżeli w głosowaniu bierze udział przedstawiciel: Rady Ministrów, co najmniej jednej

z organizacji pracodawców reprezentowanych w Komisji i co najmniej jeden z organizacji pracowników reprezentowanych w Komisji. Podjęcie uchwały przez Komisję wymaga zgody wszystkich ww. biorących udział w głosowaniu.

Zgodnie z nowelą ustawy z dnia 8 października 2004 r. (Dz.U. z 2004 r. Nr 240, poz. 2407). Komisja może, w drodze uchwały, zdecydować o podjęciu uchwały w danej sprawie w drodze korespondencyjnego głosowania strony rządowej oraz każdej z organizacji pracowników i pracodawców. Głosowanie korespondencyjne jest ważne, jeżeli wzięły w nim udział wszystkie organizacje pracowników i pracodawców oraz strona rządowa. Podjęcie uchwały w drodze korespondencyjnego głosowania wymaga zgody wszystkich biorących udział w głosowaniu. Ponadto Komisja, w drodze uchwały, może przekazać Prezydium Komisji rozpatrzenie sprawy należącej do jej kompetencji, z wyjątkiem zadań, których realizacja przez Komisję wynika z odrębnych ustaw.

Komisja może w drodze uchwały powoływać stałe i doraźne zespoły problemowe. Uchwała o powołaniu zespołu określa zadania zespołu oraz jego skład albo sposób ustalenia tego składu.

Członkowie Komisji i Prezydium Komisji mogą korzystać na posiedzeniu Komisji oraz Prezydium Komisji z pomocy zaproszonych przez siebie doradców. Przedstawiciele każdej z organizacji oraz strona rządowa mogą korzystać z pomocy jednego doradcy w sprawie objętej porządkiem obrad.

Komisja uchwała regulamin Komisji, który określa szczegółowe zasady i tryb pracy Komisji, Prezydium oraz zespołów, a także uprawnienia członków Komisji związane z udziałem w jej pracach. Na aktualny Regulamin TK składają się zapisy z czterech podjętych w tej sprawie Uchwał.

Z posiedzeń Komisji sporządza się komunikat, którego formę i sposób udostępniania określa regulamin Komisji. Zawiera on w szczególności uchwały Komisji i stanowiska stron Komisji. Przebieg posiedzenia Komisji i zespołów problemowych rejestruje się na nośniku magnetycznym (taśma magnetofonowa lub CD). Z posiedzeń Komisji i jej zespołów Sekretariat Komisji sporządza protokoły.

Sekretariat Komisji

Obsługę Komisji zapewnia sekretariat Komisji złożony z pracowników Departamentu Dialogu i Partnerstwa Społecznego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Do zadań Sekretariatu należy zapewnienie obsługi administracyjno-biurowej, między innymi: przesyłanie zawiadomień o terminach

posiedzeń oraz niezbędnych materiałów, opracowywanie protokołów z posiedzeń plenarnych Komisji oraz spotkań zespołów problemowych, informacji z posiedzeń Prezydium, monitorowanie wykonania (stanu realizacji) ustaleń Komisji i zespołów. Sekretariat udostępnia członkom Komisji i innym zainteresowanym dokumentację dotyczącą Komisji, udziela wyjaśnień i odpowiedzi na pytania dotyczące podstaw prawnych, składu i bieżącej działalności Komisji oraz przygotowuje informacje zbiorcze.

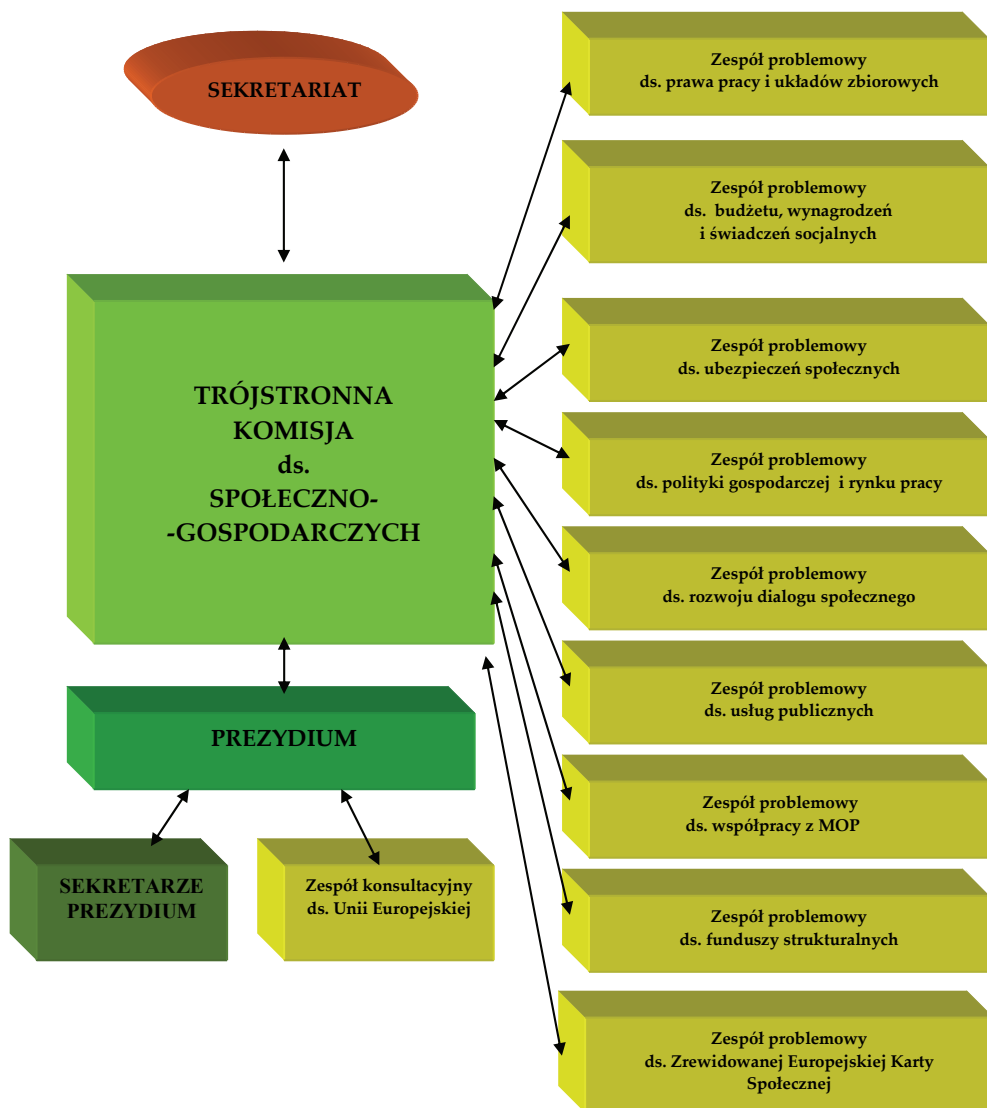
Posiedzenia Komisji, Prezydium Komisji i zespołów odbywają się w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej oraz w Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog” (przy Limanowskiego 23 w Warszawie). CPS „Dialog” jest jednostką budżetową.

W szczególnych przypadkach posiedzenia Komisji mogą odbywać się w innym miejscu.

Koszty działania Komisji są pokrywane z budżetu państwa w części dotyczącej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw pracy.

Ponadto na stronach internetowych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej (www.mpips.gov.pl oraz www.dialog.gov.pl) jest zamieszczona informacja o Komisji Trójstronnej. Zawiera ona najistotniejsze dane dotyczące Komisji, takie jak: podstawy prawne działania TK, komunikaty, skład, uchwały i stanowiska przyjęte przez Komisję.

Schemat organizacyjny Trójstronnej Komisji

IV. Działalność TK

W 2009 roku Komisja odbyła 7 posiedzeń plenarnych i przyjęła 2 uchwały:

- Uchwała nr 34 z dnia 16 lutego w sprawie powołania Zespołu doradczego ds. pracowników samorządowych oraz służby cywilnej,
- Uchwała Nr 35 z dnia 13 lipca w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę na 2010 r.

Tematyka posiedzeń plenarnych w 2009 r.

Podczas posiedzeń plenarnych Komisji w 2009 r. dyskutowano m.in. na temat: wysokości zwiększenia wskaźnika waloryzacji świadczeń na 2009 r. i 2010 r. zgodnie z art. 89 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wybranych wskaźników makroekonomicznych, stanowiących podstawę do prac nad projektem ustawy budżetowej na 2010 r.; wysokości rocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń u przedsiębiorców na 2010 r.; wysokości średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej na 2010 r. oraz projektu ustawy budżetowej na 2010 r. Omawiano realizację zapisów ustaw: o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, o pomocy społecznej i o świadczeniach rodzinnych.

W 2009 r. Komisja uzgodniła wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę na 2010 r. Było to drugie uzgodnienie wysokości tego wynagrodzenia od momentu przyznania Komisji tego uprawnienia, tj. od roku 2002.

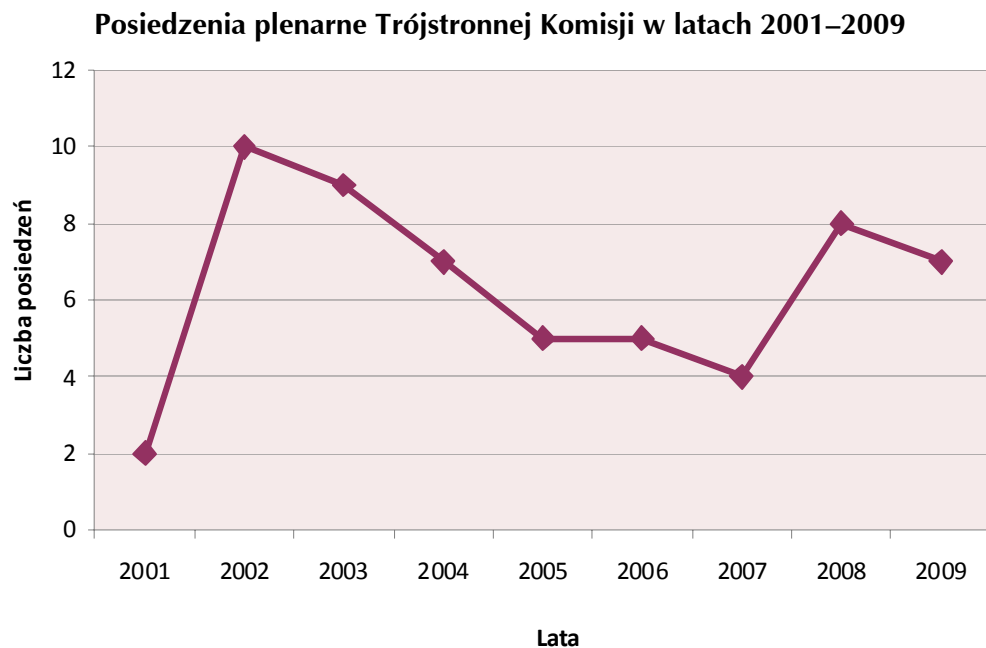
W 2009 r. Komisja zapoznała się z informacją na temat polityki transportowej państwa, której strategicznym dokumentem jest „Polityka transportowa państwa na lata 2006–2025”. Dokument ten nakreśla główne kierunki zmian w branży, przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju oraz kładzie nacisk na poprawę jakości i konkurencyjności polskiego transportu.

Ponadto przedstawiono plany i ścieżki prywatyzacji przedsiębiorstw. Realizowany jest program prywatyzacji przyjęty przez Radę Ministrów w kwietniu 2008 r., który obejmował prywatyzację do końca 2011 r. około 800 podmiotów. Dodatkowo w dniu 11 sierpnia 2009 r. Rada Ministrów przyjęła dokument pt. „Kluczowe spółki do prywatyzacji w latach 2009–2010”.

Szeroko została również przedstawiona i omówiona kwestia zmian klimatycznych i stanowiska Polski na szczycie w Kopenhadze jak również obszernie dyskutowano temat sytuacji w służbie zdrowia i bezpieczeństwa zdrowotnego obywateli.

Gros posiedzeń plenarnych w 2009 r. zdominowanych zostało problemami związanymi ze światowym kryzysem finansowym oraz jego skutkami dla gospodarki. Partnerzy społeczni wysłuchali informacji strony rządowej między innymi na temat działań rządu podjętych w celu ochrony polskiej gospodarki oraz zachowania spokoju społecznego przed negatywnymi skutkami kryzysu. Członkowie Trójstronnej Komisji zapoznali się również z wynikami prac autonomicznych posiedzeń organizacji w związku ze wskazanymi problemami. W tym zakresie odbyła się szeroka dyskusja dotycząca sprecyzowania kierunków w jakim pójdą ostateczne rozwiązania w pakietach łagodzących skutki kryzysu oraz aktywności państwa (w kontekście), w tym również skutków dla budżetu państwa.

Statystyka posiedzeń plenarnych TK na przestrzeni 9 lat ustawowej działalności przedstawia się następująco:

Lata	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Liczba posiedzeń	2	10	9	7	5	5	4	8	7

Posiedzenia Prezydium

W 2009 r. odbyło się 14 posiedzeń Prezydium.

Najbardziej istotne sprawy, które były omawiane na posiedzeniach Prezydium dotyczyły: podjęcia prac w związku z kryzysem światowym i jego wpływu na sytuację społeczno-gospodarczą Polski; kwestii wynagrodzeń w sferze budżetowej; zwiększenia wskaźnika waloryzacji emerytur i rent z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na 2010 r.

Członkowie Prezydium TK poruszyli również kwestię reprezentatywności oraz dyskutowano nad rozwiązaniem uczestnictwa w Trójstronnych Zespołach Branżowych (TZB) organizacji reprezentatywnych w myśl Ustawy o Trójstronnej Komisji.

Prezydium przyjęło stanowisko, na podstawie którego skierowało do władz Telewizji Polskiej S.A. pismo w sprawie przywrócenia na antenie TVP Info programu „Debata Trójstronna”. Program poświęcony był działalności Trójstronnej Komisji, podczas którego Telewizja Publiczna realizując swoją misję włączała się w prezentację opinii publicznej przedmiotu dyskusji, stanowisk i racji partnerów społecznych. Pozwalało to na właściwe informowanie społeczeństwa o przedmiotach negocjacji oraz stanowiskach i racjach każdej ze stron, przyczyniając się do lepszego zrozumienia problemów i ewentualną szerszą akceptację przeprowadzanych koniecznych zmian. Program powrócił na antenę TVP.

Również na forum Prezydium odbyła się szeroka dyskusja nad przekazaniem przez stronę społeczną rządowi RP „Pakiem Działań Antykryzysowych”, przyjętym w dialogu autonomicznym. Uzgodniono, że monitorowanie prac nad ustawami dotyczącymi łagodzenia skutków kryzysu będą koordynować sekretarze organizacji, a następnie w zależności od wagi problemu, sprawy będą przekazywane do właściwych zespołów problemowych.

Ponadto Prezydium TK widząc potrzebę rozwiązania problemów związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej i samorządowej, przychylając się do postulatów partnerów społecznych, w ramach Trójstron-

nej Komisji przychyliło się do wniosku w sprawie powołania nowego zespołu doradczego do spraw pracowników samorządowych oraz służby cywilnej.

Na wniosek partnerów społecznych, na Prezydium TK Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji przedstawiło informację na temat zmian w systemie emerytalnym służb mundurowych

Na forum Prezydium podjęto także rozmowy na temat uchylenia ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców. Ustawa przestała obowiązywać z dniem 1 stycznia 2010 r. Wprowadziła do negocjacji płacowych pełną suwerenność podmiotów dialogu społecznego, tzn. wyłącznie organizacji związkowych i pracodawców, bez udziału strony rządowej. Negocjacje te nie będą determinowane centralnie ustalonymi wskaźnikami, a poszukiwanie kompromisu w negocjacjach w sprawie wzrostu wynagrodzeń odbywać się będzie na szczeblu przedsiębiorstwa i oparte będzie jedynie na możliwościach i sytuacji finansowej każdego z przedsiębiorców.

Po uchyleniu ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców wysokość przyrostu wynagrodzeń będą ustalać strony uprawnione do zawarcia zakładowego układu zbiorowego pracy, tzn. zakładowe organizacje związkowe i pracodawca.

Rozmawiano na temat projektu ustawy o racjonalizacji zatrudnienia w państwowych jednostkach budżetowych i niektórych innych jednostkach sektora finansów publicznych.

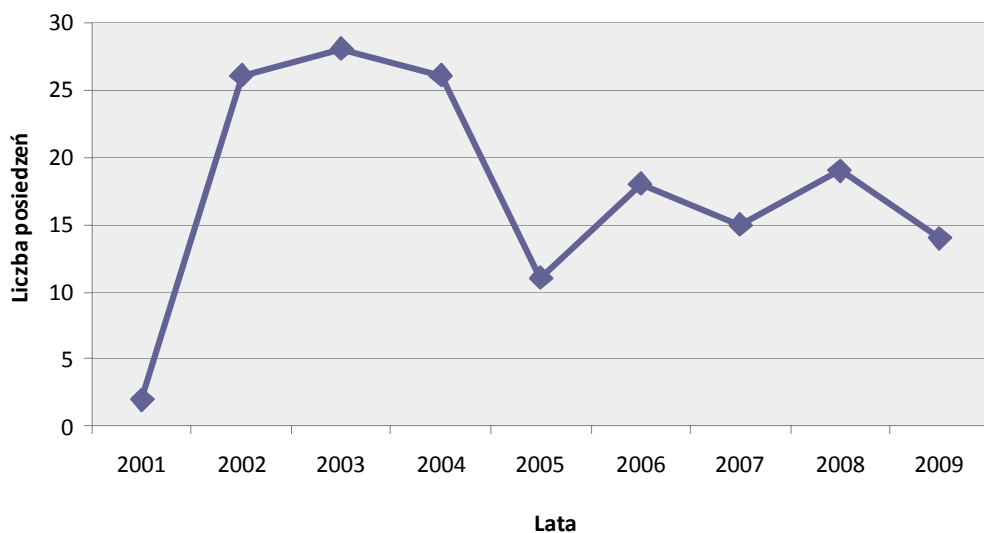
Przedstawiono i zaakceptowano zasady wyłaniania kandydatów na członków Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego na kadencję 2010–2014.

Każdorazowo Prezydium dyskutowało na temat projektów uchwał w omawianych obszarach tematycznych, które następnie przedkładało do głosowania w czasie posiedzeń plenarnych.

Ponadto Prezydium w 2009 r. na bieżąco monitorowało pracę zespołów problemowych.

Zestawienie liczby posiedzeń w ciągu ostatnich 9 lat przedstawia zamieszczony wykres.

Posiedzenia prezydium TK w latach 2001–2009

Lata	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Liczba posiedzeń	2	26	28	26	11	18	15	19	14

V. Pakiet Działań Antykryzysowych

Przygotowany przez rząd pakiet działań antykryzysowych był rezultatem trudnych, ale merytorycznych dyskusji i negocjacji w ramach Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych. Wstępne rozmowy, dotyczące wypracowywania rozwiązań łagodzących negatywne konsekwencje kryzysu, rozpoczęły się już w 2008 roku, zanim w Polsce pojawiły się pierwsze jego symptomy. Miały one na celu zareagowanie już we wstępnej fazie spowolnienia gospodarczego, tak aby możliwości minimalizowania jego skutków w Polsce, dawały gwarancje powodzenia.

Wszyscy partnerzy Trójstronnej Komisji zwrócili uwagę, że potrzebny jest stały monitoring oraz wypracowanie instrumentów i narzędzi, które będą mogły być stymulatorem polskiej gospodarki oraz zminimalizują skutki kryzysu. Ustalono, że wobec zaistniałych problemów na światowych rynkach finansowych oraz w gospodarce, zespoły problemowe Trójstronnej Komisji, zgodnie ze swoimi kompetencjami, powinny rozpocząć prace zmierzające do poszukiwania narzędzi wsparcia i propozycji rozwiązań. Uzgodniono, że Zespół problemowy Trójstronnej Komisji ds. polityki gospodarczej i rynku pracy będzie pełnił rolę koordynatora prac Komisji w tym zakresie.

Od tego czasu rozpoczęły się intensywne prace w ramach samej Komisji i jej zespołów problemowych oraz posiedzenia autonomiczne, których wyniki prac były poddawane merytorycznej analizie. Zakres diskutowanych problemów dotyczył w przeważającej mierze Zespołów: ds. prawa pracy i układów zbiorowych oraz polityki gospodarczej i rynku pracy, przez co prace tych Zespołów w 2009 roku zostały zdominowane przez tą problematykę

Konsekwencją prowadzonych negocjacji był przyjęty 13 marca 2009 roku, w dialogu autonomicznym, w formie dezyderatu 13-to punktowy „Pakiet działań antykryzysowych”, który przekazany został rządowi RP.

W dniu 31 marca 2009 r. Rada Ministrów przyjęła ww. pakiet, który obejmował następujące tematy:

I. Obszar wynagrodzeń i świadczeń socjalnych

- Program kryzysowej pomocy dla społeczeństwa w szczególności wsparcie rodzin najuboższych poszkodowanych w wyniku kryzysu

oraz zwiększenie środków na świadczenia socjalne w związku ze wzrostem liczby osób zwalnianych z pracy.

- Zniesienie opodatkowania zapomóg udzielanych przez związki zawodowe oraz świadczeń wypłacanych z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.
- Zwolnienie z podatku dochodowego od osób fizycznych pomocy socjalnej zrealizowanej w formie bonów uprawniających do ich wymiany na towary lub inne usługi w tym tzw. bonów towarowych.
- Uchylenie ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz zniesienie ustawy kominowej.
- Wypracowanie w minimalnym wynagrodzeniu mechanizmów osiągnięcia poziomu 50% przeciętnego wynagrodzenia.

II Obszar rynku pracy i stosunków pracy

- Wprowadzenie 12 miesięcznego okresu rozliczeniowego.
- Racjonalizacja rozwiązań dotyczących doby pracowniczej w kontekście rozliczania czasu pracy.
- Ruchomy czas pracy jako instrument wspomagający łączenie obowiązków rodzinnych z zawodowymi.
- Uruchomienie zakładowego funduszu szkoleniowego.
- Pakiety socjalne jako źródło prawa pracy.
- Stabilizacja zatrudnienia poprzez ograniczenie stosowania umów na czas określony.

III. Obszar polityki gospodarczej

- Subsydiowanie zatrudnienia jako alternatywy wobec zwolnień grupowych.
- Przyspieszona amortyzacja.

W odniesieniu do zawartych w „Pakiecie” obszarów oraz tematów wymagających rozwiązań, strona rządowa przedstawiła swoje propozycje, które były poddane dyskusji podczas kolejnych posiedzeń Trójstronnej Komisji oraz jej Zespołów problemowych.

Uzgodniono również generalne zasady projektowanych rozwiązań:

- będą one miały charakter czasowy (na okres 2 lat), z ewentualnością ich przedłużenia,

- warunkiem uzyskania wsparcia finansowego będzie występowanie przejściowych trudności firm, jako wynik kryzysu oraz spełnienie określonych kryteriów ekonomicznych.

Przyjęty pakiet działań antykryzysowych znalazł swoje odzwierciedlenie w wypracowanych aktach legislacyjnych. 22 sierpnia br. weszła w życie najważniejsza: *ustawa o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców*, która swoim zakresem działania objęła 6 punktów przyjętego pakietu: 12-miesięczny okres rozliczeniowy, racjonalizacja przepisów dotyczących doby pracowniczej, ruchomy czas pracy, stabilizacja zatrudnienia poprzez ograniczenie stosowania umów na czas określony, uruchomienie zakładowego funduszu szkoleniowego, subsydiowane zatrudnienie jak alternatywa wobec zwolnień grupowych.

Ustawa z dnia 17 lipca 2009 r. *o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych* zrealizowała kolejne 2 punkty pakietu: zniesienie opodatkowania zapomóg udzielanych przez związki zawodowe oraz świadczeń wypłacanych z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, a także zwolnienie z podatku dochodowego od osób fizycznych wartości rzeczowych świadczeń socjalnych i otrzymywanych w tym zakresie świadczeń pieniężnych sfinansowanych ze środków zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

Ustawą z 5 marca 2009 r. *o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych* zrealizowano kolejny punkt pakietu – przyspieszona amortyzacja.

Od 1 stycznia 2010 roku przestała również obowiązywać *ustawa o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców*, a obecnie po konsultacjach społecznych jest propozycja uregulowania sprawy pakietów socjalnych. Zgodnie z propozycją rządową znajdzie ona swoje rozwiązanie w Kodeksie postępowania cywilnego.

W zakresie realizacji pierwszego punktu pakietu dotyczącego pomocy najuboższym, dotkniętym kryzysem, została przekazana kompleksowa informacja na temat możliwości korzystania z już istniejących narzędzi prawnych i pomocowych, gdzie przewidziane są środki przeznaczone na ten cel.

Ponadto obok uzgodnionego autonomicznie pakietu Trójstronna Komisja pracowała nad *Ustawą z dnia 19 czerwca 2009 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych udzielonych osobom, które utraciły pracę.*

Nie udało się wypracować rozwiązań w sprawie zniesienia *Ustawy o wynagrodzeniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi*, tzw. ustawy kominowej oraz dot. mechanizmów wzrostu minimalnego wynagrodzenia do poziomu 50% przeciętnego wynagrodzenia.

Przyjęte ustawy, stanowią odpowiedź na kryzys gospodarczy. Rozwiązania, jakie zostały wypracowane w *ustawie o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców*, uwzględniały fakt, że pogarszająca się koniunktura dla wielu branż gospodarczych może spowodować czasowe zmniejszenie portfela zamówień, a tym samym ograniczenie produkcji. Pracodawca ponosząc koszty zatrudnienia, nie wytwarzając żadnych dóbr, czy usług decydowałby się na redukcję zatrudnienia. To z kolei generowałoby wzrost bezrobocia i wydatki z budżetu państwa. Dzięki przyjętym zmianom można będzie obniżyć koszty pracy, utrzymać zatrudnienie oraz konkurencyjność prowadzonej działalności.

Zmiany proponowane dotyczą m.in.: wprowadzenia nowych tytułów świadczeń finansowanych ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych zasilanych w 2009 roku środkami Funduszu Pracy, które przeznaczone są na ochronę stanu zatrudnienia pracodawcy m.in. miesięczne świadczenia na częściowe zaspokojenie wynagrodzeń za czas przestoju, miesięczne subsydlum na częściowe zaspokojenie wynagrodzeń pracowniczych za czas ograniczenia wymiaru czasu pracy.

Ustawa wprowadza również zachętę dla przedsiębiorców do tworzenia *funduszu szkoleniowego*. Jest nią wprowadzone nowe rozwiązanie polegające na tym, iż wpłaty na *fundusz szkoleniowy* obciążają koszty działalności przedsiębiorców. Przedsiębiorca posiadający zaświadczenie o pozostawaniu w przejściowych trudnościach finansowych otrzyma dofinansowanie z Funduszu Pracy na pokrycie części kosztów szkolenia lub studiów podyplomowych. Pracownicy, którzy zdecydują się na podwyższanie kwalifikacji w jednej z ww. form będą otrzymywać stypendium, ze środków Funduszu Pracy, wypłacane przez pracodawcę w przejściowych trudnościach.

Również szereg rozwiązań w ustawie z zakresu prawa pracy przyznaje instrumenty antykryzysowe:

- wprowadzeniem 12-miesięcznego okresu rozliczeniowego czasu pracy, co pozwoli pracodawcom na bardziej elastyczne gospodarowanie czasem pracy pracowników w zależności od zapotrzebowania na pracę w poszczególnych miesiącach;
- wprowadzeniem możliwości stosowania ruchomych godzin rozpoczęcia i kończenia pracy w poszczególnych dobach pracowniczych, przy czym ponowna praca w tej danej dobie nie będzie traktowana jak praca nadliczbowa. Umożliwi to elastyczne gospodarowanie czasem pracy pracowników oraz nie spowoduje zwiększenia kosztów pracy. Pracodawca nadal będzie miał jednak obowiązek zapewnienia pracownikom ustawowych okresów odpoczynku, tj. minimalnego 11-godzinnego odpoczynku dobowego i minimalnego 35-godzinnego odpoczynku tygodniowego;
- dopuszczeniem możliwości obniżania pracownikom wymiaru czasu pracy z przyczyn ich niedotyczących, najwyżej do ½ etatu, na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy (wraz z proporcjonalnym obniżeniem wynagrodzenia za pracę) – bez konieczności dokonywania pracownikom wypowiedzeń zmieniających umowę o pracę – jako alternatywa do zwolnień grupowych.

Powyższe rozwiązania będą mogły być wprowadzane wyłącznie w układzie zbiorowym pracy, lub w porozumieniu z przedstawicielami pracowników wyłonionymi w trybie przyjętym u tego pracodawcy – jeżeli u danego pracodawcy nie działa zakładowa organizacja związkowa.

Z kolei ustawa *o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych udzielonych osobom, które utraciły pracę*, adresowana jest do kredytobiorców, którzy utracili pracę, będąc jednocześnie stroną umowy kredytu zabezpieczonego hipoteką. Stwarza ona mechanizm finansowego wsparcia tych osób, w celu ustabilizowania ich sytuacji i zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych.

W związku z faktem, że przyjęte regulacje zawierają szereg nowych instrumentów, których stosowanie może pomóc w łagodzeniu skutków kryzysu w obszarze zatrudnienia, a jednocześnie ich stosowanie jak i interpretacja, może stanowić barierę w sprawnym wykorzystaniu instrumentów,

powstała inicjatywa powołania zespołu monitorującego ds. wykonania przepisów ustawy o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców przy Trójstronnej Komisji.

Zgodnie z przyjętą zasadą, wszelkie nowe rozwiązania będą możliwe do realizacji w formie ustawowej, pod warunkiem konsensusu w ramach Trójstronnej Komisji.

VI. Prace zespołów problemowych TK

Zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych..., Komisja może powoływać, w drodze uchwały, stałe i doraźne zespoły problemowe. Dotychczas Komisja powołała 9 zespołów problemowych: ds. budżetu, wynagrodzeń i świadczeń socjalnych, ds. ubezpieczeń społecznych, ds. prawa pracy i układów zbiorowych, ds. polityki gospodarczej i rynku pracy, ds. funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, ds. rozwoju dialogu społecznego, ds. usług publicznych, ds. współpracy z Międzynarodową Organizacją Pracy, ds. Zrewidowanej Europejskiej Karty Społecznej oraz jeden konsultacyjny – ds. Unii Europejskiej i jeden doraźny ds. pracowników samorządowych i służby cywilnej. Zakresy prac zespołów problemowych stanowi *Załącznik nr 3*.

Posiedzenia zespołów zwołuje przewodniczący zespołu: z własnej inicjatywy, na wniosek co najmniej jednej organizacji pracowników i pracodawców lub przedstawiciela strony rządowej. Posiedzeniu zespołu przewodniczy przewodniczący zespołu albo wyznaczony przez niego członek zespołu. Przewodniczący zespołu, po uzgodnieniu z członkami zespołu, może wystąpić z wnioskiem do Prezydium Komisji o zlecenie ekspertyzy na potrzeby prac zespołu. Wniosek powinien zawierać uzasadnienie sporządzenia ekspertyzy. We wniosku może zostać wskazana osoba rekomendowana do sporządzenia ekspertyzy.

Przewodniczącym zespołu jest członek Komisji wskazany przez organizację pracowników i pracodawców, który uzyskał akceptację pozostałych organizacji oraz strony rządowej, w dwóch przypadkach jest to reprezentant strony rządowej.

W skład zespołu wchodzi po dwóch przedstawicieli, poza przewodniczącym zespołu, każdej z organizacji partnerów społecznych oraz strony rządowej.

Członkowie zespołu mogą na posiedzeniu zespołu korzystać z pomocy zaproszonych przez siebie doradców. Przedstawiciele każdej z organizacji oraz strona rządowa mogą korzystać z pomocy trzech doradców.

Przy podejmowaniu stanowiska przez zespół mają zastosowanie takie same przepisy jak przy posiedzeniach plenarnych Komisji W przypadku

nieuzgodnienia stanowiska każda ze stron może przedstawić odrębne stanowisko.

Przewodniczący zespołu przekazuje Komisji niezwłocznie tekst przyjętego stanowiska, za pośrednictwem przewodniczącego Komisji.

Działalność Zespołów w 2009 roku:

Zespół problemowy TK ds. prawa pracy i układów zbiorowych – przewodniczący Jacek Męcina (PKPP-Lewiatan) – powołany Uchwałą Nr 3 z dnia 6 marca 2002 r.

W 2009 r. odbyło się 9 spotkań zespołu w tym 1 posiedzenie wspólne z Zespołem ds. rozwoju dialogu społecznego.

Podczas posiedzeń omówiono projekt ustawy o informowaniu pracowników i przeprowadzaniu z nimi konsultacji. Poruszono kwestie realizacji przyjętego „Pakietu działań antykrzysowych”. Przedyskutowano projekt ustawy o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców z dnia 4 czerwca 2009 r.

Poruszono również kwestię reprezentatywności oraz podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników w kontekście orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (rządowy i senacki projekt zmian w Kodeksie pracy).

Na forum Zespołu szeroko omawiano „Pakiet działań antykrzysowych” przyjęty 13 marca 2009 r. w obszarze rynku pracy i stosunków pracy i dotyczył zagadnień:

- wprowadzenie 12-miesięcznego okresu rozliczeniowego,
- uruchomienie zakładowego funduszu szkoleniowego,
- racjonalizacja rozwiązań dotyczących doby pracowniczej w kontekście rozliczania czasu pracy,
- pakiety socjalne jako źródło prawa pracy,
- ruchomy czas pracy jako instrument wspomagający łączenie obowiązków rodzinnych z zawodowymi,
- stabilizacja zatrudnienia poprzez ograniczenie stosowania umów na czas określony.

Zespół problemowy TK ds. ubezpieczeń społecznych – przewodniczący Jan Klimek (ZRP) – powołany Uchwałą Nr 3 z dnia 6 marca 2002 r.

W 2009 r. odbyło się 17 spotkań zespołu w tym 2 wspólne z Zespołem ds. budżetu, wynagrodzeń i świadczeń socjalnych.

Podczas prac Zespołu podjęto próbę uzgodnienia wysokości zwiększenia wskaźnika waloryzacji świadczeń, zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. W wyniku rozmów przedstawiciele stron połączonych Zespołów ds. ubezpieczeń społecznych i ds. budżetu, wynagrodzeń i świadczeń socjalnych sformułowali dwa odrębne stanowiska: strony związkowej i strony pracodawców.

Członkowie Zespołu zajęli się organizacją i funkcjonowaniem Otwartych Funduszy Emerytalnych (OFE) jak również wysokością opłat w OFE.

Przedyskutowano utworzenie funduszy emerytalnych o różnym poziomie ryzyka. Dokonano przeglądu i ewentualnego poszerzenia katalogu dostępnych dla funduszy instrumentów finansowych.

Na forum Zespołu poruszono kwestie ewentualnego obniżenia składki do OFE. Poczyniono przegląd i ewentualne wyznaczenie nowych benchmarków inwestycyjnych. Omówiono problematykę z zakresu ubezpieczenia społecznego rolników (KRUS).

Zespół ds. ubezpieczeń społecznych rozpatrzył ponadto projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz projekt ustawy o zmianie ustawy o indywidualnych kontach emerytalnych.

Omówiono system wdrażania emerytur pomostowych. Zapoznano się z poziomem najniższych emerytur i rent.

Członkowie Zespołu omówili projekt ustawy o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców w kontekście ustawodawstwa ubezpieczeń społecznych, a w szczególności:

- ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych,
- ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela.

Zespół zapoznał się z projektem ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Zespół problemowy TK ds. polityki gospodarczej i rynku pracy – przewodniczący *Andrzej Malinowski (KPP)* – powołany Uchwałą Nr 3 z dnia 6 marca 2002 r.

W 2009 r. odbyło się 9 spotkań zespołu w tym 1 wspólnie z Zespołem ds. budżetu, wynagrodzeń i świadczeń socjalnych.

Przedyskutowano ochronę miejsc pracy w kontekście działań antykryzysowych. Podjęto próby uszczegółowienia propozycji rozwiązań antykryzysowych w zakresie następujących obszarów:

- a) zwiększenia dostępu do kredytów bankowych,
- b) przyspieszonej amortyzacji,
- c) subsydiowania zatrudnienia.

Zapoznano się z projektem ustawy o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych udzielonych osobom, które utraciły pracę. Strona społeczna przyjęła stanowiska do projektu ustawy.

Oceniono propozycję rządową dotyczącą realizacji uzgodnień autonomicznych w sprawie Pakietu Działań Antykryzysowych, w obszarze wchodzącym w zakres kompetencji Zespołu.

Ponadto Zespół pełnił rolę koordynatora prac w zakresie przyjętego Pakietu.

Omówiono sytuację w wielkiej chemii, a w szczególności w Zakładach Chemicznych Police S.A.

Na forum Zespołu dokonano analizy zapisów w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej w kontekście uprawnień kontrolnych Państwowej Inspekcji Pracy.

Zespół problemowy TK ds. budżetu, wynagrodzeń i świadczeń społecznych – przewodniczący Stefan Kubowicz (NSZZ „Solidarność”) – powołany Uchwałą Nr 3 z dnia 6 marca 2002 r.

W 2009 r. odbyło się 14 posiedzeń, w tym 2 wspólne z zespołem ds. ubezpieczeń społecznych i 1 z zespołem ds. polityki gospodarczej i rynku prac.

Członkowie Zespołu podjęli próbę uzgodnienia wysokości zwiększenia wskaźnika waloryzacji świadczeń, zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. W wyniku rozmów przedstawiciele stron połączonych Zespołów ds. ubezpieczeń społecznych i ds. budżetu, wynagrodzeń i świadczeń społecznych sformułowali dwa odrębne stanowiska: strony związkowej i strony pracodawców.

Ponadto podczas posiedzeń dyskutowano na temat: wysokości minimum egzystencji, ustalonego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla

2008 roku, w zestawieniu z aktualnie obowiązującymi kryteriami dochodowymi, określonymi w ustawie o pomocy społecznej. Członkowie Zespołu zapoznali się z informacją o wynikach badań nad średniorocznym poziomem minimum egzystencji w 2008 r. przygotowaną przez IPISS.

Ponadto na forum Zespołu zaprezentowano wstępną prognozę wielkości makroekonomicznych przyjętych do prac nad projektem ustawy budżetowej na rok 2010.

Podjęto również prace nad wypracowaniem wspólnego stanowiska w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2010 r. i wysokości średniorocznych wskaźników wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej na 2010 r. Partnerzy społeczni w dniu 10 lipca 2009 r. przyjęli Stanowisko w tej sprawie.

Rozmawiano na temat uchylecia ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz poruszano kwestie tzw. „ustawy kominowej”.

Do najtrudniejszych tematów omawianych na forum Zespołu zaliczyć należy dyskusję dotyczącą propozycji kwot kryteriów dochodowych oraz informacji o realizacji świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej za okres od poprzedniej weryfikacji, obejmującej liczbę świadczeniobiorców, liczbę świadczeń i ogólną kwotę wydatków na świadczenia oraz propozycji wysokości kwot zasiłków rodzinnych oraz wysokości świadczeń zawartych w ustawie o świadczeniach rodzinnych. W dniu 15 czerwca 2009 r. strona związkowa Zespołu przyjęła stanowisko w sprawie braku propozycji rządu w zakresie podwyższenia wysokości progów dochodowych uprawniających do świadczeń rodzinnych oraz zasiłków z pomocy społecznej.

Szeroko omawianą kwestią na forum Zespołu była realizacja przyjętego „Pakietu działań antykrzysowych” w obszarze wynagrodzeń i świadczeń socjalnych w tym:

- Program kryzysowej pomocy dla społeczeństwa w szczególności wsparcie rodzin najuboższych poszkodowanych w wyniku kryzysu oraz zwiększenie środków na świadczenia socjalne w związku ze wzrostem liczby osób zwalnianych z pracy.
- Zniesienie opodatkowania zapomóg udzielanych przez związki zawodowe (poszerzenie katalogu) oraz świadczeń wypłacanych z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

- Zwolnienie od podatku dochodowego od osób fizycznych pomocy socjalnej realizowanej w formie bonów uprawniających do ich wymiany na towary lub usługi w tym tzw. bonów towarowych.
- Uchylenie ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz zniesienie ustawy kominowej.
- Wypracowanie w minimalnym wynagrodzeniu mechanizmów osiągnięcia poziomu 50% przeciętnego wynagrodzenia.

W dniu 15 czerwca Zespół ds. budżetu, wynagrodzeń i świadczeń socjalnych przyjął Stanowisko w sprawie realizacji postulatów zawartych w obszarze wynagrodzeń i świadczeń socjalnych „Pakietu działań antykryzysowych”.

Dyskutowano nad projektem ustawy budżetowej na 2010 r. oraz założeniami systemu ochrony odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej.

Zespół problemowy TK ds. rozwoju dialogu społecznego – przewodniczący Zbigniew Żurek (BCC – ZP) – powołany Uchwałą Nr 3 z dnia 6 marca 2002 r.

W 2009 r. odbyły się 4 posiedzenia zespołu, w tym 1 posiedzenie wspólne z Zespołem problemowym TK ds. prawa pracy i układów zbiorowych.

Na forum Zespołu omówiono aktualny stan dialogu partnerów TK (dwustronny i trójstronny). Poruszono zagadnienia formalno-organizacyjne, związane z prowadzeniem obrad i negocjacji.

Przedyskutowano materiał dotyczący „Technik negocjacji” na tle stanowisk przekazanych przez poszczególne organizacje.

Rozważano kwestie reprezentatywności strony rządowej na posiedzeniach Zespołów Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych.

Podjęto również dyskusję na temat reprezentatywności.

Poruszono konieczność zmian w ustawie o rozwiązywaniu sporów zbiorowych.

Tematem prac Zespołu była również kwestia funkcjonowania dialogu branżowego – układu zależności między poszczególnymi Trójstronnymi Zespołami Branżowymi a Trójstronną Komisją do Spraw Społeczno-Gospodarczych.

Toczono rozmowy nad Pakietem działań antykryzysowych.

Zespół problemowy TK ds. usług publicznych – przewodniczący Sławomir Broniarz (OPZZ) – powołany Uchwałą Nr 9 z dnia 9 września 2002 r.

W 2009 r. odbyły się 3 spotkania zespołu oraz 3 posiedzenia grupy roboczej powołanej w ramach Zespołu.

Na forum Zespołu omawiano problemy dotyczące poziomu finansowania świadczeń medycznych, oszczędności dokonywanych w tym segmencie życia społecznego oraz kwestie płacowe w ochronie zdrowia. Ponadto zwrócono uwagę na skalę finansowania usług medycznych ale także sposób procedowania nad tą kwestią.

Przedyskutowano kwestie kształcenia zawodowego na poziomie szkół średnich w świetle zamierzeń resortu Edukacji Narodowej.

W ramach Zespołu ds. usług publicznych oraz powołanej grupy roboczej szeroko omówiono problem zadań i finansowania nauki i szkolnictwa wyższego. W wyniku dyskusji strony doszły do wspólnego wniosku, aby opracowanie wieloletniej strategii rozwoju innowacyjnej gospodarki stało się przedmiotem obrad plenarnego posiedzenia Trójstronnej

Zespół problemowy TK ds. współpracy z Międzynarodową Organizacją Pracy – przewodniczący Radosław Mleczko (Podsekretarz Stanu w MPiPS) – powołany Uchwałą Nr 12 z dnia 13 grudnia 2002 r.

W 2009 r. odbyło się 1 spotkanie zespołu.

Ustalono ostateczny kształt delegacji pracodawców i pracowników na 98 sesję Międzynarodowej Konferencji Pracy, przeprowadzono dyskusję na temat programu Konferencji, ustalono też kwestie organizacyjne związane z udziałem w niej partnerów społecznych.

Ponadto członkowie Zespołu zapoznali się z zamiarem rozpoczęcia w II kwartale 2009 r. prac nad ratyfikacją Konwencji o pracy na morzu z 2006 r. (skonsolidowanej), którą zgodnie z decyzją Rady UE z 7 czerwca 2007 r. państwa członkowskie powinny ratyfikować do końca 2010 r.

Zespół problemowy TK ds. funduszy strukturalnych Unii Europejskiej – przewodniczący Zygmunt Mierzejewski (FZZ) – powołany Uchwałą Nr 25 z dnia 6 lipca 2004 r.

W 2009 r. odbyło się 6 posiedzeń zespołu. W ramach prac Zespołu toczyły się dyskusje dotyczące realizacji PO Kapitał Ludzki, PO Innowacyjna Gospodarka, PO Infrastruktura i Środowisko. Omówiono nie tylko

zaawansowanie prac przy realizacji poszczególnych programów, ale i istniejące zagrożenia w terminowej ich realizacji. Przekazywane były również informacje nt. listy projektów kluczowych, projektów systemowych i prac podkomitetów monitorujących PO KL. Wiele uwagi poświęcono realizacji Regionalnych Programów Operacyjnych oraz komponentów regionalnych PO KL – partnerzy społeczni wielokrotnie podkreślali konieczność wzmocnienia roli partnerów społecznych w Komitetach i Podkomitetach Monitorujących.

Dyskutowano także nt. stanu przygotowań do przejęcia funkcji płatnika w systemie wdrażania funduszy UE przez BGK, działań prowadzących do powołania Krajowych Sieci Tematycznych, harmonogramu realizacji PO Kapitał Ludzki na 2010 r. jak i nad harmonogramu prac Zespołu na 2010 r.

Kluczową jednak kwestią w 2009 r. były prace Zespołu dotyczące opracowanej przez partnerów społecznych propozycji „Lepsze wykorzystanie funduszy unijnych jako element działań antykryzysowych Rządu” do pakietu działań antykryzysowych zwiększających efektywność wykorzystania funduszy strukturalnych.

Zespół Konsultacyjny ds. Unii Europejskiej, działający przy Prezydium TK – przewodniczący Radosław Młeczko (Podsekretarz Stanu w MPiPS).

W 2009 r. odbyły się 3 posiedzenia.

Przedstawiono zasady wyłaniania kandydatów na przedstawicieli do Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego (EKES) – do I grupy (pracodawcy) oraz II grupy (pracownicy). Na forum Zespołu podsumowano konsultacje na temat wyłaniania kandydatów na członków Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego (EKES) na kadencję 2010–2014.

W ramach prac Zespołu wymieniono się doświadczeniami w kwestii konsultacji dokumentów europejskich w trybie art. 19a ustawy o związkach zawodowych oraz art. 16a ustawy o organizacjach pracodawców.

Wysłuchano informacji MPiPS na temat przygotowań do polskiej prezydencji.

Omówiono rolę przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego w organizacji i przebiegu prezydencji.

Zespół doraźny ds. pracowników samorządowych oraz służby cywilnej – przewodniczący Sławomir Brodziński (Szef Służby Cywilnej KPRM) – powołany Uchwałą Nr 34 Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych z dnia 16 lutego 2009 r.

W 2009 r. odbyło się 11 posiedzeń.

Członkowie Zespołu wysłuchali informacji przedstawionych przez Ministerstwo Finansów w sprawie: wykazu urzędów skarbowych, w których nastąpiła wypłata wynagrodzenia dla pracowników komórek egzekucyjnych uprawnionych do umundurowania w związku z wyrównaniem częściowych etatów; zmian w funkcjonowaniu urzędów skarbowych – wdrażanie systemu e-Podatki; zbierania danych osobowych członków zarządu, innych związków zawodowych niż NSZZ „Solidarność”; nowelizacji ustawy budżetowej 2009r. w zakresie służby cywilnej; przeprowadzanych konkursów na Dyrektorów i Naczelników Urzędów Skarbowych; projektu ustawy budżetowej na 2010 rok w zakresie służby cywilnej; wprowadzenia ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (likwidacja jednostek gospodarki pozabudżetowej – skutki pracownicze).

Na forum Zespołu odbyła się dyskusja nt. projektu rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w sprawie określenia stanowisk urzędniczych, wymaganych kwalifikacji zawodowych, stopni służbowych urzędników służby cywilnej, mnożników do ustalania wynagrodzenia oraz szczegółowych zasad ustalania i wypłacania innych świadczeń przysługujących członkom korpusu służby cywilnej.

Omówiono aktualną sytuację dotyczącą sporu zbiorowego w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim poszerzoną o informację MPiPS, MSWiA i Okręgowego Inspektoratu Pracy w Krakowie. Przedstawiono również stanowiska stron w sporze zbiorowym ŚUW.

Ponadto Zespół zapoznał się z informacją przygotowaną przez Departamentu Służby Cywilnej KPRM nt. prac nad rozporządzeniem „płacowo-stanowiskowym” jak i w kwestii stanowisk radców generalnych.

Szeroko omawianą i dyskutowaną kwestią na forum Zespołu była informacja nt. projektu ustawy o racjonalizacji zatrudnienia w państwowych jednostkach budżetowych i niektórych innych jednostkach sektora finansów publicznych.

Wysłuchano informacji Szefa Służby Cywilnej dotyczącej dodatków specjalnych w służbie cywilnej w 2009 r.

Zapoznano się z informacją dotyczącą pracowniczych korzyści, które są efektem realizacji projektów finansowanych z Programu Operacyjnego *Kapitał Ludzki*, w tym plany na lata następne.

Przedstawiono i przedyskutowano założenia zmian w ustawie o służbie cywilnej oraz zapoznał się z ustawą o pracownikach samorządowych.

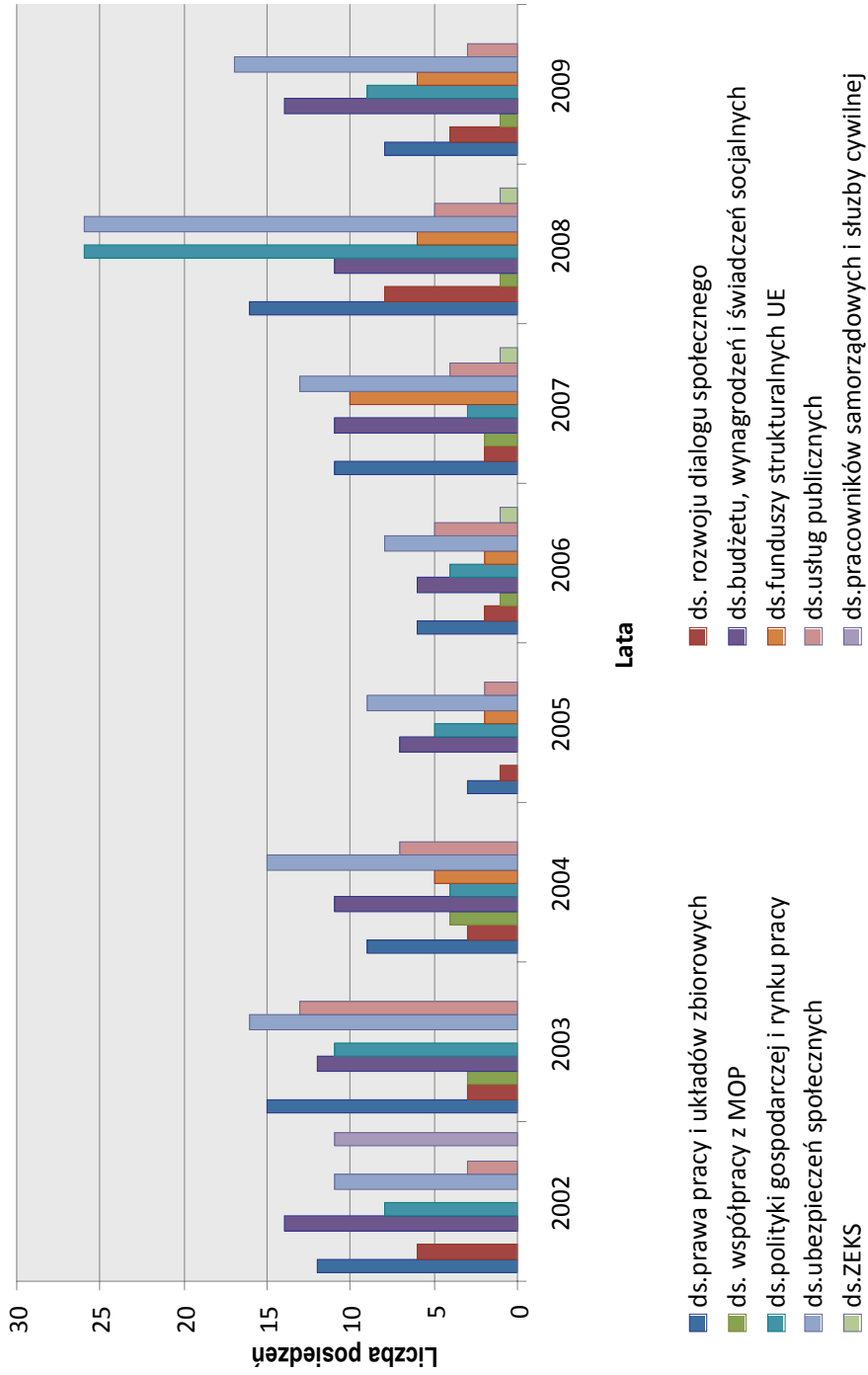
Ponadto Zespół omówił kwestie dotyczące projektu ustawy o służbie celnej.

Na koniec omawiania prac Zespołów w 2009 roku można porównać je z działalnością w poprzednich latach:

Zestawienie posiedzeń Zespołów TK w latach 2002–2009

Zespoły	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ds. prawa pracy i układów zbiorowych	12	15	9	3	6	11	16	9
ds. budżetu, wynagrodzeń i świadczeń socjalnych	14	12	11	7	6	11	11	14
ds. ubezpieczeń społecznych	11	16	15	9	8	13	26	17
ds. rozwoju dialogu społecznego	6	3	3	1	2	2	8	4
ds. polityki gospodarczej i rynku pracy	8	11	4	5	4	3	26	9
ds. usług publicznych	3	13	7	2	5	4	5	3
ds. współpracy z MOP		3	4	0	1	2	1	1
ds. funduszy strukturalnych UE			5	2	2	10	6	6
ds. Zrewidowanej Europejskiej Karty Społecznej					1	1	1	0
doraźny ds. pracowników samorządowych i służby cywilnej								11
Suma z lat 2006–2009					35	57	100	74

Posiedzenia Zespołów TK w latach 2002–2009

VII. Zadania i współpraca z TK wojewódzkich komisji dialogu społecznego

Powstałe 7 lat temu wojewódzkie komisje dialogu społecznego (wkds) są czterostronnymi instytucjami dialogu szczebla regionalnego (działającymi obok wojewódzkich i powiatowych rad zatrudnienia), współpracującymi z Trójstronną Komisją do Spraw Społeczno-Gospodarczych. Możliwość tworzenia wojewódzkich komisji dialogu społecznego przewiduje ustawa o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego. O utworzeniu wkds postanawia wojewoda na wspólny wniosek co najmniej jednej z organizacji związkowych i organizacji pracodawców, reprezentowanych w Komisji Trójstronnej. Wojewoda postanawia też o likwidacji wojewódzkiej komisji dialogu społecznego, jeżeli o odwołanie swoich przedstawicieli z jej składu wystąpią wszystkie – z reprezentatywnych organizacji związkowych lub wszystkie – z reprezentatywnych organizacji pracodawców. Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego – do właściwości wkds należy wyrażanie opinii:

- w sprawach objętych zakresem zadań związków zawodowych lub organizacji pracodawców, będących w kompetencji administracji rządowej i samorządowej z terenu województwa,
- w sprawach o zasięgu wojewódzkim, przekazanych przez Trójstronną Komisję do Spraw Społeczno-Gospodarczych, dotyczących dialogu społecznego w zakresie wynagrodzeń i świadczeń społecznych, innych spraw społecznych i gospodarczych; opinię tę wojewódzka komisja dialogu społecznego przekazuje Trójstronnej Komisji,
- na temat projektu strategii rozwoju województwa, przedstawionego przez marszałka województwa na wspólny wniosek strony pracowników i pracodawców.

Przyjęcie ww. opinii wymaga zgody przedstawicieli wszystkich stron wojewódzkiej komisji dialogu społecznego.

Wszystkie strony wojewódzkiej komisji dialogu społecznego mogą wspólnie zawierać porozumienia. Przedmiotem porozumienia mogą być

wzajemne zobowiązania stron, w sprawach objętych zakresem ich działania, które służą godzeniu interesów pracowników, pracodawców i dobru publicznemu oraz osiągnięciu i zachowaniu pokoju społecznego.

Ponadto wojewódzka komisja dialogu społecznego może rozpatrywać sprawy społeczne lub gospodarcze, powodujące konflikt pomiędzy pracownikami i pracodawcami, jeżeli uzna te sprawy za istotne dla zachowania spokoju społecznego. Ww. sprawy mogą być na piśmie przedstawione wojewódzkiej komisji dialogu społecznego przez każdą z jej stron, przez związki zawodowe i organizacje pracodawców nie wchodzące w skład wkds, organy administracji publicznej oraz strony, których konflikt dotyczy. W tych sprawach wkds wyraża opinię lub podejmuje uchwałę o konieczności wyznaczenia osoby z misją dobrej woli, którą będzie osoba z listy mediatorów (o której mowa w przepisach ustawy o rozwiązywaniu sporów zbiorowych).

Przewodniczący wojewódzkiej komisji dialogu społecznego w przypadkach wyjątkowych, gdy wymaga tego interes społeczny, może samodzielnie podjąć decyzję o konieczności wyznaczenia osoby z misją dobrej woli. Przyznanie tego uprawnienia przewodniczącemu wkds zapewnia możliwość skorzystania z usług osoby posiadającej doświadczenie i wiedzę w rozwiązywaniu konfliktów w każdym przypadku.

Przewodniczący wkds występuje do Ministra Pracy i Polityki Społecznej z wnioskiem o wskazanie takiej osoby, której zadaniem będzie udzielenie pomocy stronom, toczącym konflikt, w jego rozwiązaniu. W razie niemożności rozwiązania konfliktu, jego strony lub osoba z misją dobrej woli występują do wojewódzkiej komisji dialogu społecznego o wyrażenie przez nią opinii.

W skład wojewódzkiej komisji dialogu społecznego wchodzi przedstawiciele: wojewody – jako strony rządowej, reprezentatywnych organizacji związkowych – jako strony pracowników, reprezentatywnych organizacji pracodawców – jako strony pracodawców, marszałka województwa – jako strony samorządowej.

Członków wojewódzkiej komisji dialogu społecznego powołuje i odwołuje wojewoda, który wchodzi w skład tej komisji jako przewodniczący. Wojewódzka komisja dialogu społecznego może zapraszać do udziału w posiedzeniach przedstawicieli powiatów i gmin z terenu województwa.

Szczegółowe zasady i tryb działania wojewódzkich komisji dialogu społecznego, a także ustalania ich składu, w tym powołania i odwołania

członków tych komisji, oraz ich uprawnienia związane z pracą w komisji – określa rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 lutego 2002 r. w sprawie wojewódzkich komisji dialogu społecznego (Dz.U. z 2002 Nr 17, poz. 157).

Zgodnie z ustawą, obsługę wojewódzkiej komisji dialogu społecznego ma zapewniać biuro wojewódzkiej komisji dialogu społecznego, będące komórką organizacyjną urzędu wojewódzkiego.

Ze wszystkich 16 działających wkds, większość z nich (15) powołanych jest na podstawie zarządzenia właściwego wojewody, a jedna na podstawie postanowienia.

We wszystkich komisjach wojewódzkich priorytetem w 2009 r. oraz w latach ubiegłych były i są sprawy dotyczące aktualnych problemów regionalnych. W wielu wypadkach działalność komisji opiera się na przedyskutowaniu tych kwestii w gronie partnerów społecznych i wytyczeniu ewentualnych kierunków działań stwarzających możliwość zapobiegania oraz zaradzenia pojawiającym się problemom. Wojewódzkie komisje dialogu społecznego, zgodnie ze swoimi uprawnieniami do prowadzenia misji dobrej woli, uczestniczyły w rozwiązywaniu powstałych konfliktów regionalnych.

W związku z tym, że do zadań wkds należy m.in.:

- wyrażanie opinii w sprawach objętych zakresem zadań związków zawodowych lub organizacji pracodawców będących w kompetencji administracji rządowej i samorządowej z terenu województwa,
- opiniowanie projektu strategii rozwoju województwa. Na wspólny wniosek strony pracowników i pracodawców marszałek województwa jest obowiązany przedstawić wojewódzkiej komisji dialogu społecznego projekt strategii do zaopiniowania,
- zawieranie przez wszystkie strony wojewódzkiej komisji dialogu społecznego wspólnych porozumień. Przedmiotem porozumień mogą być wzajemne zobowiązania stron w sprawach objętych zakresem ich działania,

stanowią one dobrze przygotowane, właściwe forum dyskusyjno-opiniotwórcze. Zarówno doświadczenie partnerów społecznych, jak i ich wiedza, dotycząca sytuacji regionu, pozwolić mogą na wyspecyfikowanie potrzeb najistotniejszych dla stałego i harmonijnego rozwoju konkretnego województwa w sferze społecznej, jak i gospodarczej.

Współpraca pomiędzy Trójstronną Komisją a wojewódzkimi komisjami dialogu społecznego opiera się na obustronnej wymianie dokumentów i informacji. Wkds systematycznie przesyłają dane o pracach swoich struktur – Prezydiów, posiedzeń plenarnych oraz powołanych Zespołów. Przekazują też na ręce Przewodniczącego TK przyjęte na ww. forach stanowiska i opinie oraz formułują zapytania z obszaru spraw społecznych i gospodarczych. Często wymiana informacji dotyczy skomplikowanej sytuacji i konfliktów w poszczególnych zakładach lub sektorach danego województwa.

Inna, realizowaną od wielu lat, formą współpracy jest organizowanie przez MPiPS – w ramach środków na TK – szkoleń dla sekretarzy i pracowników biur wkds. W 2009 r. odbyły się 2 takie szkolenia.

(Więcej danych nt. wkds w „Informatorze dot. funkcjonowania WKDS w 2009 r.” – publikacja seryjna Biblioteki Dialogu Społecznego).

VIII. Badania oraz perspektywy dialogu społecznego i TK w ramach PO KL

Programy unijne oparte o fundusze strukturalne UE w nowej perspektywie finansowej na lata 2008–2013, otworzyły możliwości realizacji, także w obszarze dialogu społecznego – kompleksowych badań i rozwoju różnych podmiotów dialogu, w tym najważniejszej instytucji dialogu społecznego w Polsce – Trójstronnej Komisji.

Wynikiem starań partnerów społecznych wśród priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, w Priorytecie V Dobre rządzenie zapisane zostało Działanie 5.5: Rozwój dialogu społecznego. Realizowane było poprzez działania o charakterze systemowym, prowadzonym przez beneficjenta systemowego – Departament Dialogu i Partnerstwa Społecznego MPiPS oraz wsparcie w formie konkursów ogłaszanych i prowadzonych przez Departament Wdrażania Funduszy MPiPS.

W ramach Działania 5.5.1 – Wsparcia systemowego dla dialogu społecznego przewidziane zostały następujące formy wsparcia:

- studia, analizy, ekspertyzy na temat dialogu społecznego, jego kondycji, perspektyw i barier w rozwoju oraz potrzeb uczestników dialogu,
- upowszechnienie współpracy w zakresie uzgadniania polityki publicznych pomiędzy administracją publiczną i partnerami społecznymi,
- wsparcie udziału partnerów społecznych w pracach europejskich struktur dialogu społecznego.

Jako grupy docelowe wskazane zostały reprezentatywne, w rozumieniu ustawy o TK, związki zawodowe i organizacje pracodawców, administracja rządowa i samorządowa, jednostki naukowo-badawcze oraz szkoły wyższe.

Departament Dialogu i Partnerstwa Społecznego rozpoczął w latach 2008–2009 realizację pierwszego projektu systemowego „Poprawa funkcjonowania systemu dialogu społecznego oraz wzmocnienie instytucji i uczestników dialogu społecznego”.

Projekt miał charakter badawczo-koncepcyjny, a jego celem było stworzenie rekomendacji dla rozwoju dialogu społecznego, w tym dla jego instytucji i uczestników, aby móc zaplanować właściwe działania służące

poprawie funkcjonowania systemu dialogu społecznego w Polsce. W ramach projektu realizowane były 3 kluczowe komponenty prowadzące do osiągnięcia tego celu:

1. Analiza stanu dialogu społecznego;
2. Modelowy system kształcenia uczestników dialogu społecznego;
3. Przygotowanie koncepcji wsparcia eksperckiego dialogu społecznego.

Komponent pierwszy: Analiza stanu dialogu społecznego obejmował:

- analizę instytucji dialogu społecznego,
- analizę systemu instytucjonalnego (w tym Trójstronna Komisja, trójstronne zespoły branżowe, wojewódzkie komisje dialogu społecznego),
- analizę dialogu społecznego na poziomie zakładowym,
- analizę uczestników dialogu społecznego.

Wynikiem analiz była kompleksowa diagnoza wskazanych obszarów oraz rekomendacje strategiczne.

Wyłoniony został panel ekspertów złożonych z przedstawicieli reprezentatywnych organizacji partnerów społecznych, naukowców i pracowników DDP, którego zadaniem było między innymi, opracowanie ostatecznej koncepcji badań, weryfikowanie ich wyników oraz sformułowanie diagnozy i rekomendacji dla dialogu społecznego.

Badacze w oparciu o zgromadzoną dokumentację, poprzez badania ankietowe, fokusowe oraz indywidualne wywiady analizowali aspekty prawne, proceduralne i organizacyjne w funkcjonowaniu TK, powiązania i wzajemne relacje stron zasiadających w TK.

Komponent Modelowy system kształcenia obejmował:

- badanie potrzeb edukacyjnych uczestników dialogu społecznego,
- stworzenie profili wiedzy uczestników dialogu na poziomie: zakładowym, regionalnym oraz ogólnokrajowym,
- opracowanie programu kształcenia,
- przeprowadzenie szkoleń pilotażowych.

Komponent dotyczący Koncepcji instytucjonalnego wsparcia eksperckiego obejmował:

- analizę wybranych modeli wsparcia uczestników ds. w krajach UE,
- wizyty studyjne,

- opracowanie koncepcji wsparcia instytucjonalnego polskich uczestników dialogu społecznego.

Ponadto w obszarze promocji dialogu stworzono stronę internetową stanowiącą podstawę dla interaktywnej platformy internetowej.

W ramach Poddziałania 5.5.2 – Wzmocnienie uczestników dialogu społecznego realizowane były projekty konkursowe, których grupami docelowymi są:

- instytucje dialogu społecznego,
- organizacje pracodawców i pracowników,
- członkowie Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych oraz Wojewódzkich Komisji Dialogu Społecznego,
- członkowie związków zawodowych i organizacji pracowników.

W ramach ogłaszanych konkursów dofinansowanie mogły uzyskać następujące typy projektów:

- studia, analizy, ekspertyzy nt. dialogu społecznego, jego kondycji, perspektyw i barier w rozwoju oraz potrzeb uczestników dialogu,
- wsparcie udziału partnerów społecznych w pracach europejskich struktur dialogu społecznego,
- tworzenie i wdrażanie programów ukierunkowanych na rozwój dialogu społecznego,
- tworzenie i wdrażanie programów rozwoju organizacji ukierunkowanych na poprawę efektywności procesów zarządczych i komunikacyjnych, usprawnienie funkcjonowania systemów informacyjnych,
- tworzenie i wdrażanie programów podnoszących kwalifikacje eksperckie,
- wspieranie współpracy partnerów społecznych na poziomie terytorialnym i branżowym.

Z założenia działania realizowane w ramach konkursów miały być komplementarne wobec działań o charakterze systemowym i je wspierać.

Rodzaje podmiotów uprawionych do składania wniosków, grupy docelowe podejmowanych w projektach działań, rodzaje działań możliwych do dofinansowania oraz wysokość dostępnych środków, w tym alokacja na rok 2009 – zostały uzgodnione w ścisłej współpracy z partnerami społecznymi.

IX. 15-lecie dialogu społecznego

W 2009 roku minęło 15 lat funkcjonowania Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych. Z tej okazji, w dniu 27 maja 2009 roku w Muzeum Gazownictwa w Warszawie odbyła się międzynarodowa konferencja „Dialog społeczny – sztuka osiągania kompromisu w zjednoczonej Europie” – organizowana przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

Konferencja była okazją do obchodów 15. rocznicy utworzenia Trójstronnej Komisji, będącej najważniejszym w Polsce forum dialogu społecznego prowadzonego dla godzenia interesów pracowników, interesów pracodawców oraz dobra publicznego, a także wymiany poglądów na temat funkcjonowania Rad Społeczno-Gospodarczych z państw członkowskich Unii Europejskiej, tradycji prowadzenia dialogu społecznego w poszczególnych krajach, możliwości bliższej współpracy, problemów, z jakimi się borykają, oraz ich przyszłości.

Konferencję otworzyli Waldemar Pawlak, Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Gospodarki, Przewodniczący Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych oraz Jolanta Fedak, Minister Pracy i Polityki Społecznej.

W swoim wystąpieniu, Wicepremier Waldemar Pawlak podkreślił, że Komisja Trójstronna zapisała piękną kartę w historii przemian ustrojowych w Polsce, zaś jej działalność to 15 lat zorganizowanej i bardzo owocnej współpracy partnerów społecznych i rządu. Według Premiera niezwykle ważnym osiągnięciem Komisji było porozumienie w sprawie pakietu antykryzysowego, które zostało zawarte 15 maja 2009 r. Wyraził nadzieję, że znaczenie Komisji Trójstronnej zwłaszcza w tych trudnych czasach będzie rosło, bowiem na czas kryzysu potrzebne są konkretne działania, które pozwolą rozwiązać kluczowe sprawy pracowników, pracodawców oraz rządu.

Minister Jolanta Fedak zaznaczyła, że dla niej jako Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Trójstronna Komisja ma szczególne znaczenie, ponieważ jej zadaniem jest ocena kierunków zmian dokonywanych w obszarze polityki gospodarczej i społecznej, czy kształtowanie zasadniczych proporcji makroekonomicznych, zaś wiele z dokonywanych ustaleń i uzgodnień znajduje się w kompetencjach resortu pracy i polityki społecznej. Przypomniała, że rok 2008 był bardzo burzliwy z uwagi na negocjacje nad ustawą o emeryturach pomostowych oraz podkreśliła, że Komisja Trójstronna i zasada trójstronności sprawdza się nie tylko w rozładowywaniu konfliktów, ale przede wszystkim przy konstruowaniu wielu ustaw i to dzięki niej możliwe jest współdecydowanie partnerów społecznych w sprawach kluczowych dla państwa i dla nich samych, gdyż mechanizmy dialogu stwarzają możliwości budowania szerokiego konsensusu społecznego wokół podstawowych wartości i kwestii fundamentalnych.

Następnie goście zagraniczni: Staffan Nilsson, Przewodniczący Grupy III – różne interesy, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, Armindo Silva, Dyrektor Dyrektoriatu F – Dialog społeczny, prawa socjalne, warunki pracy, dostosowanie do zmiany, Dyrekcja Generalna ds. Zatrudnienia, Spraw Socjalnych i Równości Szans, Komisja Europejska, Kari Tapiola, Zastępca Dyrektora Generalnego, Dyrektor Wykonawczy Międzynarodowej Organizacji Pracy – zaprezentowali rekomendacje dla prowadzonego w Polsce dialogu z perspektywy reprezentowanych instytucji, podkreślając konieczność nieustannego wzmacniania instytucji dialogu i prowadzenia bliskiej współpracy z organizacjami międzynarodowymi.

Polscy partnerzy społeczni, biorący udział w konferencji i występujący w roli prelegentów, podkreślali konieczność prowadzenia bliższej współpracy pomiędzy organizacjami pracowników, organizacji pracodawców oraz rządu, a także zwrócili uwagę na ważną rolę, jaką odegrała Trójstronna Komisja i organizacje wchodzące w jej skład w wypracowaniu odpowiednich rozwiązań w związku z kryzysem.

W dalszej części konferencji – w poszczególnych panelach, prelegenci przedstawili m.in. historię zinstytucjonalizowanego dialogu społecznego w Polsce oraz wpływ funkcjonowania Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych na jego rozwój, omówili wpływ transformacji systemowej na stosunki przemysłowe i doświadczenia krajowych instytucji w budowie i prowadzeniu dialogu społecznego, zaprezentowali dotychczasowy dorobek Rad Społeczno-Gospodarczych takich krajów, jak Bułgaria, Węgry, Francja i Włochy oraz plany na przyszłość, a także odnieśli się do sposobów postrzegania przyszłości dialogu społecznego i obywatelskiego w zjednoczonej Europie – trendy i rekomendacje na przyszłość (przedstawiciele BusinessEurope, ETUC, CEEP oraz Międzynarodowego Stowarzyszenia Rad Społeczno-Gospodarczych i Podobnych Instytucji – AICESIS).

Wśród obecnych na uroczystości byli m.in.: Michał Boni, Minister – członek Rady Ministrów, b. Minister Pracy i Polityki Społecznej w 1991 r., prof. Jerzy Hausner, b. Minister Pracy i Polityki Społecznej w latach 2001–2005, Longin Komołowski, b. Minister Pracy i Polityki Społecznej w latach 1997–2001, Andrzej Malinowski, Prezydent Konfederacji Pracodawców Polskich, Wiceprzewodniczący Trójstronnej Komisji, Henryka Bochniarz, Prezydent Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych Lewiatan, Wiceprzewodnicząca Trójstronnej Komisji, Jerzy Bartnik, Prezes Związku Rzemiosła Polskiego, Wiceprzewodniczący Trójstronnej Komisji, Wiesław Siewierski, Przewodniczący Forum Związków Zawodowych, Wiceprzewodniczący Trójstronnej Komisji, Zbigniew Żurek, Wiceprezes Business Centre Club, Wiceprzewodniczący Trójstronnej Komisji, prof. Lena Kolarska-Bobińska, Patrick Venturini, Sekretarz Generalny Międzynarodowego Stowarzyszenia Rad Społeczno-Gospodarczych i Podobnych Instytucji (AICESIS) oraz wielu innych. Do udziału w konferencji zaproszeni zostali również przedstawiciele rządu, przedstawiciele organizacji partnerów społecznych, środowisk naukowych a także przedstawiciele instytucji i organizacji międzynarodowych.

X. Geneza i historia TK w latach 1994–2001

Przed ustawowym uregulowaniem, które dokonano się w 2001 roku Komisja Trójstronna funkcjonowała w innej formule prawnej przez 8 lat.

W podpisany 22 lutego 1993 roku „Pakcie o przedsiębiorstwie państwowym w trakcie przekształcania” jego sygnatariusze wyrazili wolę utworzenia Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych, która miała stanowić płaszczyznę wypracowywania wspólnego stanowiska w sprawie kierunków i instrumentów polityki społeczno-gospodarczej państwa – jako forum rzetelnego i odpowiedzialnego dialogu.

Wykonaniem postanowień zawartych w Pakcie było powołanie Komisji na podstawie uchwały Rady Ministrów nr 7/94 z dnia 15 lutego 1994 r.

Skład, organizację i kompetencje Komisji Trójstronnej regulowały następujące akty prawne: – uchwała Rady Ministrów Nr 7 z dnia 15 lutego 1994 roku w sprawie powołania Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych – uchwała Rady Ministrów Nr 69 z dnia 18 czerwca 1996 roku i Nr 144 z dnia 17 grudnia 1996 roku, zmieniające uchwałę w sprawie powołania Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych.

Do zadań Komisji Trójstronnej wynikających z uchwały Rady Ministrów, należało:

1. monitorowanie procesów gospodarczych i zasadniczych proporcji makroekonomicznych;
2. ocena mechanizmów i instrumentów stosowanych w polityce społeczno-gospodarczej;
3. formułowanie opinii i wniosków dotyczących priorytetów polityki społecznej i gospodarczej, a w szczególności:
  - a) polityki płac i instrumentów jej realizacji,
  - b) polityki zatrudnienia,
  - c) polityki świadczeń socjalnych,
  - d) kształtowania relacji konsumpcji do inwestycji oraz struktury konsumpcji;
4. wykonywanie innych zadań określonych w odrębnych przepisach.

Szczegółowe zadania Komisji wynikały ponadto z poniższych ustaw:

- ustawa z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. 1995 Nr 1, poz. 2 z późn. zm.) – ustalanie maksymalnego rocznego wskaźnika przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia u przedsiębiorców oraz orientacyjnych wskaźników przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w kolejnych kwartałach roku w stosunku do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z roku poprzedniego oraz dokonywanie kwartalnych ocen kształtowania się przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców,
- ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. 1995 Nr 34, poz. 163 z późn. zm.) – uzgadnianie wysokości średniorocznych wskaźników wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej na rok następny,
- ustawa z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz.U. 1998 Nr 139, poz. 934 z późn. zm.) – rekomendowanie Prezesowi Rady Ministrów kandydatów na członków do Komitetu Doradczego Urzędu Nadzoru nad Funduszami Emerytalnymi.

Uchwała Rady Ministrów przyjęła kryterium historyczne, powołując na członków Komisji sygnatariuszy „Paktu o przedsiębiorstwie państwowym w trakcie przekształcania”. Nie określiła natomiast kryteriów reprezentatywności, po spełnieniu których organizacje związkowe i organizacje pracodawców mogłyby uzyskać status członka Komisji. Uchwała przewidywała możliwość rozszerzenia składu Komisji o inne organizacje partnerów społecznych na wniosek samej Komisji, skierowany do Prezesa Rady Ministrów. Komisja w tej formule nie osiągnęła nigdy porozumienia w sprawie poszerzenia swojego składu.

Komisja składała się z przedstawicieli naczelnych organów administracji państwowej oraz związków zawodowych i organizacji pracodawców, którzy w 1993 r. podpisali „Pakt o przedsiębiorstwie państwowym...”.

W jej skład weszło po pięciu przedstawicieli ze strony: rządu – reprezentujących: Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej, Ministerstwo Przemysłu i Handlu, Ministerstwo Przekształceń Własnościowych, Ministerstwo Finansów, Centralny Urząd Planowania; partnerów społecznych z: Konfe-

deracji Pracodawców Polskich, Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych i Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” oraz po jednym przedstawicielu każdego z siedmiu związków branżowych: 1) Federacji Związków Zawodowych Pracowników PKP, 2) Konfederacji Związków Zawodowych Energetyków, 3) Porozumienia Związków Zawodowych „Kadra”, 4) Związku Zawodowego Inżynierów i Techników, 5) Związku Zawodowego Maszynistów Kolejowych w Polsce, 6) Związku Zawodowego Pracowników Komunikacji Miejskiej, 7) Związku Zawodowego Przemysłu Elektromaszynowego. Ponadto w pracach Komisji uczestniczyli w charakterze obserwatorów przedstawiciele: Głównego Urzędu Statystycznego i Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Prawna podstawa działania Komisji w formie uchwały Rady Ministrów, od początku była traktowana jako regulacja tymczasowa, obowiązująca do czasu wydania ustawy.

Działalność TK w latach 1994–2001

Na przestrzeni 8 lat funkcjonowania TK odbyło się 76 posiedzeń plenarnych Komisji, z czego: 15 w 1994 r., 18 w 1995 r., 12 w 1996 r., 10 w 1997 r., 8 w 1998 r., 9 w 1999 r. i 4 w roku 2000.

Komisja wypracowywała wspólne stanowiska Rządu, związków zawodowych i organizacji pracodawców. Ustalała swoje stanowiska w drodze uzgodnienia. Stanowiska te były główną wytyczną działania stron w zakresie objętym przedmiotem uzgodnień. W wypadku zaistnienia rozbieżności i niemożności uzgodnienia stanowisk, strony miały prawo do prezentowania odrębnego stanowiska.

Najważniejsze sprawy, w których Komisja Trójstronna uzgodniła stanowiska, dotyczyły:

- ustalenia maksymalnego rocznego wskaźnika przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w podmiotach gospodarczych oraz orientacyjnych wskaźników przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w III i IV kwartale 1994 roku i w kolejnych kwartałach lat 1995, 1996, 1997,
- dokonywania w ww. latach kwartalnych ocen, kształtowania się przyrostu przeciętnych wynagrodzeń w podmiotach gospodarczych oraz oceny funkcjonowania ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń w podmiotach gospodarczych,

- uzgodnienia wzrostu przeciętnych płac pracowników sfery budżetowej w 1995 roku oraz wysokości prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia i ich relacji międzydziałowych w tej sferze w latach 1996, 1997,
- stanowiska w sprawie projektu ustawy budżetowej na rok 1996 i określenia przez partnerów społecznych preferencji podziału środków z rezerwy ogólnej RM, zaplanowanej w tym budżecie,
- stanowiska w sprawie programu reformy ubezpieczeń społecznych (grudzień 1995 r. i kwiecień 1997 r.),
- rekomendowania Prezesowi Rady Ministrów kandydatów na członków Komitetu Doradczego Urzędu Nadzoru nad Funduszami Emerytalnymi (maj 1998 r.).

Podczas posiedzeń Komisji odbyły się ponadto dyskusje m.in. nad regionalnym zróżnicowaniem cen nośników energii, reformą opieki zdrowotnej, problemami rynku pracy i działaniami zmierzającymi do zmniejszenia bezrobocia, problemami związanymi z finansowaniem likwidacji skutków powodzi z 1997 roku.

Na szczególną uwagę zasługuje porozumienie zawarte 3 stycznia 1995 roku na forum Komisji, która stała się jego gwarantem, dotyczące poziomu środków na wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej w 1995 roku. W jego treści zapisano klauzulę pokoju społecznego, obowiązującą w okresie trwania realizacji porozumienia, co umożliwiło zakończenie długotrwałego strajku głodowego w służbie zdrowia.

Nie osiągnięto jednak porozumienia w sprawie wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w podmiotach gospodarczych na 1998 rok ani w zakresie kształtowania wynagrodzeń pracowników cywilnej sfery budżetowej w 1998 roku. Na rokowania nie stawiła się reprezentacja NSZZ „Solidarność”, dlatego – z przyczyny formalnej – negocjacje nie mogły się odbyć.

Od kwietnia 1999 roku, z powodu zawieszenia przez Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych swojego udziału w pracach Komisji, ze względów proceduralnych nie doszło już na posiedzeniach plenarnych do żadnego wspólnego ustalenia stanowiska stron (wymagającego konsensusu).

W pierwszym okresie działalności Komisji pracowały także zespoły problemowe, które wypracowywały propozycje stanowisk, przedstawiane następnie na posiedzeniach plenarnych. Liczba zespołów i wyodrębnionych z nich podzespołów była zmienna. W ostatnich 3 omawianych latach (do 2000 roku) działało ich 7: ds. osłon socjalnych, ds. reformy systemu zabez-

pieczenia społecznego, ds. rynku pracy i polityki regionalnej, ds. praw związkowych i pracowniczych, ds. oceny skutków społecznych towarzyszących wdrażanej reformie systemowej w ochronie zdrowia, ds. reformy terytorialnej kraju, ds. wynagrodzeń pracowników cywilnej sfery budżetowej. W sumie odbyły 53 posiedzenia.

**Wykaz wszystkich zespołów problemowych
Komisji Trójstronnej do Spraw Społeczno-Gospodarczych
działających w latach 1994–2001**

Lp.	Data powołania	Nazwa zespołu	Przewodniczący
1	04.05.1994	Zespół problemowy do spraw przygotowania założeń projektu ustawy o Komisji Trójstronnej.	Andrzej Bączkowski
2	04.05.1994 16/17.05.1994	Zespół problemowy do spraw zmian i modyfikacji przepisów o podatku od osób fizycznych.	Henryk Zbigniew Wilk Waldemar Chyczewski i Maciej Manicki
3	16.05.1994 13.06.1994	Zespół problemowy do spraw kształtowania środków na wynagrodzenia w sferze budżetowej.	Henryk Zbigniew Wilk Michał Wojtczak – współprzewodniczący
4	13.06.1994	Zespół problemowy do spraw wypracowania koncepcji szkolenia.	Longin Komołowski
5	03.01.1995	Zespół problemowy do spraw reformy służby zdrowia.	Janusz Zierkiewicz
6	03.01.1995	Zespół problemowy do spraw socjalnych służby zdrowia.	Henryk Zbigniew Wilk
7	25.01.1995	Zespół problemowy do spraw współpracy administracji rządowej ze związkami zawodowymi działającymi w tej sferze.	Adolf Gil

Lp.	Data powołania	Nazwa zespołu	Przewodniczący
8	22.06.1995	Zespół problemowy do spraw wypracowania propozycji podwyższenia maksymalnego rocznego wskaźnika przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia na rok 1995.	Andrzej Kaczkowski
9	22.06.1995	Zespół problemowy do spraw wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej (realizacja porozumienia z 03.01.1995 r.).	Henryk Zbigniew Wilk
10	09.10.1995	Zespół problemowy do spraw wypracowania kryteriów reprezentatywności na potrzeby Komisji Trójstronnej.	Andrzej Bączkowski
11	01.12.1995	Zespół problemowy do spraw wypracowania projektu stanowiska w sprawie programu reformy ubezpieczeń społecznych.	Henryk Zbigniew Wilk
12	18.12.1995	Zespół problemowy do spraw wypracowania międzydziałowych relacji wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej.	Henryk Zbigniew Wilk
13	18.12.1995	Zespół problemowy do spraw oceny funkcjonowania ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń w podmiotach gospodarczych.	Andrzej Kaczkowski
14	09.12.1996	Zespół problemowy do spraw wynagrodzeń w cywilnej sferze budżetowej.	Halina Wasilewska-Trenkner
15	26.02.1997	Zespół problemowy do spraw reformy systemu zabezpieczenia społecznego.	Halina Wasilewska-Trenkner Adolf Gil
16	26.02.1997	Zespół problemowy do spraw szkoleń na członków rad nadzorczych.	Henryk Zbigniew Wilk
17	15.12.1997 22.01.1997	Zespół problemowy do spraw dodatków mieszkaniowych. Przekształcony w stały zespół problemowy do spraw osłon socjalnych.	Ryszard Łepik

Lp.	Data powołania	Nazwa zespołu	Przewodniczący
18	15.12.1997	Zespół problemowy do spraw reformy terytorialnej kraju.	Waldemar Bartosz
19	03.07.1998	Zespół problemowy do spraw oceny skutków społecznych reformy w ochronie zdrowia.	Michał Wojtczak Stefan Kubowicz
20	03.07.1998	Zespół problemowy do spraw praw związkowych i pracowniczych.	Janusz Łaznowski
21	03.07.1998	Zespół do spraw rynku pracy i polityki regionalnej.	Marian Osuch

Prace nad ustawą o Komisji Trójstronnej

Na przełomie lat 1999–2000 zapadła decyzja o zorganizowaniu specjalnego Zespołu roboczego ds. przygotowania projektu ustawy o Komisji Trójstronnej ds. Społeczno-Gospodarczych, który pracował w okresie luty–marzec 2000 roku.

Od samego początku istnienia Komisji uznawano potrzebę jej ustawowego umocowania. Zapisy takie zawarte były też w „Pakcie o przedsiębiorstwie państwowym w trakcie przekształcania”. Również od wielu lat były postulowane przez związki zawodowe i organizacje pracodawców.

Nadanie Komisji Trójstronnej umocowania ustawowego stało się wskazane wraz z wprowadzeniem w nowej Konstytucji zasady mówiącej, że dialog i współpraca partnerów społecznych stanowi podstawę ustroju gospodarczego Polski.

Początkowo przez kilka lat trwały prace nad ustawową regulacją statusu Komisji Trójstronnej w ramach przygotowywanego – w Komisji ds. Reformy Prawa Pracy przy MPiPS – projektu Kodeksu zbiorowego prawa pracy. Miał to być akt prawny regulujący w sposób wyczerpujący tę dziedzinę prawa.

Wstrzymanie prac nad projektem Kodeksu zbiorowego prawa pracy zahamowało na pewien czas działania na rzecz ustawowego umocowania Komisji. W końcu 1999 roku w MPiPS przygotowano nowy projekt ustawy o Komisji Trójstronnej. Ze względu na to, że ustawa dotyczyła instytucji dia-

logu społecznego, zastosowano szczególny tryb przygotowania projektu – wspólnie z partnerami społecznymi.

Od lutego 2000 roku, przez 2 miesiące pracował w MPiPS ww. Zespół roboczy ds. przygotowania projektu ustawy o Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych, w skład którego weszli przedstawiciele: Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”, Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych, branżowych związków zawodowych, Konfederacji Pracodawców Polskich oraz Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Skład Zespołu uzupełnili eksperci i doradcy stron.

Opracowana przez Zespół nowa wersja projektu ustawy stała się podstawą, przyjętego w czerwcu 2000 roku przez Radę Ministrów, rządowego projektu ustawy o Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych oraz o zmianie niektórych ustaw, który w lipcu 2000 roku został skierowany do Sejmu.

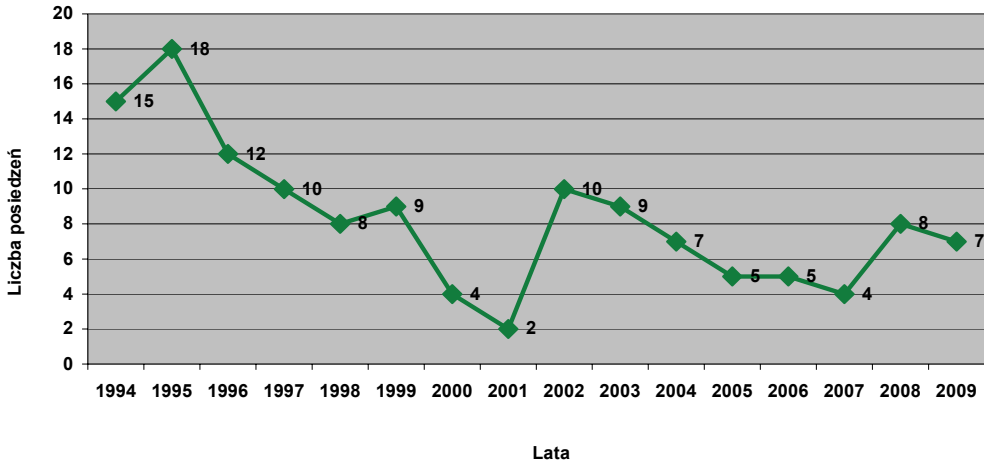
Do Sejmu ostatecznie trafiły dwa projekty ustawy o Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych – projekt poselski (Sojuzsu Lewicy Demokratycznej) i rządowy.

Na posiedzeniu w dniu 6 lipca 2001 roku Sejm uchwalił „Ustawę o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego”. Senat nie zmienił jej zapisów i jednogłośnie przyjął ją w dniu 2 sierpnia 2001 roku.

Prezydent RP podpisał ustawę w dniu 27 sierpnia 2001 roku. Została ona opublikowana w Dzienniku Ustaw Nr 100, poz. 1080 z dnia 18 września 2001 roku i weszła w życie miesiąc po ogłoszeniu.

Zestawienie liczby posiedzeń plenarnych TK w całym 15-letnim okresie jej działalności obrazuje wykres na następnej stronie:

Posiedzenia plenarne Trójstronnej Komisji w latach 1994-2009

Przewodniczący Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych w latach 1994–2009

Andrzej Bączkowski,
Maciej Manicki,
Tadeusz Zieliński,
Longin Komołowski,
Jerzy Hausner,
Jacek Piechota,
Krzysztof Michałkiewicz,
Anna Kalata,
Joanna Kluzik-Rostkowska,
Waldemar Pawlak.

Podsumowanie

Dialog społeczny nie jest tylko domeną polską, ale skutecznym instrumentem negocjacyjnym wykorzystywanym w wielu państwach Europy i świata. Potwierdzeniem tego faktu była zorganizowana w dniu 27 maja 2009 roku Międzynarodowa konferencja z okazji 15-lecia Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych pt. „*Dialog społeczny – sztuka osiągnięcia kompromisu w zjednoczonej Europie*”. Konferencja, której patronowało Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej była reprezentowana przez przedstawicieli wielu państw europejskich, uczestniczących w procesie dialogu na różnych poziomach i w różnych formach instytucjonalnych.

Była ona okazją nie tylko do uczczenia rocznicy utworzenia Trójstronnej Komisji, będącej najważniejszym w Polsce forum dialogu społecznego. Była również platformą wymiany poglądów na temat funkcjonowania Rad Społeczno-Gospodarczych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, tradycji prowadzenia dialogu społecznego w poszczególnych krajach, oraz perspektyw dialogu w zjednoczonej Europie. Wymiana doświadczeń może posłużyć do rozbudowywania i udoskonalania mechanizmów negocjacji i konsultacji rządów z przedstawicielami głównych grup społecznych.

Obok tego doniosłego wydarzenia, rok 2009 stawiał jednocześnie jeszcze większe wyzwania przed wszystkimi stronami reprezentującymi Komisję. Wspólne zadania i wysiłek zostały skierowane na poszukiwanie rozwiązań zaradczych wobec skutków spowolnienia gospodarczego. Był to jeden z priorytetów Komisji, która przyjęła na siebie odpowiedzialność, aby wynegocjować takie rozwiązania, które nie podważą zaufania do dialogu społecznego, ale potwierdzą skuteczność takiej właśnie formy działań, jako najbardziej właściwej w rozwiązywaniu problemów społeczno-gospodarczych.

Oczywiście nie zawsze udaje się osiągnąć konsensus, ale doświadczenia pokazują, że nie ma innej, lepszej drogi niż wymiana poglądów i doświadczeń oparta na poszanowaniu racji każdej ze stron dialogu. Komisja Trójstronna i zasada trójstronności sprawdza się bowiem nie tylko w rozładowywaniu konfliktów, ale przede wszystkim przy konstruowaniu wielu ustaw.

Dzięki niej możliwe jest współdecydowanie partnerów społecznych w sprawach kluczowych dla państwa i dla nich samych. Mechanizmy dialogu stwarzają możliwości budowania szerokiego konsensusu społecznego wokół podstawowych wartości i kwestii fundamentalnych.

ZAŁĄCZNIKI:

- 1. Ustawa o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego**
- 2. Regulamin działania TK**
- 3. Zakres prac zespołów problemowych TK**
- 4. Kalendarium prac ustawowych TK**
- 5. Informacja o organizacjach wchodzących w skład TK i biorących udział w pracach**
- 6. Ustawa o związkach zawodowych**
- 7. Ustawa o organizacjach pracodawców**

**Tekst jednolity ustawy po nowelizacji
z dnia 8 października 2004 roku***

Dz.U.01.100.1080

2002-01-01	zm.	Dz.U.01.154.1793	art. 5
2002-02-23	zm.	Dz.U.02.10.89	art. 1
2002-07-01	zm.	Dz.U.01.154.1800	art. 39
2003-01-01	zm.	Dz.U.02.240.2056	art. 1
2004-11-23	zm.	Dz.U.04.240.2407	art. 1

USTAWA

z dnia 6 lipca 2001 r.

**o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych
i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego.**

(Dz.U. z dnia 18 września 2001 r.)

Rozdział 1

**Cel i zadania Trójstronnej Komisji
do Spraw Społeczno-Gospodarczych**

Art. 1. 1. Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych, zwana dalej „Komisją”, stanowi forum dialogu społecznego prowadzonego dla godzenia interesów pracowników, interesów pracodawców oraz dobra publicznego.

2. Celem działalności Komisji jest dążenie do osiągnięcia i zachowania pokoju społecznego.

3. Do kompetencji Komisji należy prowadzenie dialogu społecznego w sprawach wynagrodzeń i świadczeń społecznych oraz w innych sprawach społecznych lub gospodarczych, a także realizacja zadań określonych w odrębnych ustawach.

Art. 2. 1. Każdej ze stron Komisji przysługuje prawo wniesienia pod obrady Komisji sprawy o dużym znaczeniu społecznym lub gospodarczym, jeżeli uzna, że jej rozwiązanie jest istotne dla zachowania pokoju społecznego.

2. Każda ze stron Komisji, również wspólnie z inną stroną Komisji, może zająć stanowisko w każdej sprawie dotyczącej polityki społecznej lub gospodarczej.

3. Każda ze stron Komisji może wezwać inną stronę Komisji do zajęcia stanowiska w sprawie, którą uzna za mającą duże znaczenie społeczne lub gospodarcze.

4. Strona pracowników i strona pracodawców Komisji mogą zawierać ponadzakładowe układy zbiorowe pracy obejmujące ogół pracodawców zrzeszonych w organizacjach, o których mowa w art. 7 ust. 1, lub grupę tych pracodawców oraz pracowników zatrudnionych przez tych pracodawców, a także porozumienia określające wzajemne zobowiązania tych stron.

5. ⁽¹⁾ Do układów, o których mowa w ust. 4, stosuje się przepisy art. 239–241¹³ Kodeksu pracy, z wyłączeniem art. 241² § 2 oraz art. 241⁹ § 3–5.

Art. 2a. ⁽²⁾ 1. Wszystkie strony Komisji mogą wspólnie zawierać porozumienia.

2. Przedmiotem porozumień są wzajemne zobowiązania stron służące realizacji celów, o których mowa w art. 1 ust. 1 i 2.

3. Porozumienia określają w szczególności:

- 1) czas obowiązywania,
- 2) tryb dokonywania zmian treści,
- 3) tryb rozwiązania,
- 4) przypadki wygaśnięcia,
- 5) tryb rozstrzygnięcia kwestii spornych.

Art. 2b. ⁽³⁾ 1. Komisja może przekazać sprawę o zasięgu wojewódzkim, o której mowa w art. 1 ust. 3 i art. 2 ust. 1, wojewódzkiej komisji dialogu społecznego.

2. W sprawie przekazania komisja podejmuje uchwałę.

Art. 3. 1. ⁽⁴⁾ Strona rządowa, w terminie do dnia 10 maja każdego roku, przedstawia Komisji wstępną prognozę wielkości makroekonomicznych stanowiących podstawę do prac nad projektem ustawy budżetowej na rok następny.

2. ⁽⁵⁾ Strony pracowników i pracodawców, w terminie do dnia 20 maja każdego roku, przedstawiają wspólną propozycję w sprawie wzrostu w następnym roku:

- 1) wynagrodzeń w gospodarce narodowej, w tym w państwowej sferze budżetowej oraz u przedsiębiorców, a także minimalnego wynagrodzenia za pracę,
- 2) emerytur i rent z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

3. ⁽⁶⁾ W przypadku gdy w terminie, o którym mowa w ust. 2, strony pracowników i pracodawców nie przedstawią wspólnej propozycji, każda z tych stron może, w terminie do dnia 25 maja, przedstawić swoją propozycję w każdej ze spraw, o których mowa w ust. 2.

4. ⁽⁷⁾ W przypadku gdy w terminie, o którym mowa w ust. 3, strona nie przedstawi propozycji w sprawach, o których mowa w ust. 2, propozycję w każdej ze spraw może przedstawić, w terminie do dnia 30 maja, każda z organizacji, której przedstawiciele reprezentują stronę w Komisji.

5. Strona rządowa, w terminie do dnia 15 czerwca każdego roku, kieruje założenia projektu budżetu państwa na rok następny do Komisji w celu zajęcia stanowiska przez strony pracowników i pracodawców.

6. Strony pracowników i pracodawców zajmują, w terminie do dnia 20 lipca każdego roku, wspólne stanowisko w sprawie założeń projektu budżetu państwa na rok następny.

7. W przypadku gdy w terminie, o którym mowa w ust. 6, strony nie uzgodnią wspólnego stanowiska, każda ze stron może, w terminie do dnia 25 lipca, zająć stanowisko w sprawie założeń projektu budżetu państwa na rok następny.

8. W przypadku gdy w terminie, o którym mowa w ust. 7, strona nie uzgodni stanowiska w sprawie założeń projektu budżetu państwa na rok następny, opinię w sprawie założeń projektu budżetu państwa na rok następny może przedstawić, w terminie do dnia 31 lipca, każda z organizacji, której przedstawiciele reprezentują stronę w Komisji.

9. Strona rządowa, nie później niż 20 dni przed przedstawieniem projektu ustawy budżetowej Sejmowi, kieruje projekt ustawy budżetowej na rok następny wraz z uzasadnieniem do Komisji w celu zajęcia stanowiska przez strony pracowników i pracodawców.

10. Strony pracowników i pracodawców zajmują wspólne stanowisko w sprawie projektu ustawy budżetowej na rok następny, nie później niż w 6 dniu roboczym po dniu, w którym otrzymały ten projekt.

11. W przypadku gdy w terminie, o którym mowa w ust. 10, strony nie uzgodnią wspólnego stanowiska, każda ze stron może, w ciągu następnych 3 dni roboczych, zająć stanowisko w sprawie projektu ustawy budżetowej na rok następny.

12. W przypadku gdy w terminie, o którym mowa w ust. 11, strona nie uzgodni stanowiska w sprawie projektu ustawy budżetowej na rok następny, opinię w sprawie projektu ustawy budżetowej na rok następny może przedstawić, w ciągu następnych 2 dni roboczych, każda z organizacji, której przedstawiciele reprezentują stronę w Komisji.

13. Terminy, o których mowa w ust. 1–8, Komisja może zmieniać na wniosek strony rządowej.

14. ⁽⁸⁾ Nieprzedstawienie propozycji, o której mowa w ust. 4, oraz opinii, o których mowa w ust. 8 i 12, w terminie wyznaczonym odpowiednio w każdym z tych przepisów lub w terminie ustalonym przez Komisję, oznacza rezygnację z prawa do ich wyrażenia.

Rozdział 2

Skład i organizacja Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych

Art. 4. 1. W skład Komisji wchodzi przedstawiciele strony rządowej, strony pracowników oraz strony pracodawców.

2. W pracach Komisji biorą udział przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego, z głosem doradczym, w zakresie dotyczącym wykonywania zadań publicznych przez samorząd terytorialny.

3. W pracach Komisji biorą udział, z głosem doradczym, przedstawiciel Prezesa Narodowego Banku Polskiego oraz przedstawiciel Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Art. 5. 1. Stronę rządową w Komisji reprezentują przedstawiciele Rady Ministrów wskazani przez Prezesa Rady Ministrów.

2. Strona rządowa może zapraszać do udziału w pracach komisji z głosem doradczym przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej oraz przedstawiciele organizacji społecznych i zawodowych.

Art. 6. ⁽⁹⁾ 1. Stronę pracowników w Komisji reprezentują przedstawiciele reprezentatywnych organizacji związkowych.

2. Za reprezentatywne organizacje związkowe uznaje się ogólnokrajowe związki zawodowe, ogólnokrajowe zrzeszenia (federacje) związków zawodowych i ogólnokrajowe organizacje międzyzwiązkowe (konfederacje), które spełniają łącznie następujące kryteria:

- 1) zrzeszają, z zastrzeżeniem ust. 3, więcej niż 300.000 członków będących pracownikami,
- 2) działają w podmiotach gospodarki narodowej, których podstawowy rodzaj działalności jest określony w więcej niż w połowie sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), o której mowa w przepisach o statystyce publicznej.

3. Przy ustalaniu kryterium liczebności, o którym mowa w ust. 2 pkt 1, uwzględnia się nie więcej niż po 100.000 członków organizacji związkowej będących pracownikami zatrudnionymi w podmiotach gospodarki narodowej, których podstawowy rodzaj działalności jest określony w jednej sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), o której mowa w przepisach o statystyce publicznej. Organizacja związkowa ubiegająca się o uznanie jej za reprezentatywną organizację związkową przy ustalaniu liczby pracowników, o której mowa w ust. 2, nie uwzględnia pracowników zrzeszonych w tych spośród jej organizacji członkowskich, które są lub w okresie roku przed złożeniem wniosku o stwierdzenie reprezentatywności były zrzeszone w reprezentatywnej organizacji związkowej mającej przedstawicieli w składzie Komisji.

4. Strona pracowników może zapraszać do udziału w pracach Komisji, z głosem doradczym, przedstawiciele związków zawodowych i organizacji związkowych niespełniających kryteriów określonych w ust. 2 i 3 oraz przedstawiciele organizacji społecznych i zawodowych.

Art. 7. 1. Stronę pracodawców w Komisji reprezentują przedstawiciele reprezentatywnych organizacji pracodawców.

2. ⁽¹⁰⁾ (uchylony).

3. ⁽¹¹⁾ Za reprezentatywne uznaje się organizacje pracodawców, które spełniają łącznie następujące kryteria:

- 1) zrzeszają pracodawców zatrudniających, z zastrzeżeniem ust. 4, więcej niż 300.000 pracowników,
- 2) mają zasięg ogólnokrajowy,

3) ⁽¹²⁾ działają w podmiotach gospodarki narodowej, których podstawowy rodzaj działalności określony jest w więcej niż w połowie sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), o której mowa w przepisach o statystyce publicznej.

4. ⁽¹³⁾ Przy ustalaniu kryterium liczebności, o którym mowa w ust. 3 pkt 1, uwzględnia się nie więcej niż po 100.000 pracowników zatrudnionych przez pracodawców zrzeszonych w organizacji pracodawców, których podstawowy rodzaj działalności określony jest w jednej sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), o której mowa w przepisach o statystyce publicznej. Organizacja pracodawców ubiegająca się o uznanie jej za reprezentatywną organizację pracodawców przy ustalaniu liczby pracowników, o której mowa w ust. 3, nie uwzględnia pracowników zatrudnionych przez tych spośród zrzeszanych pracodawców, którzy są lub w okresie roku przed złożeniem wniosku o stwierdzenie reprezentatywności byli zrzeszeni w reprezentatywnej organizacji pracodawców mającej przedstawicieli w składzie Komisji.

5. Strona pracodawców może zapraszać do udziału w pracach Komisji, z głosem doradczym, przedstawicieli organizacji pracodawców niespełniających kryteriów określonych w ust. 3 i 4 oraz przedstawicieli organizacji społecznych i zawodowych.

Art. 8. ⁽¹⁴⁾ 1. Wnioski organizacji związkowych, o których mowa w art. 6 ust. 2, o stwierdzenie ich reprezentatywności rozpatruje sąd okręgowy w Warszawie, który wydaje w tej sprawie orzeczenie w ciągu 30 dni od dnia złożenia wniosku, w trybie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym.

2. Wnioski organizacji pracodawców, o których mowa w art. 7 ust. 3, o stwierdzenie ich reprezentatywności rozpatruje sąd okręgowy w Warszawie, który wydaje w tej sprawie orzeczenie w ciągu 30 dni od dnia złożenia wniosku, w trybie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym.

3. Z wnioskami, o których mowa w ust. 1 i 2, organizacje związkowe i organizacje pracodawców występują co 4 lata. Okres 4 lat liczy się od dnia uprawomocnienia się uprzednio wydanego orzeczenia.

4. Z upływem 4 lat od uprawomocnienia się orzeczenia o stwierdzeniu reprezentatywności organizacja związkowa i organizacja pracodawców traci uprawnienia organizacji reprezentatywnej w rozumieniu art. 6 i art. 7, chyba że udokumentuje Prezydium Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych złożenie wniosku o ponowne stwierdzenie reprezentatywności. W takim przypadku organizacja ta zachowuje status organizacji reprezentatywnej do czasu uprawomocnienia się orzeczenia sądu o ponownym stwierdzeniu reprezentatywności.

Art. 9. 1. Każda z organizacji, o których mowa w art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1, ma równą liczbę przedstawicieli w składzie Komisji.

2. Liczbę przedstawicieli, o której mowa w ust. 1, określa Komisja w drodze uchwały.

3. Liczbę przedstawicieli Rady Ministrów w składzie Komisji oraz liczbę przedstawicieli samorządu terytorialnego biorących udział w pracach Komisji określa

Prezes Rady Ministrów, zasięgając – w zakresie liczby przedstawicieli samorządu terytorialnego – opinii strony samorządowej w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

4. Prezes Rady Ministrów powołuje do składu Komisji i odwołuje ze składu Komisji przedstawicieli:

- 1) Rady Ministrów,
- 2) organizacji, o których mowa w art. 6 ust. 1, na wniosek każdej z tych organizacji,
- 3) organizacji, o których mowa w art. 7 ust. 1, na wniosek każdej z tych organizacji.

5. Prezes Rady Ministrów powołuje i odwołuje do udziału w pracach Komisji przedstawicieli:

- 1) samorządu terytorialnego, na wniosek strony samorządowej w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego,
- 2) Prezesa Narodowego Banku Polskiego, na jego wniosek,
- 3) Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, na jego wniosek.

6. Osoby powołane do składu Komisji albo do udziału w jej pracach uczestniczą osobiście w pracach Komisji.

Art. 10. ⁽¹⁵⁾ 1. Komisja obraduje na posiedzeniach plenarnych.

2. Komisja podejmuje uchwały na posiedzeniach plenarnych, jeżeli w głosowaniu bierze udział przedstawiciel:

- 1) Rady Ministrów,
- 2) co najmniej jednej z organizacji, o których mowa w art. 6 ust. 1,
- 3) co najmniej jednej z organizacji, o których mowa w art. 7 ust. 1.

3. Podjęcie uchwały przez Komisję na posiedzeniu plenarnym wymaga zgody wszystkich biorących udział w głosowaniu, o którym mowa w ust. 2.

4. Komisja może, w drodze uchwały, zdecydować o podjęciu uchwały w danej sprawie w drodze korespondencyjnego głosowania strony rządowej oraz każdej z organizacji, o których mowa w art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1.

5. Przy podejmowaniu uchwały w drodze korespondencyjnego głosowania głos w imieniu:

- 1) strony rządowej – oddaje przewodniczący Komisji,
- 2) organizacji, o których mowa w art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 – oddaje właściwy statutowo organ tych organizacji.

6. Głosowanie korespondencyjne jest ważne, jeżeli wzięty w nim udział wszystkie organizacje, o których mowa w art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1, oraz strona rządowa.

7. Podjęcie uchwały w drodze korespondencyjnego głosowania wymaga zgody wszystkich biorących udział w głosowaniu.

8. Posiedzenia Komisji odbywają się w zależności od potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na 2 miesiące.

9. Komisja, w drodze uchwały, może przekazać Prezydium Komisji rozpatrzenie sprawy należącej do jej kompetencji, z wyjątkiem zadań, których realizacja przez Komisję wynika z odrębnych ustaw.

Art. 11. 1. Komisja może, w drodze uchwały, powoływać stałe i doraźne zespoły problemowe.

2. Uchwała o powołaniu zespołu określa zadania zespołu oraz jego skład albo sposób ustalenia tego składu.

Art. 12. 1. Pracami Komisji kieruje Prezydium Komisji, w skład którego wchodzi przewodniczący Komisji i wiceprzewodniczący Komisji.

2. Przewodniczącego Komisji wyznacza Prezes Rady Ministrów spośród członków Rady Ministrów będących przedstawicielami Rady Ministrów w składzie Komisji.

3. Przedstawiciele każdej z organizacji, o których mowa w art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1, wybierają po jednym wiceprzewodniczącym Komisji.

4. ⁽¹⁶⁾ Prezydium Komisji ustala program działania i harmonogram prac Komisji, porządek posiedzenia Komisji oraz rozpatruje sprawy przekazane przez Komisję.

5. Posiedzenia Komisji zwołuje przewodniczący Komisji.

Art. 13. Komisja uchwała regulamin Komisji, który określa szczegółowe zasady i tryb pracy Komisji, Prezydium Komisji oraz zespołów, o których mowa w art. 11, a także uprawnienia członków Komisji związane z udziałem w jej pracach.

Art. 14. 1. Z posiedzenia Komisji sporządza się komunikat, którego formę i sposób udostępniania określa regulamin Komisji.

2. Komunikat, o którym mowa w ust. 1, zawiera w szczególności uchwały Komisji i stanowiska stron Komisji.

Art. 15. ⁽¹⁷⁾ 1. Obsługę Komisji zapewnia sekretariat Komisji będący komórką organizacyjną urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw pracy.

2. Koszty działania Komisji są pokrywane z budżetu państwa w części dotyczącej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw pracy.

Rozdział 3

Wojewódzkie komisje dialogu społecznego

Art. 16. 1. W województwach mogą być tworzone wojewódzkie komisje dialogu społecznego.

2. O utworzeniu wojewódzkiej komisji dialogu społecznego postanawia wojewoda na wspólny wniosek co najmniej jednej z organizacji, o których mowa w art. 6 ust. 1, oraz co najmniej jednej z organizacji, o których mowa w art. 7 ust. 1.

3. Wojewoda postanawia o likwidacji wojewódzkiej komisji dialogu społecznego, jeżeli o odwołanie swoich przedstawicieli z jej składu wystąpią wszystkie z organizacji, o których mowa w art. 6 ust. 1, lub wszystkie z organizacji, o których mowa w art. 7 ust. 1.

Art. 17.⁽¹⁸⁾ 1. Do właściwości wojewódzkiej komisji dialogu społecznego należy wyrażanie opinii:

- 1) w sprawach objętych zakresem zadań związków zawodowych lub organizacji pracodawców będących w kompetencji administracji rządowej i samorządowej z terenu województwa,
- 2) w sprawach, o których mowa w art. 2b,
- 3) w sprawach, o których mowa w art. 17b ust. 1 i 4.

2. Na wspólny wniosek strony pracowników i strony pracodawców marszałek województwa jest obowiązany przedstawić wojewódzkiej komisji dialogu społecznego do zaopiniowania projekt strategii rozwoju województwa.

3. Przyjęcie opinii, o której mowa w ust. 1 i 2, wymaga zgody przedstawicieli wszystkich stron wojewódzkiej komisji dialogu społecznego; jeżeli wojewódzka komisja dialogu społecznego nie uzgodni wspólnej opinii, każdej ze stron wojewódzkiej komisji dialogu społecznego przysługuje prawo wyrażenia stanowiska w sprawie podlegającej opiniowaniu.

4. Opinię w sprawie, o której mowa w ust. 1 pkt 2, wojewódzka komisja dialogu społecznego przekazuje Komisji.

5. Wszystkie strony wojewódzkiej komisji dialogu społecznego mogą wspólnie zawierać porozumienia. Przedmiotem porozumień mogą być wzajemne zobowiązania stron w sprawach objętych zakresem ich działania. Przepis art. 2a ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 17a.⁽¹⁹⁾ 1. Wojewódzka komisja dialogu społecznego może rozpatrywać sprawy społeczne lub gospodarcze powodujące konflikty między pracodawcami i pracownikami, jeżeli uzna te sprawy za istotne dla zachowania spokoju społecznego.

2. Sprawy, o których mowa w ust. 1, mogą być na piśmie przedstawiane wojewódzkiej komisji dialogu społecznego przez każdą z jej stron, związki zawodowe i organizacje pracodawców niewchodzące w skład wojewódzkiej komisji dialogu społecznego, organy administracji publicznej oraz strony, których konflikt dotyczy.

Art. 17b.⁽²⁰⁾ 1. W sprawach, o których mowa w art. 17a, wojewódzka komisja dialogu społecznego wyraża opinię lub podejmuje uchwałę o konieczności wyznaczenia osoby z misją dobrej woli, którą będzie osoba z listy mediatorów, o której mowa w przepisach o rozwiązywaniu sporów zbiorowych, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. W wyjątkowych przypadkach, jeżeli wymaga tego interes społeczny, przewodniczący wojewódzkiej komisji dialogu społecznego może samodzielnie zadecydować o konieczności wyznaczenia osoby z misją dobrej woli.

3. Z wnioskiem do ministra właściwego do spraw pracy o wyznaczenie osoby, o której mowa w ust. 1, występuje przewodniczący wojewódzkiej komisji dialogu społecznego.

4. Osoba z misją dobrej woli pomaga stronom, których konflikt dotyczy, w jego rozwiązaniu. Jeżeli nie jest możliwe rozwiązanie konfliktu, jego strony lub osoba

z misją dobrej woli występują do wojewódzkiej komisji dialogu społecznego o wyrażenie przez nią opinii.

Art. 17c. ⁽²¹⁾ 1. Osobie z misją dobrej woli na czas prowadzenia misji dobrej woli przysługuje zwolnienie od pracy.

2. Osobie z misją dobrej woli przysługuje wynagrodzenie oraz zwrot poniesionych przez nią kosztów przejazdu i zakwaterowania określone w umowie zawartej przez tę osobę z wojewodą. Wynagrodzenie to nie może być wyższe od wynagrodzenia określonego dla mediatorów z listy mediatorów, o którym mowa w przepisach dotyczących rozwiązywania sporów zbiorowych.

3. Wynagrodzenie i koszty, o których mowa w ust. 2, są pokrywane ze środków budżetu państwa przeznaczonych na działalność urzędu wojewódzkiego.

Art. 18. 1. W skład wojewódzkiej komisji dialogu społecznego wchodzi przedstawiciele:

- 1) wojewody – jako strona rządowa,
- 2) organizacji, o których mowa w art. 6 ust. 1 – jako strona pracowników,
- 3) organizacji, o których mowa w art. 7 ust. 1 – jako strona pracodawców,
- 4) marszałka województwa – jako strona samorządowa.

2. Wojewódzka komisja dialogu społecznego może zapraszać do udziału w posiedzeniach przedstawicieli powiatów i gmin z terenu województwa.

3. Członków wojewódzkiej komisji dialogu społecznego powołuje i odwołuje wojewoda, który wchodzi w skład tej komisji jako jej przewodniczący.

4. Szczegółowe zasady i tryb działania wojewódzkich komisji dialogu społecznego, a także ustalania ich składu, w tym powoływania i odwoływania członków tych komisji, oraz ich uprawnienia związane z pracą w komisji określa, w drodze rozporządzenia, Prezes Rady Ministrów po zasięgnięciu opinii organizacji, o których mowa w art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1, oraz strony samorządowej w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

5. Obsługę wojewódzkiej komisji dialogu społecznego zapewnia biuro wojewódzkiej komisji dialogu społecznego będące komórką organizacyjną urzędu wojewódzkiego.

Rozdział 4

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 19. W ustawie z dnia 6 marca 1981 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz.U. z 1985 r. Nr 54, poz. 276, z 1989 r. Nr 34, poz. 178, z 1996 r. Nr 24, poz. 110 i Nr 106, poz. 496, z 1998 r. Nr 113, poz. 717 i Nr 162, poz. 1126, z 1999 r. Nr 49, poz. 483 oraz z 2001 r. Nr 76, poz. 809 i 811) w art. 6 w ust. 3

wyrazy „ogólnokrajowe związki zawodowe, ogólnokrajowe zrzeszenia (federacje) związków zawodowych oraz ogólnokrajowe organizacje międzyzwiązkowe” zastępuje się wyrazami „organizacje związkowe oraz organizacje pracodawców – reprezentatywne w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz.U. Nr 100, poz. 1080)”.

Art. 20. W ustawie z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz.U. z 1991 r. Nr 18, poz. 80, Nr 75, poz. 329, Nr 101, poz. 444 i Nr 107, poz. 464, z 1993 r. Nr 18, poz. 82 i Nr 60, poz. 280, z 1994 r. Nr 1, poz. 3, Nr 80, poz. 368 i Nr 113, poz. 547, z 1995 r. Nr 1, poz. 2, Nr 95, poz. 474 i Nr 154, poz. 791, z 1996 r. Nr 90, poz. 405, Nr 106, poz. 496, Nr 118, poz. 561 i Nr 156, poz. 775, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 106, poz. 675, Nr 121, poz. 769 i 770 i Nr 123, poz. 777, z 2000 r. Nr 26, poz. 306 i Nr 84, poz. 948 oraz z 2001 r. Nr 3, poz. 18) w art. 37a w ust. 1 w pkt 4 wyrazy „Komisję Trójstronną” zastępuje się wyrazami „Trójstronną Komisję”.

Art. 21. W ustawie z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 854) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 19 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Organizacja związkowa, reprezentatywna w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz.U. Nr 100, poz. 1080), zwanej dalej «ustawą o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych», ma prawo opiniowania założeń i projektów aktów prawnych w zakresie objętym zadaniami związków zawodowych. Nie dotyczy to założeń projektu budżetu państwa oraz projektu ustawy budżetowej, których opiniowanie regulują odrębne przepisy.”;

2) w art. 20 w ust. 1 wyrazy „Ogólnokrajowa organizacja międzyzwiązkowa, a także ogólnokrajowy związek zawodowy reprezentatywny dla pracowników większości zakładów pracy mają prawo” zastępuje się wyrazami „Organizacja związkowa, reprezentatywna w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, ma prawo”;

3) w art. 22 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Organizacja związkowa, reprezentatywna w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, ma prawo wnieść rewizję nadzwyczajną od orzeczeń Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz od prawomocnych orzeczeń organów pozasądowych w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych. Do rewizji nadzwyczajnej organizacji związkowej stosuje się odpowiednio przepis art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. Nr 74, poz. 368 i Nr 104, poz. 515, z 1997 r. Nr 75, poz. 471, Nr 106, poz. 679, Nr 114, poz. 739 i Nr 144, poz. 971, z 1998 r. Nr 162, poz. 1126, z 1999 r. Nr 75, poz. 853, z 2000 r. Nr 2, poz. 5, Nr 48, poz. 552, Nr 60, poz. 704 i Nr 91, poz. 1008 oraz z 2001 r. Nr 49, poz. 508 i 509 i Nr 98, poz. 1070).”

Art. 22. W ustawie z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz.U. Nr 55, poz. 235, z 1996 r. Nr 34, poz. 148, z 1997 r. Nr 121, poz. 769 oraz z 2000 r. Nr 60, poz. 700 i Nr 107, poz. 1127) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 6 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
  - „2. Składka na rzecz związków pracodawców, o których mowa w ust. 1, zaliczana jest w koszty uzyskania przychodu do wysokości określonej rozporządzeniem Rady Ministrów.”;
- 2) w art. 16 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
  - „1. Organizacja pracodawców, reprezentatywna w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz.U. Nr 100, poz. 1080), ma prawo opiniowania założeń i projektów aktów prawnych w zakresie objętym zadaniami związków pracodawców. Nie dotyczy to założeń projektu budżetu państwa oraz projektu ustawy budżetowej, których opiniowanie regulują odrębne przepisy.”

Art. 23. ⁽²²⁾ (skreślony).

Art. 24. W ustawie z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz.U. z 2001 r. Nr 6, poz. 56, Nr 42, poz. 475 i Nr 89, poz. 973) w art. 10:

- 1) w ust. 1 wyrazy „reprezentatywnych organizacji związkowych, organizacji pracodawców, organów administracji rządowej oraz” zastępuje się wyrazami „organizacji związkowych i organizacji pracodawców – reprezentatywnych w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz.U. Nr 100, poz. 1080), zwanej dalej „ustawą o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych», oraz organów administracji rządowej i”;
- 2) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:
  - „2. W skład wojewódzkiej rady zatrudnienia wchodzi marszałek województwa, jako przewodniczący rady, oraz do 20 osób powoływanych spośród przedstawicieli wojewody i działających na terenie województwa:
    - 1) wojewódzkich struktur każdej organizacji związkowej, reprezentatywnej w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych,
    - 2) wojewódzkich struktur każdej organizacji pracodawców, reprezentatywnej w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych,
    - 3) społeczno-zawodowych organizacji rolników,
    - 4) związków zawodowych rolników indywidualnych,
    - 5) izb rolniczych,
    - 6) jednostek samorządu terytorialnego (województwa, powiatów i gmin).
  3. W skład powiatowej rady zatrudnienia wchodzi starosta jako przewodniczący rady oraz do 16 osób powoływanych spośród działających na terenie powiatu:

- 1) terenowych struktur każdej organizacji związkowej, reprezentatywnej w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych,
- 2) terenowych struktur każdej organizacji pracodawców, reprezentatywnej w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych,
- 3) społeczno-zawodowych organizacji rolników,
- 4) związków zawodowych rolników indywidualnych,
- 5) izb rolniczych,
- 6) jednostek samorządu terytorialnego (powiatu i gmin)."

Art. 25. W ustawie z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1995 r. Nr 1, poz. 2 i Nr 43, poz. 221, z 1997 r. Nr 121, poz. 770, z 1998 r. Nr 162, poz. 1112 oraz z 2001 r. Nr 5, poz. 45) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1 wyrazy „Komisja Trójstronna do Spraw Społeczno-Gospodarczych, stanowiąca forum współdziałania naczelných organów administracji państwowej, związków zawodowych i organizacji pracodawców” zastępuje się wyrazami „Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych”;
- 2) w art. 3:
  - a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Rada Ministrów, w terminie do 15 czerwca każdego roku, przedstawia Komisji Trójstronnej informację o prognozowanych wielkościach makroekonomicznych stanowiących podstawę do opracowania projektu ustawy budżetowej na rok następny oraz proponowany na następny rok maksymalny roczny wskaźnik przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.”,
  - b) w ust. 2 skreśla się wyrazy „oraz proponowany maksymalny roczny wskaźnik przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia”,
  - c) w ust. 3 wyrazy „31 sierpnia każdego roku, ustala” zastępuje się wyrazami „10 września każdego roku, ustala, w drodze uchwały”.

Art. 26. W ustawie z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz.U. Nr 88, poz. 439, z 1996 r. Nr 156, poz. 775, z 1997 r. Nr 88, poz. 554 i Nr 121, poz. 769 oraz z 1998 r. Nr 99, poz. 632 i Nr 106, poz. 668) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 16 otrzymuje brzmienie:

„Art. 16. 1. W skład Rady wchodzi, jako członkowie Rady, powołane przez Prezesa Rady Ministrów osoby reprezentujące:

  - 1) organy administracji rządowej – pięć osób,
  - 2) stronę samorządową w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego – jedna osoba,
  - 3) Narodowy Bank Polski – jedna osoba,

- 4) organizacje społeczne, samorząd zawodowy i gospodarczy – trzy osoby,
  - 5) organizacje pracodawców, reprezentatywne w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080), zwanej dalej «ustawą o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych» – po jednej osobie z każdej organizacji,
  - 6) organizacje związkowe, reprezentatywne w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych – po jednej osobie z każdej organizacji, oraz dwóch ekspertów – po jednym z zakresu nauk społecznych i ekonomicznych.
2. W pracach Rady uczestniczy Prezes Głównego Urzędu Statystycznego.”;
- 2) w art. 17 w ust. 3 w zdaniu drugim wyrazy „ust. 2” zastępuje się wyrazami „ust. 1”.

Art. 27. W ustawie z dnia 9 maja 1997 r. o zmianie ustawy o związkach zawodowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 82, poz. 518 i z 1999 r. Nr 1, poz. 6) art. 6 otrzymuje brzmienie:

„Art. 6. 1. Kwota środków pieniężnych będących przedmiotem przejęcia przez Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych od Pełnomocnika Komisji do Sprawowania Zarządu Majątkiem b. Central Związkowych, wymieniona w protokole zdawczo-odbiorczym sporządzonym dnia 22 czerwca 1985 r. w pozycji «IV. 5. Środki pieniężne w wysokości» – pomniejszona o kwotę środków pieniężnych, wymienioną w tym protokole w pozycji «VI. 4. 4) wpłaty „Solidarności” Regiony» – podlega waloryzacji.

2. Waloryzacja, o której mowa w ust. 1, polega na podzieleniu kwoty podlegającej waloryzacji, obliczonej zgodnie z ust. 1, przez kwotę przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce uspołecznionej w grudniu 1981 r. określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1990 r. w sprawie przygotowania do rewaloryzacji emerytur i rent (Dz.U. Nr 83, poz. 484), a następnie pomnożeniu wyniku tego dzielenia przez kwotę przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w IV kwartale 2001 r. ogłoszoną przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118, z 1999 r. Nr 38, poz. 360, Nr 70, poz. 774, Nr 72, poz. 801 i 802 i Nr 106, poz. 1215, z 2000 r. Nr 2, poz. 26, Nr 9, poz. 118, Nr 19, poz. 238, Nr 56, poz. 678 i Nr 84, poz. 948 oraz z 2001 r. Nr 8, poz. 64, Nr 27, poz. 298, Nr 85, poz. 924 i Nr 89, poz. 968).
3. Kwota będąca wynikiem waloryzacji, o której mowa w ust. 1 i 2, podlega podziałowi po połowie pomiędzy Niezależny Samorządny

Związek Zawodowy «Solidarność» i Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych.

4. Kwotę należną w wyniku podziału, o którym mowa w ust. 3, Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych pomniejsza się o kwotę środków pieniężnych przekazanych Ogólnopolskiemu Porozumieniu Związków Zawodowych na podstawie decyzji Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 4 września 1997 r.
5. Minister właściwy do spraw finansów publicznych ureguje zobowiązania Skarbu Państwa z tytułu waloryzacji, o której mowa w ust. 1 i 2, wobec Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego «Solidarność» i Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych – w kwotach wynikających z podziału, o którym mowa w ust. 3, oraz z pomniejszenia, o którym mowa w ust. 4, zaokrąglonych do pełnego tysiąca złotych – w formie obligacji asymilowanych do zerokuponowych obligacji skarbowych sprzedawanych na przetargu poprzedzającym uregulowanie tych zobowiązań.
6. Uregulowanie zobowiązań, o których mowa w ust. 5, nastąpi w terminie do dnia 30 kwietnia 2002 r.”

Art. 28. W ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 123, poz. 776 i Nr 160, poz. 1082, z 1998 r. Nr 99, poz. 628, Nr 106, poz. 668, Nr 137, poz. 887, Nr 156, poz. 1019 i Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 49, poz. 486, Nr 90, poz. 1001, Nr 95, poz. 1101 i Nr 111, poz. 1280, z 2000 r. Nr 48, poz. 550 i Nr 119, poz. 1249 oraz z 2001 r. Nr 39, poz. 459) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 43:

a) w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) piętnastu przedstawicieli organizacji pozarządowych, w tym:

a) po dwóch przedstawicieli każdej organizacji pracodawców, reprezentatywnej w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz.U. Nr 100, poz. 1080), zwanej dalej «ustawą o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych»,

b) po dwóch przedstawicieli każdej organizacji związkowej, reprezentatywnej w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Członków Rady powołuje na wniosek Pełnomocnika, a w przypadku przedstawicieli, o których mowa w ust. 1 pkt 3, na wniosek uprawnionych organizacji, minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.”,

- c) w ust. 3 zdanie wstępne otrzymuje brzmienie:
„Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może odwołać członka Rady przed upływem kadencji:”;
- 2) w art. 50:
  - a) w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
    - „2) siedmiu przedstawicieli organizacji pozarządowych, w tym:
      - a) po jednym przedstawicielu każdej organizacji pracodawców, reprezentatywnej w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych,
      - b) po jednym przedstawicielu każdej organizacji związkowej, reprezentatywnej w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych.”,
  - b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
    - „3. Członków Rady Nadzorczej powołuje na wniosek Pełnomocnika, a w przypadku przedstawicieli, o których mowa w ust. 2 pkt 2, na wniosek uprawnionych organizacji, minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego.”,
  - c) w ust. 4 zdanie wstępne otrzymuje brzmienie:
    - „Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego może odwołać członka Rady Nadzorczej przed upływem kadencji:”.

Art. 29. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 i Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 26, poz. 228, Nr 60, poz. 636, Nr 72, poz. 802, Nr 78, poz. 875 i Nr 110, poz. 1256, z 2000 r. Nr 9, poz. 118, Nr 95, poz. 1041, Nr 104, poz. 1104 i Nr 119, poz. 1249 oraz z 2001 r. Nr 8, poz. 64, Nr 27, poz. 298, Nr 39, poz. 459 i Nr 72, poz. 748) w art. 75 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

- „1. Rada Nadzorcza Zakładu jest powoływana przez Prezesa Rady Ministrów na pięcioletnią kadencję, przy czym:
  - 1) 3 członków, w tym przewodniczący Rady, powoływanych jest na wniosek ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, złożony w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych,
  - 2) po 1 członku jest powoływanych na wniosek każdej organizacji pracodawców, reprezentatywnej w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz.U. Nr 100, poz. 1080), zwanej dalej «ustawą o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych»,
  - 3) po 1 członku jest powoływanych na wniosek każdej organizacji związkowej, reprezentatywnej w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych,
  - 4) 1 członek jest powoływany na wniosek ogólnokrajowych organizacji emerytów i rencistów.”

Art. 30. W ustawie z dnia 7 października 1999 r. o wspieraniu restrukturyzacji przemysłowego potencjału obronnego i modernizacji technicznej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 83, poz. 932, z 2000 r. Nr 119, poz. 1255 i z 2001 r. Nr 76, poz. 805) w art. 15 w ust. 2 w pkt 1 wyrazy „Komisję Trójstronną” zastępuje się wyrazami „Trójstronną Komisję do Spraw Społeczno-Gospodarczych.”

Art. 31. W ustawie z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 110, poz. 1255, z 2000 r. Nr 19, poz. 239 i z 2001 r. Nr 85, poz. 924) w art. 7 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w ust. 4 po wyrazie „uzgodni” dodaje się przecinek i wyrazy „w drodze uchwały,”;
- 2) w ust. 5 wyrazy „w ciągu 35 dni od dnia przedstawienia propozycji, o których mowa w ust. 2,” zastępuje się wyrazami „w terminie do dnia 20 lipca”.

Art. 32. ⁽²³⁾ Kadencja Rady Ochrony Pracy, Naczelnej Rady Zatrudnienia oraz wojewódzkich i powiatowych rad zatrudnienia, a także Rady Statystyki, Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych, Rady Nadzorczej Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Rady Nadzorczej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych trwająca w dniu ogłoszenia ustawy upływa z dniem 30 czerwca 2002 r.

Art. 33. 1. Do pierwszego składu Komisji Prezes Rady Ministrów powoła po pięciu przedstawicieli każdej organizacji związkowej z wymienionych w art. 6 ust. 2 oraz każdej organizacji pracodawców z wymienionych w art. 7 ust. 2.

2. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, regulamin Komisji, który będzie obowiązywał do czasu uchwalenia regulaminu, o którym mowa w art. 13.

Art. 34. Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych działa do dnia powołania pierwszego składu Komisji.

Art. 35. Ilekroć przepisy prawa odwołują się w jakiegokolwiek formie do Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych albo Komisji Trójstronnej do Spraw Społeczno-Gospodarczych, należy przez to rozumieć odesłanie do Komisji, o której mowa w niniejszej ustawie.

Art. 36. Ustawa wchodzi w życie po upływie 1 miesiąca od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 21 i 22, art. 25 pkt 2 oraz art. 31, które wchodzi w życie po upływie 2 miesięcy od dnia powołania pierwszego składu Komisji,
  - 1a) ⁽²⁴⁾ art. 16–18, które wchodzi w życie z dniem 1 marca 2002 r.,
- 2) ⁽²⁵⁾ art. 19, 24, 26, 28 i 29, które wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2002 r.

---

* Zmiany w przepisach obowiązujących i przepisy przejściowe dostępne w: Dz.U. 01.154.1793; Dz.U.02.10.89; Dz.U.01.154.1800; Dz.U.02.240.2056; Dz.U.04.240.2401.

Tekst jednolity uzupełniony o:

- uchwałę nr 6 z dnia 26.06.2002 r. – w § 21 po ust. 1 dodaje się ust. 1¹;
- uchwałę nr 13 z dnia 13.12.2002 r. – po § 16 dodaje się §16¹
- uchwałę nr 15 z dnia 20.02.2003 r. – nowe brzmienie § 21 ust. 1
- uchwałę nr 36 z dnia 26.02.2010 r. – nowe brzmienie § 21

Uchwała Nr 2
Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych
z dnia 6 marca 2002 roku
w sprawie regulaminu Komisji

Na podstawie art. 13 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz.U. Nr 100, poz. 1080, Nr 154, poz. 1793 i 1800 oraz z 2002 r. Nr 10, poz. 89), niniejszym uchwała się następujący regulamin określający szczegółowe zasady i tryb pracy Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych zwanej dalej „Komisją”, Prezydium Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych zwanym dalej „Prezydium Komisji” oraz stałych i doraźnych zespołów problemowych zwanych dalej „zespołami”, a także uprawnienia i obowiązki członków Komisji i członków zespołów związane z udziałem w ich pracach. Ilekroć przepisy regulaminu odwołują się do ustawy, należy przez to rozumieć ww. ustawę.

§ 1.

Przy rozpatrywaniu spraw przez Komisję członkowie Komisji oraz osoby biorące udział w jej pracach powinni:

- 1) działać w dobrej wierze,
- 2) stosować argumenty merytoryczne,
- 3) udostępnić posiadane informacje.

§ 2.

1. Pracami Komisji kieruje Prezydium Komisji.
2. Do zadań Prezydium Komisji należy:
  - 1) ustalanie programu działania i harmonogramu prac Komisji uwzględniającego pilność spraw będących przedmiotem jej działania,
  - 2) ustalanie porządku posiedzenia Komisji przy uwzględnieniu charakteru i rodzaju spraw przewidzianych do rozpatrzenia, za wyjątkiem spraw, o których mowa w § 20,
  - 3) przedstawianie propozycji ustaleń w sprawach organizacyjnych,
  - 4) sporządzanie komunikatu z posiedzenia Komisji,
  - 5) zlecenie wykonania ekspertyz na rzecz Komisji oraz zespołów problemowych,

- 6) przekazywanie uchwał i stanowisk Komisji organom władzy państwowej,
  - 7) występowanie na zewnątrz w sprawach dotyczących działalności Komisji,
  - 8) określanie zasad informowania opinii publicznej o pracach zespołów,
  - 9) wykonywanie innych zadań określonych przez Komisję.
3. Z ważnych powodów w posiedzeniach Prezydium Komisji może uczestniczyć w zastępstwie wiceprzewodniczącego Komisji inna pisemnie upoważniona przez niego osoba będąca członkiem Komisji.
  4. W posiedzeniach Prezydium Komisji mogą uczestniczyć, z głosem doradczym, osoby powołane do udziału w pracach Komisji. Osoby te deklarują swój udział w pracach Prezydium Komisji przewodniczącemu Komisji.
  5. Prezydium Komisji podejmuje decyzje jeżeli bierze w nim udział:
    - 1) przewodniczący Komisji,
    - 2) co najmniej jeden przedstawiciel organizacji, o której mowa w art. 6 ust. 1 ustawy,
    - 3) co najmniej jeden przedstawiciel organizacji, o której mowa w art. 7 ust. 1 ustawy.
  6. Prezydium Komisji podejmuje decyzje w drodze uzgodnienia.
  7. Podjęte decyzje nie mogą dotyczyć organizacji, której przedstawiciel nie brał udziału w posiedzeniu i naruszać jej interesów.

§ 3.

1. Prezydium Komisji przy wykonywaniu zadań korzysta z pomocy sekretarzy Prezydium Komisji.
2. Każdy z członków Prezydium wyznacza po jednym sekretarzu Prezydium Komisji.
3. Do zadań sekretarzy Prezydium Komisji należy:
  - 1) zapewnienie współpracy między członkami Prezydium i członkami Komisji,
  - 2) przedstawianie propozycji ustaleń w sprawach organizacyjnych,
  - 3) sporządzanie projektu komunikatu z posiedzenia Komisji,
  - 4) monitorowanie realizacji uchwał Komisji i decyzji Prezydium Komisji,
  - 5) organizowanie spraw proceduralnych oraz przepływu informacji w związku z działalnością Komisji i Prezydium Komisji,
  - 6) przedstawianie wniosków dotyczących funkcjonowania Sekretariatu Komisji, o którym mowa w art. 15 ust. 1 ustawy,
  - 7) wykonywanie innych zadań zleconych przez Komisję.
4. Sekretarze Prezydium Komisji mają prawo do udziału w posiedzeniach Komisji.

§ 4.

1. Posiedzenia plenarne Komisji oraz posiedzenia Prezydium Komisji zwołuje przewodniczący Komisji:
  - 1) z własnej inicjatywy,
  - 2) na wniosek co najmniej jednego z wiceprzewodniczących Komisji, po ustaleniu porządku posiedzenia Komisji.

2. Przewodniczący Komisji może w wyjątkowym przypadku upoważnić pisemnie jednego z wiceprzewodniczących Komisji do zwołania posiedzenia plenarnego Komisji lub posiedzenia Prezydium Komisji.
3. W posiedzeniach plenarnych Komisji mogą uczestniczyć osoby wyznaczone przez przewodniczącego zespołu.
4. Osoby, o których mowa w ust. 3, zaprasza przewodniczący Komisji lub upoważniony przez niego wiceprzewodniczący Komisji.
5. Przewodniczący Komisji, na wniosek co najmniej jednej ze stron Komisji, zawięsza posiedzenie Komisji.
6. Członkowie Komisji i Prezydium Komisji mogą korzystać na posiedzeniu Komisji oraz Prezydium Komisji z pomocy zaproszonych przez siebie doradców. Przedstawiciele każdej z organizacji oraz strona rządowa mogą korzystać z pomocy jednego doradcy w sprawie objętej porządkiem obrad.

§ 5.

1. Posiedzeniom Komisji i Prezydium Komisji przewodniczy przewodniczący Komisji.
2. Przewodniczący Komisji może powierzyć przewodnictwo posiedzeń, o których mowa w ust. 1, jednemu z wiceprzewodniczących Komisji.

§ 6.

Komisja podejmuje uchwały na zasadach określonych w art. 10 ust. 2 i 3 ustawy.

§ 7.

Komisja zajmuje stanowisko w sprawach określonych w art. 3 ustawy, w terminach, zakresie i na zasadach w nim zawartych.

§ 8.

1. Pierwsze posiedzenie w celu zajęcia wspólnego stanowiska strony pracowników i pracodawców, w przypadku określonym w art. 3 ust. 2, 6, 10 ustawy, zwołuje przewodniczący Komisji na wniosek co najmniej jednego z wiceprzewodniczących Komisji reprezentującego organizację, o której mowa w art. 6 ust. 1 ustawy i co najmniej jednego wiceprzewodniczącego Komisji reprezentującego organizację, o której mowa w art. 7 ust. 1 ustawy, w terminie 7 dni od przedstawienia Komisji propozycji, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy.
2. Począwszy od posiedzenia, o którym mowa w ust. 1, kolejnym posiedzeniom wynikającym z art. 3 ust. 2, 6 i 10 ustawy przewodniczą naprzemiennie wiceprzewodniczący Komisji reprezentujący kolejno stronę pracowników i stronę pracodawców (w kolejności alfabetycznej nazw organizacji, którą reprezentują).
3. Na wspólne posiedzenia stron mogą być zapraszani przez prowadzącego posiedzenie – w celu udzielenia wyjaśnień – przedstawiciele strony rządowej.
4. Zajęcie stanowiska wymaga zgody strony pracowników i pracodawców.

5. Prowadzący posiedzenie stron niezwłocznie po przyjęciu stanowiska powiadamia o tym przewodniczącego Komisji i prezentuje na posiedzeniu Komisji stanowisko w sprawie każdej z propozycji strony rządowej.
6. W przypadku nie przyjęcia wspólnego stanowiska prowadzący posiedzenie stron niezwłocznie powiadamia o tym przewodniczącego Komisji.

§ 9.

Pierwsze posiedzenie w celu zajęcia stanowiska przez stronę pracowników oraz przez stronę pracodawców, w przypadku określonym w art. 3 ust. 3, 7, 11 ustawy, zwołuje przewodniczący Komisji na wniosek co najmniej jednego z wiceprzewodniczących Komisji reprezentującego organizację, o której mowa w art. 6 ust. 1 ustawy lub co najmniej jednego z

1. wiceprzewodniczących Komisji reprezentującego organizację, o której mowa w art. 7 ust. 1 ustawy.
2. Począwszy od posiedzenia, o którym mowa w ust. 1, kolejnym posiedzeniom strony wynikającym z art. 3 ust. 3, 7 i 11 ustawy przewodniczą naprzemiennie wiceprzewodniczący Komisji w kolejności alfabetycznej nazw organizacji, które reprezentują.
3. Na posiedzenie strona może zapraszać – w celu udzielenia wyjaśnień – przedstawicieli strony rządowej. Zaproszenie wystosowuje prowadzący posiedzenie.
4. Prowadzący posiedzenie strony niezwłocznie po przyjęciu stanowiska powiadamia o tym przewodniczącego Komisji i prezentuje na posiedzeniu Komisji stanowisko w sprawie każdej z propozycji strony rządowej.
5. W przypadku nie przyjęcia stanowiska prowadzący posiedzenie strony niezwłocznie powiadamia o tym przewodniczącego Komisji.

§ 10.

W przypadkach, o których mowa w art. 3 ust. 4, 8 i 12 ustawy, wiceprzewodniczący Komisji reprezentujący organizacje, o których mowa w art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 ustawy, niezwłocznie po przyjęciu opinii powiadamiają o tym przewodniczącego Komisji.

§ 11.

1. Posiedzenie zespołu zwołuje przewodniczący zespołu:
  - 1) z własnej inicjatywy,
  - 2) na wniosek co najmniej jednej organizacji, o której mowa w art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 ustawy lub przedstawiciela strony rządowej.
2. Posiedzenie zespołu może zostać zwołane w wyjątkowych przypadkach przez przewodniczącego Komisji lub upoważnionego wiceprzewodniczącego Komisji:
  - 1) z własnej inicjatywy,
  - 2) na wniosek co najmniej jednego z wiceprzewodniczących Komisji.
3. Posiedzeniu zespołu przewodniczy przewodniczący zespołu albo wyznaczony przez niego członek zespołu.
4. Przewodniczący zespołu, po uzgodnieniu z członkami zespołu, może wystąpić z wnioskiem do Prezydium Komisji o zlecenie ekspertyzy na potrzeby prac zespo-

łu. Wniosek powinien zawierać uzasadnienie sporządzenia ekspertyzy. We wniosku może zostać wskazana osoba rekomendowana do sporządzenia ekspertyzy.

§ 12.

1. Przewodniczącym zespołu jest członek Komisji wskazany przez organizację, o której mowa w art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 ustawy, który uzyskał akceptację pozostałych organizacji oraz strony rządowej.
2. W skład zespołu wchodzi po dwóch przedstawicieli, poza przewodniczącym zespołu, każdej z organizacji, o których mowa w art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 ustawy, oraz strony rządowej.
3. Członkowie zespołu mogą korzystać na posiedzeniu zespołu z pomocy zaproszonych przez siebie doradców. Przedstawiciele każdej z organizacji oraz strona rządowa mogą korzystać z pomocy trzech doradców.
4. W posiedzeniach zespołów mogą uczestniczyć, z głosem doradczym, osoby powołane do udziału w pracach Komisji, o których mowa w art. 4 ust. 2 i 3 ustawy. Osoby te deklarują swój udział w pracach zespołu przewodniczącemu zespołu.

§ 13.

Przy podejmowaniu stanowiska przez zespół mają zastosowanie następujące przepisy:

- 1) stanowisko jest przyjmowane na zasadach określonych w art. 10 ust. 2 i 3 ustawy,
- 2) w przypadku niezgodnienia stanowiska, o którym mowa w pkt 1, każda ze stron może przedstawić odrębne stanowisko,
- 3) w przypadku niezgodnienia stanowiska, o którym mowa w pkt 2, każda z organizacji, o których mowa w art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 ustawy, może przedstawić zdanie odrębne w sprawie.

§ 14.

Przewodniczący zespołu przekazuje Komisji niezwłocznie tekst przyjętego stanowiska, za pośrednictwem przewodniczącego Komisji.

§ 15.

Przebieg posiedzenia Komisji i zespołu rejestruje się na taśmie magnetofonowej.

§ 16.

1. Z posiedzenia Komisji i zespołu Sekretariat Komisji sporządza protokół obejmujący:
  - 1) określenie porządku dziennego,
  - 2) listę imienną uczestników,
  - 3) treść wystąpień,
  - 4) treść uchwał i stanowisk.

2. Protokół, o którym mowa w ust. 1, podpisuje odpowiednio:
    - 1) przewodniczący Komisji lub wiceprzewodniczący Komisji, który prowadził posiedzenie,
    - 2) przewodniczący zespołu lub wyznaczony członek zespołu, który prowadził posiedzenie oraz protokółant.
  3. Z posiedzenia Prezydium Komisji Sekretariat Komisji sporządza notatkę. Notatkę podpisuje przewodniczący Komisji lub wiceprzewodniczący Komisji, który prowadził posiedzenie oraz protokółant.
  4. Członkowie Komisji otrzymują protokół z posiedzenia Komisji, a członkowie Prezydium Komisji notatkę z posiedzenia Prezydium Komisji co najmniej na siedem dni przed kolejnym posiedzeniem.
  5. Członkowie Komisji otrzymują protokół z posiedzenia zespołów na każde żądanie.
- Członkowie zespołu otrzymują protokół z posiedzenia zespołu co najmniej na siedem dni przed kolejnym posiedzeniem.

§ 16¹.

1. *Przepisy § 11–16 nie mają zastosowania do Zespołu do Spraw Współpracy z Międzynarodową Organizacją Pracy.*
2. *Zasady działania Zespołu, o którym mowa w ust. 1, określa odrębna uchwała.*

§ 17.

1. Komunikat z posiedzenia Komisji Prezydium Komisji sporządza w formie pisemnej.
2. Komunikat sekretariat Komisji udostępnia środkom masowego przekazu, najpóźniej następnego dnia po posiedzeniu Komisji.
3. Sekretariat Komisji zamieszcza komunikat oraz przyjęte teksty uchwał, stanowisk i opinii na stronie internetowej Komisji umiejscowionej na serwerze Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Koszty związane z uruchomieniem strony internetowej i bieżącą obsługą są pokrywane ze środków przewidzianych w art. 15 ust. 2 ustawy.

§ 18.

1. Sekretariat Komisji przesyła zawiadomienia o terminie posiedzeń oraz materiały dotyczące posiedzeń:
  - 1) Komisji – członkom Komisji oraz osobom powołanym do udziału w jej pracach z dziesięciodniowym wyprzedzeniem,
  - 2) Prezydium Komisji i zespołu – odpowiednio członkom Prezydium Komisji oraz członkom zespołu z siedmiodniowym wyprzedzeniem
– drogą pocztową lub za pomocą elektronicznych nośników informatycznych, na wskazany do korespondencji adres.
2. Terminy, o których mowa w ust. 1, mogą ulec skróceniu w szczególnie uzasadnionych przypadkach.

§ 19.

W razie niemożności wzięcia udziału w posiedzeniu Komisji, członek Komisji zawiadamia wiceprzewodniczącego Komisji właściwego dla strony którą reprezentuje. Wiceprzewodniczący niezwłocznie przekazuje tę informację przewodniczącemu Komisji. Członkowie Komisji będący przedstawicielami strony rządowej o niemożności wzięcia udziału w posiedzeniu zawiadamiają przewodniczącego Komisji.

§ 20.

1. Wniesienie pod obrady Komisji spraw, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy, dokonuje się przez pisemne zawiadomienie przewodniczącego Komisji zawierające sformułowanie problemu wraz z uzasadnieniem oraz wnioski co do trybu rozpatrzenia sprawy.
2. Niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia przewodniczący Komisji zwołuje posiedzenie Komisji.
3. Rozpatrzenie sprawy odbywa się na posiedzeniu Komisji, a w przypadku spraw wymagających dodatkowych wyjaśnień Komisja kieruje sprawę do stałego zespołu problemowego bądź powołuje doraźny zespół.
4. Zespół rozpoczyna prace niezwłocznie.
5. Do zadań zespołu należy:
  - 1) ocena możliwości ekonomiczno-finansowych realizacji zgłoszonych spraw oraz określenie ewentualnych ograniczeń w tym zakresie,
  - 2) ocena skutków społeczno-ekonomicznych,
  - 3) wypracowanie stanowiska w sprawie, a w przypadku rozbieżności przedstawienie odrębnych stanowisk wraz z ich argumentacją.
6. W sprawach, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy, Komisja podejmuje uchwałę, a w przypadku niemożności jej uzgodnienia przedstawia stanowiska stron. W przypadku gdy strona nie uzgodni stanowiska, strona rządowa oraz każda z organizacji, o których mowa w art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1, może przedstawić swoją opinię w sprawie.
7. Stanowisko, którym mowa w art. 2 ust. 2 ustawy, strony przedkładają w formie pisemnej wraz z uzasadnieniem Prezydium Komisji.
8. Wezwanie do zajęcia stanowiska, o którym mowa w art. 2 ust. 3 ustawy, jest przedkładane w formie pisemnej wraz z uzasadnieniem Prezydium Komisji. Zajęcie stanowiska następuje nie później niż w terminie 14 dni od daty otrzymania wezwania.

§ 21.

- „1. Za udział w pracach Komisji przysługuje ryczałt miesięczny:
  - 1) wiceprzewodniczącym Komisji – w wysokości 76% przeciętnego wynagrodzenia w roku poprzednim ogłoszonego przez Prezesa GUS na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, od pierwszego dnia następnego miesiąca po ogłoszeniu, zwanego dalej „przeciętnym wynagrodzeniem”,

- 2) członkom Komisji, pełniącym funkcje przewodniczących stałych zespołów problemowych, z wyłączeniem strony rządowej – w wysokości 65% przeciętnego wynagrodzenia,
  - 3) pozostałym członkom Komisji oraz Sekretarzom Prezydium Komisji, z wyłączeniem przedstawicieli strony rządowej – w wysokości 57% przeciętnego wynagrodzenia.”
2. Uprawnienie do ryczałtu przysługuje wyłącznie z jednego z tytułów wymienionych w ust. 1.
  3. Członkowie Komisji i Sekretarze Prezydium Komisji, z wyłączeniem przedstawicieli strony rządowej, członkowie zespołów i eksperci nie będący członkami Komisji, którzy są członkami organizacji wchodzących w skład Komisji, oraz przedstawiciele samorządu terytorialnego mogą uzyskać zwrot kosztów podróży, zakwaterowania oraz diety na zasadach ustalonych w przepisach określających należności przysługujące pracownikom z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju i poza granicami kraju, ze środków, o których mowa w ust. 5 i 6, jeżeli przekazane ich organizacjom środki taki zwrot umożliwiają.
  4. Wiceprzewodniczącym Komisji przysługuje prawo zlecenia ekspertyz, badań i raportów, prac techniczno-organizacyjnych oraz zakupu usług materiałów i akcesoriów, związanych z udziałem i obsługą osób, o których mowa w ust. 2, lub ekspertów w pracach Komisji, Prezydium Komisji i zespołów, a także prac związanych z przygotowaniem konferencji, sympozjów, zjazdów i szkoleń promujących ideę dialogu społecznego oraz Komisję jako jego forum.
  5. Ryczałt miesięczny, o którym mowa w ust. 1, zwrot kosztów podróży, zakwaterowania i diety dla członków Komisji, Sekretarzy Prezydium Komisji, członków zespołów i ekspertów, o których mowa w ust. 3, oraz wydatki na pokrycie zlecanych prac, o których mowa w ust. 4, wypłacają organizacje wchodzące w skład Komisji ze środków przekazanych im przez urząd obsługujący Komisję na podstawie umowy.
  6. Zwrot kosztów podróży, zakwaterowania oraz diety dla przedstawicieli samorządu terytorialnego wypłaca urząd obsługujący Komisję.”

§ 22.

Posiedzenia Komisji, Prezydium Komisji i zespołów odbywają się w Centrum Dialogu Społecznego „Dialog” przy ul. Limanowskiego 23 w Warszawie. W szczególnych przypadkach posiedzenia mogą odbywać się w innym miejscu.

§ 23.

Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2002 roku.

Zakresy prac zespołów problemowych TK

Zespół Problemowy TK ds. polityki gospodarczej i rynku pracy

Wypracowywanie wspólnych dla stron stanowisk i opinii w sprawach dotyczących polityki gospodarczej kraju oraz rynku pracy, w szczególności poprzez:

1. Opiniowanie założeń i projektów aktów prawnych, programów rządowych i innych dokumentów związanych z polityką gospodarczą kraju i problematyką rynku pracy oraz opracowywanie w miarę potrzeby ich założeń.
2. Przeprowadzanie analiz i ocen polityki gospodarczej, w tym:
  - procesów restrukturyzacyjnych,
  - procesów prywatyzacyjnych,
  - rozwoju przedsiębiorczości – w tym warunków i kosztów funkcjonowania przedsiębiorstw,
  - polityki monetarnej i fiskalnej,
  - integracji europejskiej z uwzględnieniem polityki regionalnej,
  - handlu międzynarodowego.
3. Dokonywanie analiz i ocen działań w zakresie polityki rynku pracy, szczególnie w zakresie:
  - przeciwdziałania bezrobociu i jego negatywnym skutkom,
  - okresowej oceny skuteczności i efektywności dotychczas stosowanych narzędzi, instytucji i programów polityki rynku pracy przy pomocy ustalonych wcześniej wskaźników.
4. Poddawanie ocenie stosowanych instrumentów polityki rynku pracy ze względu na poziom bezrobocia, poziom zatrudnienia, poziom aktywności ekonomicznej ludności, poziom kwalifikacji zawodowych oraz poziom adaptacji pracowników ze szczególnym naciskiem na sytuację grup znajdujących się w gorszym położeniu na rynku pracy.
5. Ocena przygotowania narodowego do korzystania z europejskich funduszy pomocowych przed- i poakcesyjnych.
6. Inne sprawy wniesione przez członków zespołu.

Zespół Problemowy TK ds. prawa pracy i układów zbiorowych

Wypracowanie wspólnych dla stron stanowisk i opinii w sprawach dotyczących prawa pracy i układów zbiorowych, w szczególności poprzez:

1. Ocenę funkcjonowania przepisów prawa pracy, z punktu widzenia:
  - skutków społeczno-gospodarczych dla rynku pracy,
  - zapewnienia bezpieczeństwa społeczno-ekonomicznego pracowników,
  - ułatwień dla pracodawców w tworzeniu nowych miejsc pracy.
2. Ocenę funkcjonowania organów kontrolnych w sferze prawa pracy i legalności zatrudnienia.
3. Zajmowanie stanowisk wobec projektów aktów prawnych, programów rządowych i innych dokumentów z zakresu prawa pracy i układów zbiorowych pracy.

4. Formułowanie ogólnych założeń dla zmian przepisów z zakresu prawa pracy (uzgodnione co do zasady).
5. Analiza rozwiązań zawartych w układach zbiorowych pracy celem ustalenia trendów modyfikacji prawa pracy.

Zespół Problemowy TK ds. ubezpieczeń społecznych

Wypracowywanie wspólnych dla stron stanowisk i opinii w sprawach dotyczących ubezpieczeń społecznych, w szczególności poprzez:

1. Opiniowanie założeń i projektów aktów prawnych, programów rządowych i innych dokumentów związanych z problematyką ubezpieczeń społecznych.
2. Dokonywanie analiz i ocen funkcjonowania ubezpieczeń społecznych, w szczególności dotyczących skutków prawnych, społecznych i finansowych propozycji rozwiązań w zakresie świadczeń z ubezpieczenia społecznego i ich finansowaniu.
3. Przeprowadzanie ocen systemu ubezpieczeń społecznych jako mechanizmu zapewniania dochodów osobom ubezpieczonym w przypadku wystąpienia ryzyka socjalnego, w szczególności:
  - wysokości świadczeń,
  - właściwego adresowania świadczeń z ubezpieczenia społecznego,
  - kształtowania przyszłego kształtu systemu ubezpieczeń społecznych,
  - bezpieczeństwa finansowego systemu ubezpieczeń społecznych.
4. Dokonywanie oceny realizacji założeń reformy systemu ubezpieczeń społecznych.
5. Opiniowanie założeń i projektów aktów prawnych dotyczących emerytur pomostowych w konsultacji z innymi partnerami społecznymi.
6. Inicjowanie, analiza i ocena dostosowań systemu ubezpieczeń społecznych do zmian demograficznych i gospodarczych.
7. Dokonywanie analiz funkcjonowania instytucji systemu ubezpieczeń społecznych, z uwzględnieniem prowadzonej przez nie gospodarki finansowej – z punktu widzenia jej skuteczności i efektywności.
8. Współpracę z instytucjami ubezpieczeń społecznych.
9. Porównywanie polskich rozwiązań stosowanych w systemie ubezpieczeń społecznych z doświadczeniami zagranicznymi.
10. Sprawy wniesione przez członków Zespołu przy akceptacji całego Zespołu.

Zespół Problemowy TK ds. budżetu, wynagrodzeń i świadczeń socjalnych

Wypracowywanie wspólnych dla stron stanowisk i opinii w sprawach dotyczących budżetu państwa, wynagrodzeń i świadczeń socjalnych, w szczególności poprzez:

1. Opiniowanie założeń i projektów aktów prawnych, programów rządowych i innych dokumentów związanych z budżetem państwa, wynagrodzeniami i świadczeniami socjalnymi.
2. Opiniowanie założeń i projektu ustawy budżetowej państwa (art. 3 ustawy o Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego).

3. Opiniowanie wstępnej prognozy wielkości makroekonomicznych przyjętych do prac nad projektem ustawy budżetowej oraz propozycji wzrostu w następnym roku:
  - wynagrodzenia w gospodarce narodowej (w państwowej sferze budżetowej oraz u przedsiębiorców);
  - emerytur i rent z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.
4. Opiniowanie propozycji wskaźników wzrostu wynagrodzeń u przedsiębiorców i w państwowej sferze budżetowej.
5. Dokonywanie analiz i ocen wysokości płacy minimalnej.
6. Propozycje rozwiązań prawnych – współpraca z Zespołem ds. prawa pracy i układów zbiorowych.
7. Porównanie doświadczeń innych krajów w ustalaniu kategorii i kryteriów: minimum socjalnego, minimum egzystencji i dochodu gwarantowanego. Praca nad rozwiązaniami prawnymi.
8. Ocena sytuacji budżetu państwa, w tym udział wydatków socjalnych i ich struktury.
9. Analizowanie sytuacji finansowej pracowników państwowej sfery budżetowej oraz jednostek zaliczonych do sektora finansów publicznych i jednostek dofinansowywanych z budżetu państwa.
10. Dokonywanie analiz i ocen systemu zabezpieczenia społecznego, ze względu na:
  - wysokość świadczeń społecznych,
  - skuteczność adresowania świadczeń społecznych,
  - skuteczność poszczególnych świadczeń społecznych w ograniczaniu sfery ubóstwa,
  - konieczność zmian kryteriów uprawniających do korzystania z pomocy społecznej.
11. Współpraca z zespołem problemowym ds. polityki gospodarczej i rynku pracy przy wypracowaniu systemu osłon dla osób w wieku przedemerytalnym zagrożonych zwolnieniem z pracy.
12. Analiza wzrostu cen energii i innych mediów. System rekompensowania ich wzrostu rodzinom najuboższym.
13. Współpraca z zespołem ds. ubezpieczeń społecznych przy analizie sytuacji finansowej FUS, a w szczególności funduszu chorobowego, z którego finansowane są świadczenia w razie choroby i macierzyństwa.

Zespół Problemowy TK ds. rozwoju dialogu społecznego

Wypracowywanie wspólnych dla stron stanowisk i opinii w sprawach dotyczących dialogu społecznego, w szczególności poprzez:

1. Opracowywanie założeń i opiniowanie projektów aktów prawnych, programów rządowych i innych dokumentów związanych z problematyką dialogu społecznego.
2. Dokonywanie analiz i ocen funkcjonowania instytucji dialogu społecznego na szczeblu krajowym oraz przebiegu tego dialogu.

3. Przeprowadzanie analiz i ocen funkcjonowania dialogu społecznego na szczeblu wojewódzkim.
4. Współpracę z wojewódzkimi komisjami dialogu społecznego.
5. Dokonywanie analiz i ocen funkcjonowania dialogu branżowego (sektorowego) dwu- i trójstronnego.
6. Dokonywanie analiz rozwiązań prawnych umożliwiających rozszerzenie prowadzonego dialogu społecznego strony rządowej z partnerami społecznymi (organizacjami związkowymi i pracodawców) na dialog obywatelski (cywilny) z udziałem innych podmiotów: instytucji społecznych, izb gospodarczych i zawodowych.
7. Zapoznanie się na przykładzie doświadczeń innych krajów z możliwościami prowadzenia w Polsce dialogu obywatelskiego (cywilnego) w ramach instytucjonalnych.
8. Porównywanie wyników analiz z rozwiązaniami dotyczącymi dialogu społecznego na szczeblu krajowym w państwach Europy Środkowo-Wschodniej kandydujących do Unii Europejskiej.
9. Zapoznanie się z funkcjonowaniem dialogu społecznego na szczeblu krajowym w państwach Europy Zachodniej, należących do Unii Europejskiej.
10. Porównywanie wyników analiz z rozwiązaniami dotyczącymi dialogu społecznego na szczeblu regionalnym w państwach Europy Środkowo-Wschodniej kandydujących do Unii Europejskiej.
11. Zapoznanie się z funkcjonowaniem i instytucjami dialogu społecznego prowadzonego na poziomie regionalnym w strukturach Unii Europejskiej.
12. Porównywanie wyników analiz z rozwiązaniami dotyczącymi dialogu społecznego prowadzonego na szczeblu branżowym w państwach Europy Środkowo-Wschodniej kandydujących do Unii Europejskiej.
13. Zapoznanie się z funkcjonowaniem i instytucjami dialogu społecznego na poziomie branżowym, prowadzonym przez kraje Europy Zachodniej w komitetach sektorowych – strukturach Unii Europejskiej.
14. Współpracę ze stronami umowy twinningowej (zbliżniaczenia) w ramach Programu PHARE: PL200/IB/SO01, dotyczącej wzmacniania mechanizmów dialogu społecznego i przygotowania partnerów społecznych do aktywnego uczestnictwa w dialogu społecznym.

Zespół Problemowy TK ds. usług publicznych

Wypracowanie wspólnych dla stron stanowisk i opinii w sprawach dotyczących sektora usług publicznych, w szczególności poprzez:

1. Opiniowanie założeń i projektów aktów prawnych, programów rządowych i innych dokumentów związanych z problematyką sektora usług publicznych w tym w szczególności ochrony zdrowia, oświaty i wychowania, kultury, pomocy i opieki społecznej.
2. Przeprowadzanie analiz i ocen funkcjonowania całości lub wybranej części sektora usług publicznych.

3. Dokonywanie analiz i ocen polityki finansowania całości lub wybranej części sektora usług publicznych.
4. Współpraca z zespołem ds. budżetu wynagrodzeń i świadczeń socjalnych oraz z zespołem ds. polityki gospodarczej i rynku pracy a także z wojewódzkimi komisjami dialogu społecznego.
5. Przedkładanie Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych informacji i wniosków dotyczących prac Zespołu.
6. Sprawy wniesione przez członków Zespołu przy akceptacji Zespołu.

Zespół TK ds. współpracy z Międzynarodową Organizacją Pracy

1. Przeprowadzanie wspólnych konsultacji w kwestiach objętych porządkiem dziennym obrad Międzynarodowej Konferencji Pracy, omawianie składu delegacji na kolejne sesje Konferencji oraz wypowiadanie się we wspólnych sprawach dotyczących udziału delegacji Polski w tych sesjach.
2. Opiniowanie projektów konwencji i zaleceń przygotowywanych do uchwalenia przez Międzynarodową Konferencję Pracy.
3. Opiniowanie propozycji wniosków, jakie będą przedstawiane odpowiednim organom w związku z przedkładaniem konwencji i zaleceń zgodnie z art. 19. Konstytucji Międzynarodowej Organizacji Pracy.
4. Opiniowanie projektów sprawozdań przedstawionych przez Radę Ministrów do Międzynarodowego Biura Pracy, na podstawie art. 22 Konstytucji MOP.
5. Występowanie, z własnej inicjatywy, z propozycjami rozpatrzenia nieratyfikowanych konwencji i zaleceń które nie zostały jeszcze wprowadzone w życie.
6. Występowanie, z własnej inicjatywy, z propozycjami ponownego rozpatrzenia nieratyfikowanych konwencji i zaleceń, które nie zostały jeszcze wprowadzone w życie, w celu rozważenia , jakie środki mogłyby być podjęte, aby w razie potrzeby przyspieszyć ich ratyfikację i realizację, a także występowanie z propozycjami wypowiedzenia ratyfikowanych konwencji.
7. Inicjowanie innych uzgodnionych propozycji rozwijania trójstronnych stosunków Polski z Międzynarodową Organizacją Pracy, w tym opiniowanie projektów wieloletnich programów rozwoju współpracy Polski z Międzynarodowym Biurem Pracy i z jego instytucjami
8. Popularyzowanie na forum krajowym idei Konstytucji MOP oraz celów i założeń programowych Międzynarodowej Organizacji Pracy.

Zespół TK ds. funduszy strukturalnych Unii Europejskiej

1. Wparcie procesu przygotowań Polski do wykorzystania unijnych funduszy strukturalnych.
2. Dokonywanie ocen projektów dokumentów programowych.
3. Dokonywanie ocen wykorzystywania funduszy strukturalnych.
4. Przedstawianie instytucjom zarządzającym programami opinii i stanowisk na temat funkcjonowania poszczególnych programów operacyjnych.
5. Porównanie doświadczeń innych krajów w zakresie wykorzystania funduszy strukturalnych.

Zespół TK ds. Zrewidowanej Europejskiej Karty Społecznej

(zakres pracy Zespołu TK ds. ZEKS zawiera w sobie zakres prac zespołu doradczego ds. konsultacji ZEKS)

1. Wypracowanie propozycji zakresu planowanej ratyfikacji Zrewidowanej Europejskiej Karty Społecznej.
2. Analiza zgodności ustawodawstwa polskiego z postanowieniami Zrewidowanej Europejskiej Karty Społecznej, w szczególności pod kątem skutków społecznych i ekonomicznych.
3. Analiza i wypracowanie stanowiska w sprawie przyjęcia Protokołu Dodatkowego do Europejskiej Karty Społecznej, ustanawiającego System Skarg Zbiorowych.
4. Przegląd i ocena realizacji zobowiązań, wynikających z Europejskiej Karty Społecznej.
5. Monitorowanie podjętych zobowiązań.

Kalendarium prac Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-Gospodarczych

Ustawa o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz.U. z 2001 r., Nr 100, poz. 1080 z późn. zm.)

- * **do 10 maja** – strona rządowa przedstawia Komisji wstępną prognozę wielkości makroekonomicznych przyjętych do prac nad projektem ustawy budżetowej na rok następny.
- * **do 20 maja** – strony pracowników i pracodawców przedstawiają wspólną propozycję w sprawie wzrostu w następnym roku:
  - wynagrodzeń w gospodarce narodowej, w tym w państwowej sferze budżetowej oraz u przedsiębiorców, a także minimalnego wynagrodzenia za pracę,
  - emerytur i rent z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.
- * **do 25 maja** – przy braku wspólnej propozycji każda ze stron może przedstawić własne propozycje w każdej ze ww. spraw.
- * **do 30 maja** – przy braku wspólnego stanowiska strony każda z organizacji przedstawia własne propozycje w ww. sprawie.
- * **do 15 czerwca** – strona rządowa przedstawia Komisji założenia projektu budżetu państwa na rok następny.
- * **do 20 lipca** – strony pracowników i pracodawców zajmują wspólne stanowisko w sprawie założeń do projektu ustawy budżetowej.
- * **do 25 lipca** – przy braku wspólnego stanowiska każda ze stron zajmuje własne stanowisko.
- * **do 31 lipca** – przy braku wspólnego stanowiska stron, każda z organizacji przedstawia własne stanowisko.
- **nie później niż 20 dni** przed przedstawieniem projektu ustawy budżetowej Sejmowi, strona rządowa przedstawia Komisji projekt ustawy budżetowej.
- **nie później niż 6 dni** roboczych po dniu w którym strony pracowników i pracodawców otrzymali projekt ustawy budżetowej zajmują wspólne stanowisko.
- **w ciągu 3 dni** roboczych, gdy partnerzy społeczni nie zajmą wspólnego stanowiska strony mogą zająć własne stanowiska.
- **w ciągu następnych 2 dni** roboczych przy braku stanowiska strony każda z organizacji reprezentatywna w Komisji przedstawią swoją opinię.

---

* terminy, które Komisja może zmieniać na wniosek strony rządowej.

**Ustawa o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu
przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców
oraz o zmianie niektórych ustaw
(Dz.U. z 1995 r., Nr 1, poz. 2 z późn. zm.)**

- do 15 czerwca** – Rada Ministrów przedstawia Komisji informację o prognozowanych wielkościach makroekonomicznych stanowiących podstawę do opracowania projektu ustawy budżetowej na rok następny:
- wzrost realny produktu krajowego brutto,
  - wielkość wskaźnika inflacji,
  - proponowany maksymalny roczny wskaźnik przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.
- do 10 września** – Komisja ustala maksymalny roczny wskaźnik przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia oraz orientacyjne wskaźniki przyrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w kolejnych kwartałach roku w stosunku do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z roku poprzedniego.

Jeżeli Komisja Trójstronna nie ustali wskaźników Rada Ministrów ustala te wskaźniki, w drodze rozporządzenia, w terminie do dnia 1 grudnia każdego roku.

- co kwartał** – Komisja Trójstronna dokonuje oceny kształtowania się przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców. Wnioski wynikające z tej oceny Komisja przedstawia Radzie Ministrów.

Uchylona z dniem 1 stycznia 2010 r.

**Ustawa o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej
oraz o zmianie niektórych ustaw
(Dz.U. z 1999 r., Nr 110, poz. 1255 z późn. zm.)**

- do 15 czerwca** – Rada Ministrów przedkłada Komisji propozycję średniorocznych wskaźników wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej na rok następny oraz informację o:
- prognozowanej dynamice produktu krajowego brutto,
  - prognozowanych zmianach cen towarów i usług konsumpcyjnych,
  - prognozowanym wzroście wynagrodzeń w gospodarce narodowej, w tym w sektorze przedsiębiorstw,
  - prognozowanym zatrudnieniu w gospodarce narodowej,
  - prognozowanych zmianach w stopie bezrobocia,
  - prognozowanym zatrudnieniu w państwowej sferze budżetowej,

- wynagrodzeniach z roku poprzedniego pozostałych pracowników państwowej sfery budżetowej nie objętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń.

do 20 lipca

- Komisja powinna uzgodnić wysokość średniorocznych wskaźników wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej na rok następny.

Jeżeli Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych uzgodni, w drodze uchwały, wysokość średniorocznych wskaźników wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej, Rada Ministrów jest zobowiązana do uwzględnienia w projekcie ustawy budżetowej wynagrodzeń zapewniających osiągnięcie uzgodnionej wysokości wskaźników.

Jeżeli w terminie do dnia 20 lipca nie nastąpi uzgodnienie stanowiska Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, Rada Ministrów przyjmie do projektu ustawy budżetowej średnioroczne wskaźniki wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej na rok następny, z tym że nie mogą być one niższe od wskaźników zawartych w propozycji przedstawionej Komisji.

Ustawa o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2002, Nr 200, poz. 1679 z późn. zm.)

do 15 czerwca

- Rada Ministrów przedstawia Komisji:
  - propozycję wysokości minimalnego wynagrodzenia w roku następnym wraz z terminem zmiany wysokości tego wynagrodzenia,
  - informację o wskaźniku cen w roku poprzednim,
  - informację o prognozowanych na rok następny: wskaźniku cen oraz wskaźniku przeciętnego wynagrodzenia,
  - wysokość przeciętnego wynagrodzenia w pierwszym kwartale roku, w którym odbywają się negocjacje,
  - informację o wydatkach gospodarstw domowych w roku poprzednim,
  - informację o wskaźniku udziału dochodów z pracy najemnej oraz przeciętnej liczbie osób na utrzymaniu osoby pracującej najemnie w roku poprzednim,
  - informację o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń w roku poprzednim według rodzajów działalności,
  - informację o poziomie życia różnych grup społecznych,
  - informację o warunkach gospodarczych państwa, z uwzględnieniem sytuacji budżetu państwa, wymogów rozwoju gospodarczego, poziomu wydajności pracy i konieczności utrzymania wysokiego poziomu zatrudnienia,

- wskaźnik prognozowanego realnego przyrostu produktu krajowego brutto.

do 15 lipca – Komisja powinna uzgodnić wysokość minimalnego wynagrodzenia na rok następny.

Jeżeli Trójstronna Komisja nie uzgodni w terminie wysokości minimalnego wynagrodzenia w roku następnym, Rada Ministrów ustala wysokość minimalnego wynagrodzenia w roku następnym wraz z terminem zmiany tej wysokości, w drodze rozporządzenia, w terminie do dnia 15 września każdego roku. Wysokość minimalnego wynagrodzenia ustalona przez Radę Ministrów nie może być niższa od wysokości minimalnego wynagrodzenia zaproponowanego Komisji.

Ustawa o pomocy społecznej (Dz.U. z 2004 r., Nr 64, poz. 593 z późn. zm.)

* do 15 kwietnia – Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego przedkłada corocznie Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych informację o wysokości minimum egzystencji ustalonego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych.

Jeśli w danym roku kalendarzowym kwota kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej i kwota kryterium dochodowego na osobę w rodzinie będzie równa lub niższa niż minimum egzystencji, Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych może wystąpić do Rady Ministrów z wnioskiem o zweryfikowanie kwot kryteriów dochodowych.

Kryteria dochodowe podlegają weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyniku badań prognozy interwencji socjalnej. Badania prognozy interwencji socjalnej dokonuje Instytut Pracy i Spraw Socjalnych.

W roku, w którym przeprowadza się weryfikację, Rada Ministrów:

* do 15 maja – przedstawia Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych:

- 1) propozycję kwot kryteriów dochodowych;
- 2) informację o realizacji świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej za okres od poprzedniej weryfikacji, obejmującą liczbę świadczeniobiorców, liczbę świadczeń i ogólną kwotę wydatków na świadczenia.

do 15 czerwca – Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych uzgadnia kryteria dochodowe.

W przypadku gdy Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych nie uzgodni w przewidzianym terminie kryteriów dochodowych, Rada Ministrów do dnia 15 lipca ustala, nie niższe niż w przedstawionej propozycji, kryteria dochodowe w drodze rozporządzenia.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2003 r., Nr 228, poz. 2255 z późn. zm.)

- do 15 maja** – Rada Ministrów przedstawia Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych:
- 1) propozycje wysokości kwot zasiłków rodzinnych,
  - 2) propozycje wysokości świadczeń rodzinnych,
  - 3) wyniki badań prognozy wsparcia dochodowego rodzin,
  - 4) informację o realizacji świadczeń rodzinnych za okres od poprzedniej weryfikacji, w tym liczbę osób otrzymujących świadczenia rodzinne oraz wydatki na ten cel w poszczególnych latach,
  - 5) informację o sytuacji dochodowej rodzin posiadających dzieci na utrzymaniu.
- do 15 czerwca** – Trójstronna Komisja do Spraw Społeczno-Gospodarczych uzgadnia wysokość kwot zasiłków rodzinnych oraz wysokość świadczeń rodzinnych.

W przypadku gdy TK nie uzgodni w przewidzianym terminie wysokości kwot zasiłków rodzinnych oraz wysokości świadczeń rodzinnych, RM do dnia 15 lipca ustala, na poziomie nie niższym niż wynika to z propozycji, kwoty zasiłków rodzinnych i wysokość świadczeń rodzinnych, w drodze rozporządzenia.

Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 1998 r., Nr 162, poz. 1118 z późn. zm.)

Emerytury i renty podlegają corocznie waloryzacji od dnia 1 marca. Wskaźnik waloryzacji to średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w poprzednim roku kalendarzowym zwiększony o co najmniej 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym.

- corocznie w czerwcu zwiększenie o co najmniej 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia jest przedmiotem negocjacji Trójstronnej Komisji
- w terminie 14 dni od dnia przedstawienia przez stronę rządową informacji o prognozowanych wielkościach makroekonomicznych, w tym o wielkości wskaźnika inflacji, stanowiących podstawę do opracowania projektu ustawy budżetowej na rok następny (ww. wielkości strona przedstawia Trójstronnej Komisji corocznie do dnia 15 czerwca) Trójstronna Komisja w drodze uchwały uzgadnia wysokość zwiększenia o co najmniej 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym. Wysokość zwiększenia podlega ogłoszeniu w Monitorze Polskim, w drodze komunikatu ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego.

Jeżeli nie nastąpi uzgodnienie stanowiska Trójstronnej Komisji Rada Ministrów określi w terminie 21 dni od dnia zakończenia negocjacji, w drodze rozporządzenia wysokość zwiększenia wskaźnika waloryzacji.

Informacja o organizacjach wchodzących w skład TK i biorących udział w pracach

Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”

– Przewodniczący Janusz Śniadek

Związek został powołany w wyniku protestu robotniczego i utworzony na podstawie porozumienia z dnia 31.08.1980 r. w Gdańsku pomiędzy Międzyzakładowym Komitetem Strajkowym, a Komisją Rządową. Opiera swoje działania na gruncie etyki chrześcijańskiej i katolickiej nauki społecznej, prowadzi działalność w zakresie obrony interesów pracowniczych oraz realizacji ich potrzeb materialnych, społecznych i kulturalnych. Jest niezależny od pracodawców, organów administracji państwowej, samorządu terytorialnego oraz organizacji politycznych i innych organizacji. Celem Związku jest: obrona praw, godności i interesów pracowniczych członków Związku. Związek jest zorganizowany na zasadzie terytorialno-branżowej. NSZZ „Solidarność” posiada osobowość prawną. W związku i jego jednostkach organizacyjnych funkcjonują następujące rodzaje władz: władza stanowiąca, władza wykonawcza i władza kontrolna. Siedzibą władz ogólnokrajowych jest Gdańsk.

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych

– Przewodniczący Jan Guz

OPZZ zostało powołane w listopadzie 1984 roku przez Zgromadzenie Przedstawicieli Branżowych Związków Zawodowych. Jest ogólnokrajową organizacją międzyzwiązkową utworzoną przez ogólnokrajowe związki zawodowe i zrzeszenia związków zawodowych. OPZZ jest przedstawicielem organizacji członkowskich OPZZ, zrzeszonych w nich organizacji związkowych i członków tych organizacji, a w zakresie praw i interesów zbiorowych reprezentuje wszystkich pracowników i inne osoby, którym przysługuje prawo przynależności i wstępowania do związków zawodowych.

Celem OPZZ jest dążenie do zapewnienia godnych warunków życia i pracy w demokratycznym państwie prawa. Posiada osobowość prawną. Zrzeszone w nim organizacje związkowe zachowują pełną autonomię. OPZZ ma struktury branżowe oraz wojewódzkie i powiatowe struktury terytorialne. Organami OPZZ są: Kongres, Rada, Prezydium i Komisja Rewizyjna, które działają kolegalnie i są odpowiedzialne za realizację celów i zadań OPZZ zgodnie ze swymi kompetencjami. Kadencja organów trwa cztery lata. Siedzibą OPZZ jest Warszawa.

Forum Związków Zawodowych

– Przewodniczący Wiesław Siewierski

Jest to ogólnokrajowa organizacja międzyzwiązkowa utworzona przez ogólnokrajowe organizacje związkowe i zrzeszenia związków zawodowych oraz inne organizacje związkowe.

FZZ zostało zarejestrowane 31 stycznia 2002 r. w Sądzie Rejestrowym w Bydgoszczy w XIII Wydziale Gospodarczym Krajowego Rejestru Sądowego.

Posiada osobowość prawną. FZZ może tworzyć przedstawicielstwa terenowe, agendy, biura i jednostki organizacyjne. Organami statutowymi FZZ są: Kongres, Zarząd Główny, Prezydium, Krajowa Komisja Rewizyjna. Organy statutowe działają na zasadzie kolegiałości i są odpowiedzialne za realizację zadań, zgodnie ze swymi statutowymi kompetencjami. Kadencja organów statutowych jest równa i trwa 4 lata. Siedzibą Forum jest Bydgoszcz.

Celami Forum są, w szczególności: obrona praw i zabezpieczenie interesów społeczno-zawodowych, socjalno-bytowych, kulturalnych oraz w zakresie ochrony zdrowia, pracy i środowiska pracowników, emerytów, rencistów i ich rodzin; kształtowanie aktywności społecznej i etyki zawodowej, ochrona godności ludzi pracy, współdziałanie z organizacjami związkowymi w kraju i za granicą na rzecz postępu społecznego, praw człowieka, swobód demokratycznych, integracja i umacnianie roli ruchu związkowego.

Związek Rzemiosła Polskiego

– Prezes Jerzy Bartnik

Jest to ogólnopolska społeczno-zawodowa i gospodarcza organizacja samorządu rzemiosła, działająca od 1933 r. – wcześniej jako Związek Izb Rzemieślniczych (1933–1972) i Centralny Związek Rzemiosła (1973–1989).

Związek Rzemiosła Polskiego zrzesza izby rzemiosła i przedsiębiorczości, a na zasadach określonych w statucie, może też zrzeszać inne organizacje. ZRP realizuje zadania konfederacji pracodawców, w rozumieniu ustawy z dnia 23 maja 1991 roku.

W strukturach Związku Rzemiosła Polskiego funkcjonuje 490 cechów, 271 spółdzielni rzemieślniczych, 27 izb rzemiosła i przedsiębiorczości (w tym 26 terytorialnych i 1 izba branżowa), działających na podstawie ustawy z dnia 22.03.1989 r. o rzemiośle i własnych statutów. Organami Związku są: Kongres Rzemiosła Polskiego, Zarząd i Komisja Rewizyjna. Kongres jest najwyższym organem ZRP, uprawnionym do podejmowania uchwał we wszystkich sprawach dotyczących rzemiosła. Kadencja organów Związku trwa 4 lata.

Podstawowym zadaniem ZRP jest zapewnienie, zrzeszonym w nim organizacjom, pomocy w realizacji zadań statutowych, rozwijanie działalności gospodarczej i społeczno-kulturalnej rzemiosła i małej przedsiębiorczości, udzielanie wszechstronnego wsparcia i ochrony prawnej, reprezentowanie interesów rzemiosła i małej przedsiębiorczości w kraju i za granicą oraz działanie na rzecz kształtowania jednolitego stanowiska we wszystkich sprawach dotyczących rzemiosła i małej przedsiębiorczości. Siedzibą Związku jest miasto stołeczne Warszawa.

Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych Lewiatan

– Prezydent Henryka Bochniarz

Jest organizacją pracodawców w rozumieniu Ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz.U. nr 55 z 1991 r. poz. 235 z późn. zm.).

PKPP Lewiatan jest dobrowolną, samorządną organizacją, niezależną w swej działalności statutowej od organów władzy publicznej oraz organizacji politycznych, społecznych i zawodowych. Podstawowym celem Konfederacji jest ochrona praw i reprezentowanie interesów zrzeszonych organizacji pracodawców wobec związków zawodowych pracowników, oraz organów władzy publicznej.

Członkami Konfederacji mogą być związki pracodawców, federacje związków pracodawców i inne zrzeszenia organizacji działające na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej oraz pracodawcy posiadający szczególną pozycję gospodarczą i znaczenie w stosunkach pracy.

Organami PKPP Lewiatan są: Zgromadzenie Ogólne, Rada Główna, Rada Konsultacyjna, Zarząd (Prezydium Zarządu), Prezydent. Siedzibą Konfederacji jest Warszawa.

Konfederacja Pracodawców Polskich

– Prezydent Andrzej Malinowski

Konfederacja działa na podstawie Ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz.U. z 1991 r. Nr 55, poz. 235 z późn. zm.). Konfederacja ma osobowość prawną.

KPP jest dobrowolną, samorządną organizacją, niezależną w swej działalności statutowej od organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego oraz organizacji politycznych, społecznych i zawodowych. Podstawowym celem Konfederacji jest ochrona praw i reprezentowanie interesów zrzeszonych członków wobec organów władzy publicznej, związków zawodowych oraz innych organizacji i instytucji.

Członkami Konfederacji mogą być związki pracodawców, federacje związków pracodawców i inne zrzeszenia organizacji działające na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej oraz pracodawcy posiadający szczególną pozycję gospodarczą i znaczenie w stosunkach pracy.

Organami KPP są: Zgromadzenie Ogólne, Prezydium, Prezydent, Komisja Rewizyjna, Komisja Etyki i Rada Konsultacyjna – jako organ doradczy Konfederacji. Siedzibą Konfederacji jest Warszawa.

Business Centre Club – Związek Pracodawców

Prezes Marek Goliszewski

W grudniu 2001 roku BCC uzyskał prawa związku pracodawców na mocy ustawy z 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców. Sąd Okręgowy dla m.st. Warszawy stwierdził reprezentatywność BCC uprawniającą organizację do uczestniczenia w Komisji Trójstronnej.

BCC istnieje od 1991 roku jako organizacja przedsiębiorców (osób i firm), promująca działalność swoich członków, popierająca przedsiębiorczość i gospodarkę rynkową. Podstawowymi zadaniami BCC jest realizacja usług klubowych na rzecz członków Klubu, reprezentowanie interesów środowiska przedsiębiorców, tworzenie lobby przedsiębiorców oraz tworzenie więzi środowiskowej i towarzyskiej.

Członkiem BCC może zostać przedsiębiorca tj. osoba fizyczna, osoba prawna oraz nie mająca osobowości prawnej spółka prawa handlowego, która prowadzi

działalność gospodarczą, która zawodowo i we własnym imieniu podejmuje i wykonuje działalność gospodarczą, a także reprezentanci lub przedstawiciele przedsiębiorcy, którzy na mocy zaproszenia lub rekomendacji uzyskują akceptację Zarządu BCC.

Organami Business Centre Club są: Rada Organizatorów, Rada Główna, Konwent, Zarząd, Łoża Kanclerska.

Instytucje z głosem doradczym

Główny Urząd Statystyczny jest centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach statystyki. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego wykonuje swoje zadania przy pomocy służb statystyki publicznej. Nadzór nad Prezesem Głównego Urzędu Statystycznego sprawuje Prezes Rady Ministrów. Organizację Głównego Urzędu Statystycznego określa statut nadany, w drodze rozporządzenia, przez Prezesa Rady Ministrów.

Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów, po uzyskaniu opinii Rady Statystyki.

Narodowy Bank Polski jest bankiem centralnym Rzeczypospolitej Polskiej powołanym na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Dz.U. Nr 140 z 1997 r. poz. 938 z późn. zm. Posiada osobowość prawną i prawo używania pieczęci z godłem państwowym.

Podstawowym celem NBP jest utrzymanie stabilnego poziomu cen, przy jednoczesnym wspieraniu polityki gospodarczej Rządu, o ile nie ogranicza to podstawowego celu NBP. Do zadań NBP należy: organizowanie rozliczeń pieniężnych, prowadzenie gospodarki rezerwami dewizowymi, prowadzenie działalności dewizowej w granicach określonych ustawami, prowadzenie bankowej obsługi budżetu państwa, regulowanie płynności banków oraz ich refinansowanie, opracowywanie sprawozdawczego bilansu płatniczego oraz bilansów należności i zobowiązań zagranicznych państwa. Organami NBP są: Prezes NBP, Rada Polityki Pieniężnej i Zarząd NBP.

Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego stanowi dwustronne forum wypracowywania wspólnego stanowiska Rządu i samorządu terytorialnego. Rozpatruje problemy związane z funkcjonowaniem samorządu terytorialnego i z polityką państwa wobec samorządu terytorialnego, a także sprawy dotyczące samorządu terytorialnego znajdujące się w zakresie działania Unii Europejskiej i organizacji międzynarodowych, do których Rzeczpospolita Polska należy. Do zadań Komisji Wspólnej należy wypracowywanie wspólnego stanowiska Rządu i samorządu terytorialnego w sprawach ważnych z punktu widzenia polityki państwa oraz zadań samorządu terytorialnego.

W skład Komisji Wspólnej wchodzi przedstawiciele strony rządowej i strony samorządowej w równej liczbie. Stronę rządową w Komisji Wspólnej stanowią:

minister właściwy do spraw administracji publicznej i 11 przedstawicieli powoływanych i odwoływanych przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw administracji publicznej. Stronę samorządową w Komisji Wspólnej stanowią wyznaczeni przedstawiciele ogólnopolskich organizacji jednostek samorządu terytorialnego.

Komisja Wspólna powołuje stałe zespoły problemowe. W razie potrzeby Komisja Wspólna może powołać doraźne zespoły problemowe.

Posiedzenia Komisji Wspólnej odbywają się w zależności od potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na 2 miesiące. Posiedzenia stałych i doraźnych zespołów problemowych odbywają się w zależności od potrzeb.

Organizacje zaproszone na wniosek strony rządowej do udziału w pracach TK z głosem doradczym

Forum Inicjatyw Pozarządowych (FIP) jest ogólnopolskim, apolitycznym ruchem obywatelskim, powstałym w 1993 roku z inicjatywy Stowarzyszenia Solidarność Francja Polska, Fundacji dla Polski, Fundacji Pomoc Społeczna SOS, Programu PHARE Dialog Społeczny, Fundacji Bez Względu Na Niepogodę/Banku Danych KLON/JAWOR, Fundacji Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Fundacji Akcji Demokratycznej i Stowarzyszenia „Asocjacje”. FIP stanowił odpowiedź na potrzeby rozwijającego się w Polsce (obok państwowego i gospodarczego) sektora pozarządowego, dziś liczącego ponad 30 tysięcy aktywnych organizacji. Działalność Stowarzyszenia opiera się na pracy społecznej członków. Siedzibą władz jest Warszawa. Stowarzyszenie współpracuje z krajowymi, zagranicznymi i międzynarodowymi organizacjami, o tym samym lub podobnym profilu działania. Celem Stowarzyszenia jest: promowanie udziału organizacji pozarządowych w budowie społeczeństwa obywatelskiego, wspieranie społecznej aktywności obywateli, integrowanie organizacji pozarządowych, przyczynianie się do tworzenia tożsamości środowiskowej organizacji pozarządowych, pomoc w wymianie informacji, wiedzy i doświadczeń między organizacjami, pomoc w prezentowaniu dorobku organizacji władzom państwowym, samorządowym, sektorowi gospodarczemu oraz szerokiej publiczności, promowanie współdziałania z samorządem terytorialnym, sektorem państwowym i gospodarczym oraz politykami prowadzenie lobbyingu na rzecz wspólnych celów organizacji pozarządowych, opiniowanie aktów prawnych dotyczących ważnych kwestii społecznych. Stowarzyszenie może prowadzić działalność gospodarczą przeznaczoną dla zdobywania funduszy na działalność statutową. Członkowie Stowarzyszenia dzielą się na: członków zwyczajnych, członków wspierających, członków honorowych. Władzami Stowarzyszenia są: Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia, zwane dalej „Walnym Zebraniem”, Zarząd Stowarzyszenia, zwany dalej „Zarządem”, Komisja Rewizyjna. Kadencja władz Stowarzyszenia trwa 1 rok.

Krajowa Rada Spółdzielcza jest naczelnym organem samorządu spółdzielczego i działa na podstawie ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz.U. Nr 80, poz. 210, z póź. zm.), ustawy z dnia 7 lipca 1954 r. o zmianie ustawy – Prawo spółdzielcze oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 90, poz. 419).

Celem działania Krajowej Rady jest: tworzenie warunków rozwoju organizacji spółdzielczych, upowszechnianie idei spółdzielczego gospodarowania, integrowanie organizacji spółdzielczych, wpływanie na zapewnienie przestrzegania legalności, gospodarności i rzetelności prowadzenia działalności przez organizacje spółdzielcze.

Głównymi zadaniami KRS są: reprezentowanie polskiego ruchu spółdzielczego w kraju i za granicą, współdziałanie z naczelnymi organami państwowymi w sprawach dotyczących ruchu spółdzielczego, inicjowanie i opiniowanie aktów prawnych mających istotne znaczenie dla spółdzielczości, organizowanie działalności informacyjnej, szkoleniowej, badawczej, oraz propagowanie inicjatyw związanych z rozwojem spółdzielczości, promocja rozwoju współpracy międzyspółdzielczej i szerzenie idei spółdzielczego współdziałania, współdziałanie ze związkami spółdzielczymi w realizacji zadań ustawowych oraz wykonywanie innych zadań ustawowych zleconych przez Kongres Spółdzielczości.

Organami Krajowej Rady są: Zgromadzenie Ogólne, Komisja Rewizyjna, Zarząd.

Siedzibą KRS jest m.st. Warszawa.

Federacja Konsumentów jest dobrowolnym, samorządnym i trwałym stowarzyszeniem konsumentów, samodzielnie określającym swoje cele, program i struktury organizacyjne. Federacja Konsumentów działa na podstawie prawa o stowarzyszeniach i wpisu do rejestru stowarzyszeń i związków Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy pod nr 1052 w dniu 7 lipca 1981 r. Jest stowarzyszeniem zarejestrowanym i ma osobowość prawną. Siedzibą władz jest Warszawa. Obejmuje swoim zasięgiem całe terytorium Polski poprzez sieć 48 klubów terenowych, które wykonują pracę poradni konsumenckich oraz zrzeszają wolontariuszy chcących z nami współpracować.

Celem działania Federacji jest tworzenie systemu ochrony interesów konsumentów indywidualnych zmierzającego do zapewnienia należnych im praw oraz oddziaływanie na politykę konsumencką państwa.

Federacja może być członkiem krajowych i międzynarodowych stowarzyszeń o tym samym lub podobnym charakterze działania.

Współpracuje z Parlamentem, organami administracji państwowej i samorządowej, uczelniami oraz innymi instytucjami działającymi w zakresie ochrony konsumentów, a także pokrewnymi stowarzyszeniami i organizacjami krajowymi i zagranicznymi.

Konsultuje i opiniuje wszelkie projekty rozwiązań wynikające z polityki konsumenckiej państwa, a także inicjuje nowe rozwiązania prawne z uwzględnieniem wymogów Unii Europejskiej.

Władzami Federacji są: Krajowy Zjazd Delegatów; Zarząd Federacji zwany Radą Krajową; Główna Komisja Rewizyjna; Sąd Koleżeński. Kadencja władz Federacji trwa 4 lata. Najwyższą władzą Federacji jest Krajowy Zjazd Delegatów zwołany przez Radę Krajową.

Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Bezrobotnych powstało we wrześniu 1999 r., na Zjeździe Organizacji Bezrobotnych w Darłowie. Siedzibą władz jest Łódź. Opiera swoją działalność na pracy społecznej członków. Celem jest obrona interesów bezrobotnych i pracujących oraz dążenie do zmniejszenia bezrobocia i łagodzenia jego skutków.

Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Bezrobotnych może prowadzić działalność gospodarczą, na ogólnych zasadach określonych w odrębnych przepisach. Członkami mogą być osoby prawne.

Władzami naczelnymi są: Kongres, Rada Krajowa i Komisja Rewizyjna. Kadencja Rady Krajowej i Komisji Rewizyjnej trwa 4 lata.

Informacje zostały opracowane na podstawie statutów oraz stron internetowych organizacji.

Dz.U.01.79.854

2002.01.01	zm.	Dz.U.01.128.1405	art. 4
2002.01.24	zm.	Dz.U.01.100.1080	art. 21
2003.01.01	zm.	Dz.U.02.135.1146	art. 3
	zm.	Dz.U.02.240.2052	art. 81
2003.04.15	zm.wyn.z	Dz.U.03.63.590	ogólne
2003.07.01	zm.	Dz.U.02.135.1146	art. 3
2004.01.01	zm.	Dz.U.03.213.2081	art. 5
2004.11.23	zm.	Dz.U.04.240.2407	art. 3
2008.05.26	zm.wyn.z	Dz.U.08.90.562	ogólne

USTAWA

z dnia 23 maja 1991 r.

o związkach zawodowych.
(tekst jednolity)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Związek zawodowy jest dobrowolną i samorządną organizacją ludzi pracy, powołaną do reprezentowania i obrony ich praw, interesów zawodowych i socjalnych.

2. Związek zawodowy jest niezależny w swojej działalności statutowej od pracodawców, administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz od innych organizacji.

3. Organy państwowe, samorządu terytorialnego i pracodawcy obowiązani są traktować jednakowo wszystkie związki zawodowe.

Art. 2. 1. Prawo tworzenia i wstępowania do związków zawodowych mają pracownicy bez względu na podstawę stosunku pracy, członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych oraz osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej, jeżeli nie są pracodawcami.

2. Osobom wykonującym pracę nakładczą przysługuje prawo wstępowania do związków zawodowych działających w zakładzie pracy, z którym nawiązały umowę o pracę nakładczą.

3. Przejście na emeryturę lub rentę nie pozbawia osób, o których mowa w ust. 1 i 2, prawa przynależności i wstępowania do związków zawodowych.

4. Osoby bezrobotne w rozumieniu przepisów o zatrudnieniu zachowują prawo przynależności do związków zawodowych, a jeśli nie są członkami związków zawodowych, mają prawo wstępowania do związków zawodowych w przypadkach i na warunkach określonych statutami związków.

5. Prawo tworzenia i wstępowania do związków zawodowych w zakładach pracy przysługuje również osobom skierowanym do tych zakładów w celu odbycia służby zastępczej.

6. Do praw związkowych funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej i Służby Więziennej oraz strażaków Państwowej Straży Pożarnej, a także pracowników Najwyższej Izby Kontroli stosuje się odpowiednio przepisy niniejszej ustawy, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z odrębnych ustaw.

7. Przepisy ustawy dotyczące pracowników stosuje się odpowiednio również do innych osób, o których mowa w ust. 1–6.

Art. 3. Nikt nie może ponosić ujemnych następstw z powodu przynależności do związku zawodowego lub pozostawania poza nim albo wykonywania funkcji związkowej. W szczególności nie może to być warunkiem nawiązania stosunku pracy i pozostawania w zatrudnieniu oraz awansowania pracownika.

Art. 4. Związki zawodowe reprezentują pracowników i inne osoby, o których mowa w art. 2, a także bronią ich godności, praw oraz interesów materialnych i moralnych, zarówno zbiorowych, jak i indywidualnych.

Art. 5. Związki zawodowe mają prawo reprezentowania interesów pracowniczych na forum międzynarodowym.

Art. 6. Związki zawodowe współuczestniczą w tworzeniu korzystnych warunków pracy, bytu i wypoczynku.

Art. 7. 1. W zakresie praw i interesów zbiorowych związki zawodowe reprezentują wszystkich pracowników, niezależnie od ich przynależności związkowej.

2. W sprawach indywidualnych stosunków pracy związki zawodowe reprezentują prawa i interesy swoich członków. Na wniosek pracownika niezrzeszonego związek zawodowy może podjąć się obrony jego praw i interesów wobec pracodawcy.

Art. 8. Na zasadach przewidzianych w niniejszej ustawie oraz w ustawach odrębnych związki zawodowe kontrolują przestrzeganie przepisów dotyczących interesów pracowników, emerytów, rencistów, bezrobotnych i ich rodzin.

Art. 9. Statuty oraz uchwały związkowe określają swobodnie struktury organizacyjne związków zawodowych. Zobowiązania majątkowe mogą podejmować

wyłącznie statutowe organy struktur związkowych posiadających osobowość prawną.

Art. 10. Zasady członkostwa w związku zawodowym oraz sprawowania funkcji związkowych ustalają statuty i uchwały statutowych organów związkowych.

Art. 11. 1. Związki zawodowe mają prawo tworzyć ogólnokrajowe zrzeszenia (federacje) związków zawodowych.

2. Ogólnokrajowe związki zawodowe i zrzeszenia związków zawodowych mogą tworzyć ogólnokrajowe organizacje międzyzwiązkowe (konfederacje).

3. Organizacje związkowe, w tym federacje i konfederacje, mają prawo tworzenia i wstępowania do międzynarodowych organizacji pracowników.

Rozdział 2

Tworzenie związków zawodowych

Art. 12. 1. Związek zawodowy powstaje z mocy uchwały o jego utworzeniu, podjętej przez co najmniej 10 osób uprawnionych do tworzenia związków zawodowych.

2. Osoby, które podjęły uchwałę o utworzeniu związku zawodowego, uchwalają statut i wybierają komitet założycielski w liczbie od 3 do 7 osób.

Art. 13. Statut związku zawodowego określa w szczególności:

- 1) nazwę związku,
- 2) siedzibę związku,
- 3) terytorialny i podmiotowy zakres działania,
- 4) cele i zadania związku oraz sposoby i formy ich realizacji,
- 5) zasady nabywania i utraty członkostwa,
- 6) prawa i obowiązki członków,
- 7) strukturę organizacyjną związku ze wskazaniem, które z jednostek organizacyjnych związku mają osobowość prawną,
- 8) sposób reprezentowania związku oraz osoby upoważnione do zaciągania zobowiązań majątkowych w imieniu związku,
- 9) organy związku, tryb ich wyboru i odwołania, zakres ich kompetencji oraz okres kadencji,
- 10) źródła finansowania działalności związku oraz sposób ustanawiania składek członkowskich,
- 11) zasady uchwalania i zmian statutu,
- 12) sposób rozwiązania związku i likwidacji jego majątku.

Art. 14. 1. Związek zawodowy podlega obowiązkowi rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym, zwanym dalej „rejestrem”.

2. Jeżeli komitet założycielski nie złoży w terminie 30 dni od dnia założenia związku wniosku o rejestrację, uchwała o utworzeniu związku traci moc.

3. Postępowanie w sprawach rejestracji jest wolne od opłat sądowych.

Art. 15. 1. Związek zawodowy oraz jego jednostki organizacyjne wskazane w statucie nabywają osobowość prawną z dniem zarejestrowania.

2. (skreślony).

Art. 16. 1. Związek zawodowy zawiadamia niezwłocznie właściwy sąd o zmianie statutu. Zmiana wchodzi w życie z upływem 14 dni od dnia zawiadomienia, jeżeli sąd nie zgłosił wcześniej zastrzeżeń co do jej zgodności z prawem.

2. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, o których mowa w ust. 1, sąd zawiadamia o nich związek zawodowy i wyznacza rozprawę dla ich rozpatrzenia w terminie 30 dni od dnia zawiadomienia przez związek o zmianie statutu.

3. Art. 18 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 17. 1. Sąd skreśla związek zawodowy z rejestru, gdy:

- 1) wskazany w statucie organ podjął uchwałę o rozwiązaniu związku,
- 2) zakład pracy, w którym dotychczas działał związek zawodowy, został wykreślony z właściwego rejestru z powodu likwidacji lub upadłości tego zakładu albo jego przekształcenia organizacyjno-prawnego, uniemożliwiającego kontynuowanie działalności tego związku,
- 3) liczba członków związku utrzymuje się poniżej 10 przez okres dłuższy niż 3 miesiące.

2. Okoliczności wskazane w ust. 1 sąd stwierdza z urzędu lub na wniosek związku zawodowego.

3. (skreślony).

Art. 18. 1. Sprawy dotyczące rejestracji związków zawodowych są rozpatrywane w trybie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym.

2. Sprawy, o których mowa w ust. 1, sąd rozpatruje w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku.

3. (skreślony).

4. (skreślony).

Rozdział 3

Uprawnienia związków zawodowych

Art. 19. 1. Organizacja związkowa, reprezentatywna w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz.U. Nr 100, poz. 1080), zwanej dalej „ustawą o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych”, ma pra-

wo opiniowania założeń i projektów aktów prawnych w zakresie objętym zadaniami związków zawodowych. Nie dotyczy to założeń projektu budżetu państwa oraz projektu ustawy budżetowej, których opiniowanie regulują odrębne przepisy.

2. Organy władzy i administracji rządowej oraz organy samorządu terytorialnego kierują założenia albo projekty aktów prawnych, o których mowa w ust. 1, do odpowiednich władz statutowych związku, określając termin przedstawienia opinii nie krótszy jednak niż 30 dni. Termin ten może zostać skrócony do 21 dni ze względu na ważny interes publiczny. Skrócenie terminu wymaga szczególnego uzasadnienia. Bieg terminu na przedstawienie opinii liczy się od dnia następującego po dniu doręczenia założeń albo projektu wraz z pismem określającym termin przedstawienia opinii. Nieprzedstawienie opinii w wyznaczonym terminie uważa się za rezygnację z prawa jej wyrażenia.

2¹. Założenia albo projekty aktów prawnych, o których mowa w ust. 1, organy władzy i administracji rządowej oraz organy samorządu terytorialnego przekazują również na odpowiedni adres elektroniczny wskazany przez właściwy organ statutowy związku, nie później niż w dniu ich doręczenia na piśmie.

3. W razie odrzucenia w całości lub w części stanowiska związku, właściwy organ administracji rządowej lub samorządu terytorialnego informuje o tym związek na piśmie, podając uzasadnienie swojego stanowiska. W razie rozbieżności stanowisk związek może przedstawić swoją opinię na posiedzeniu właściwej komisji sejmowej, senackiej lub samorządu terytorialnego.

4. Związkowi zawodowemu przysługuje prawo wyrażania publicznie opinii na temat założeń lub projektów, o których mowa w ust. 1, w środkach masowego przekazu, w tym także w radio i telewizji.

Art. 19¹. 1. Organizacja związkowa, reprezentatywna w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, ma prawo opiniowania dokumentów konsultacyjnych Unii Europejskiej, w szczególności białych ksiąg, zielonych ksiąg i komunikatów, oraz projektów aktów prawnych Unii Europejskiej w zakresie zadań objętych zadaniami związków zawodowych.

2. Organy władzy i administracji państwowej kierują dokumenty konsultacyjne Unii Europejskiej oraz projekty aktów prawnych, o których mowa w ust. 1, do odpowiednich władz statutowych związku, określając termin przedstawienia opinii.

3. Dokumenty konsultacyjne Unii Europejskiej oraz projekty aktów prawnych, o których mowa w ust. 1, organy władzy i administracji państwowej przekazują na odpowiedni adres elektroniczny, wskazany przez właściwy organ statutowy związku.

Art. 20. 1. Organizacja związkowa, reprezentatywna w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, ma prawo występowania z wnioskami o wydanie lub zmianę ustawy albo innego aktu prawnego w zakresie spraw objętych zadaniami związku zawodowego. Wnioski dotyczące ustaw związek kieruje do posłów lub organów mających prawo inicjatywy ustawodawczej. W przypadku aktów prawnych niższego rzędu wnioski kieruje się do organów uprawnionych do ich wydania.

2. Organ państwowy, do którego został skierowany wniosek, obowiązany jest w terminie 30 dni przedstawić związkowi zawodowemu swoje stanowisko, a w razie negatywnego stanowiska – także jego uzasadnienie.

Art. 21. 1. Na zasadach ustalonych odrębnymi przepisami związkowi zawodowemu przysługuje prawo prowadzenia rokowań zbiorowych oraz zawierania układów zbiorowych pracy, a także innych porozumień przewidzianych przepisami prawa pracy.

2. W gałęziach pracy nieobjętych układami zbiorowymi regulacja warunków pracy i płacy wymaga konsultacji ze związkami zawodowymi.

Art. 22. (uchylony).

Art. 23. 1. Związki zawodowe sprawują kontrolę nad przestrzeganiem prawa pracy oraz uczestniczą, na zasadach określonych odrębnymi przepisami, w nadzorze nad przestrzeganiem przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

2. Jeżeli w sprawach, o których mowa w ust. 1, zdaniem związku zawodowego postępowanie organu administracji państwowej i samorządu terytorialnego lub pracodawcy jest niezgodne z prawem lub narusza zasady sprawiedliwości, związek może wystąpić do właściwego organu z żądaniem spowodowania usunięcia we właściwym trybie stwierdzonej nieprawidłowości.

Art. 24. 1. Dochód z działalności gospodarczej prowadzonej przez związki zawodowe służy realizacji ich zadań statutowych i nie może być przeznaczony do podziału pomiędzy ich członków.

2. Związki zawodowe korzystają ze zwolnień podatkowych przewidzianych dla stowarzyszeń.

Art. 25. 1. Pracownikowi powołanemu do pełnienia z wyboru funkcji związkowej poza zakładem pracy, jeżeli z wyboru wynika obowiązek wykonywania tej funkcji w charakterze pracownika, przysługuje – na wniosek organizacji związkowej – prawo do urlopu bezpłatnego.

¹. Pracownikowi, który po urlopie bezpłatnym stawi się do pracy w terminie przewidzianym w art. 74 Kodeksu pracy, okres urlopu bezpłatnego wlicza się do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze.

². Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, tryb udzielania urlopu bezpłatnego oraz zakres uprawnień przysługujących pracownikowi korzystającemu z tego urlopu.

2. Pracownik ma prawo do zwolnienia od pracy zawodowej z zachowaniem prawa do wynagrodzenia na czas niezbędny do wykonania doraźnej czynności wynikającej z jego funkcji związkowej poza zakładem pracy, jeżeli czynność ta nie może być wykonana w czasie wolnym od pracy.

Art. 25¹. 1. Uprawnienia zakładowej organizacji związkowej przysługują organizacji zrzeszającej co najmniej 10 członków będących:

- 1) pracownikami lub osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy o pracę nakładczą u pracodawcy objętego działaniem tej organizacji albo
- 2) funkcjonariuszami, o których mowa w art. 2 ust. 6, pełniącymi służbę w jednostce objętej działaniem tej organizacji.

2. Organizacja, o której mowa w ust. 1, przedstawia co kwartał – według stanu na ostatni dzień kwartału – w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po tym kwartale, pracodawcy albo dowódcy jednostki, o której mowa w ust. 1 pkt 2, informację o łącznej liczbie członków tej organizacji, w tym o liczbie członków, o których mowa w ust. 1.

Rozdział 4

Zakładowa organizacja związkowa

Art. 26. Do zakresu działania zakładowej organizacji związkowej należy w szczególności:

- 1) zajmowanie stanowiska w indywidualnych sprawach pracowniczych w zakresie unormowanym w przepisach prawa pracy,
- 2) zajmowanie stanowiska wobec pracodawcy i organu samorządu załogi w sprawach dotyczących zbiorowych interesów i praw pracowników,
- 3) sprawowanie kontroli nad przestrzeganiem w zakładzie pracy przepisów prawa pracy, a w szczególności przepisów oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 4) kierowanie działalnością społecznej inspekcji pracy i współdziałanie z państwową inspekcją pracy,
- 5) zajmowanie się warunkami życia emerytów i rencistów.

Art. 26¹. 1. W razie przejścia zakładu pracy lub jego części na nowego pracodawcę, dotychczasowy i nowy pracodawca są obowiązani do poinformowania na piśmie działających u każdego z nich zakładowych organizacji związkowych o przewidywanym terminie tego przejścia, jego przyczynach, prawnych, ekonomicznych oraz socjalnych skutkach dla swoich pracowników, a także zamierzonych działaniach dotyczących warunków zatrudnienia tych pracowników, w szczególności warunków pracy, płacy i przekwalifikowania.

2. Informacje, o których mowa w ust. 1, dotychczasowy i nowy pracodawca są obowiązani przekazać co najmniej na 30 dni przed przewidywanym terminem przejścia zakładu pracy lub jego części.

3. Jeżeli dotychczasowy lub nowy pracodawca zamierza podjąć działania dotyczące warunków zatrudnienia pracowników, jest obowiązany do podjęcia negocjacji z zakładowymi organizacjami związkowymi w celu zawarcia porozumienia w tym zakresie, w terminie nie dłuższym niż 30 dni od dnia przekazania informacji o tych działaniach.

4. W razie niezawarcia porozumienia w terminie, o którym mowa w ust. 3, z powodu niemożności uzgodnienia przez strony jego treści, pracodawca samodzielnie podejmuje działania w sprawach dotyczących warunków zatrudnienia pracowników, uwzględniając ustalenia dokonane z zakładowymi organizacjami związkowymi w toku negocjacji nad zawarciem porozumienia.

5. Przepisy ust. 3 i 4 nie mają zastosowania, gdy tryb dokonania działań dotyczących warunków zatrudnienia pracowników, jakie zamierza podjąć pracodawca, określają odrębne przepisy.

Art. 27. 1. Ustalanie zasad wykorzystania zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, w tym podział środków z tego funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności, ustala pracodawca w regulaminie uzgodnionym z zakładową organizacją związkową.

2. Przyznawanie pracownikom świadczeń z funduszu, o którym mowa w ust. 1, dokonywane jest w uzgodnieniu z zakładową organizacją związkową.

3. Regulaminy nagród i premiovania są ustalane i zmieniane w uzgodnieniu z zakładową organizacją związkową; dotyczy to również podziału środków na wynagrodzenia dla pracowników zatrudnionych w państwowej jednostce sfery budżetowej.

4. (skreślony).

Art. 28. Pracodawca jest obowiązany udzielić na żądanie związku zawodowego informacji niezbędnych do prowadzenia działalności związkowej, w szczególności informacji dotyczących warunków pracy i zasad wynagradzania.

Art. 29. 1. W razie uzasadnionego podejrzenia, że w zakładzie pracy występuje zagrożenie dla życia lub zdrowia pracowników, zakładowa organizacja związkowa może wystąpić do pracodawcy z wnioskiem o przeprowadzenie odpowiednich badań, zawiadamiając o tym równocześnie właściwego okręgowego inspektora pracy. Pracodawca jest obowiązany w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku zawiadomić zakładową organizację związkową o swoim stanowisku. W razie przeprowadzenia badań, pracodawca udostępnia ich wyniki zakładowej organizacji związkowej wraz z informacją o sposobie i terminie usunięcia stwierdzonego zagrożenia.

2. Zawiadomienie zakładowej organizacji związkowej o odrzuceniu wniosku, o którym mowa w ust. 1, lub niezajęcie przez pracodawcę stanowiska wobec tego wniosku w terminie 14 dni od dnia jego złożenia upoważnia zakładową organizację związkową do przeprowadzenia niezbędnych badań na koszt pracodawcy. O zamiarze podjęcia badań, ich zakresie oraz przewidywanych kosztach zakładowa organizacja związkowa zawiadamia pracodawcę na piśmie z co najmniej 14-dniowym wyprzedzeniem.

3. Pracodawca może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 2, zwrócić się do właściwego okręgowego inspektora pracy o ustalenie celowości zamierzonych badań lub ich niezbędnego zakresu. Przepro-

wadzenie badań wbrew stanowisku inspektora pracy zwalnia pracodawcę z obowiązku pokrycia kosztów tych badań.

Art. 30. 1. W zakładzie pracy, w którym działa więcej niż jedna organizacja związkowa, każda z nich broni praw i reprezentuje interesy swych członków.

2. Pracownik niezrzeszony w związku zawodowym ma prawo do obrony swoich praw na zasadach dotyczących pracowników będących członkami związku, jeżeli wybrana przez niego zakładowa organizacja związkowa wyrazi zgodę na obronę jego praw pracowniczych.

2¹. W indywidualnych sprawach ze stosunku pracy, w których przepisy prawa pracy zobowiązują pracodawcę do współdziałania z zakładową organizacją związkową, pracodawca jest obowiązany zwrócić się do tej organizacji o informację o pracownikach korzystających z jej obrony, zgodnie z przepisami ust. 1 i 2. Nieudzielenie tej informacji w ciągu 5 dni zwalnia pracodawcę od obowiązku współdziałania z zakładową organizacją związkową w sprawach dotyczących tych pracowników.

3. W sprawach dotyczących zbiorowych praw i interesów pracowników organizacji związkowe mogą tworzyć wspólną reprezentację związkową.

4. W sprawach wymagających zawarcia porozumienia lub uzgodnienia stanowiska z organizacjami związkowymi, organizacje te przedstawiają wspólnie uzgodnione stanowisko. Sposób ustalania i przedstawiania tego stanowiska przez każdorazowo wyłanianą do tych spraw wspólną reprezentację związkową określa porozumienie zawarte przez organizacje związkowe.

5. Jeżeli w sprawie ustalenia regulaminu wynagradzania, regulaminów nagród i premiovania, regulaminu zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, planu urlopów lub regulaminu pracy, a także okresów rozliczeniowych, o których mowa w art. 129 § 2 i art. 135 § 2 i 3 Kodeksu pracy, oraz wykazu prac, o którym mowa w art. 151⁷ § 4 Kodeksu pracy, organizacje związkowe albo organizacje związkowe reprezentatywne w rozumieniu art. 241^{25a} Kodeksu pracy nie przedstawią wspólnie uzgodnionego stanowiska w terminie 30 dni, decyzje w tych sprawach podejmuje pracodawca, po rozpatrzeniu odrębnych stanowisk organizacji związkowych.

6. (skreślony).

Art. 31. 1. Prawo do zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy na okres kadencji w zarządzie zakładowej organizacji związkowej przysługuje:

- 1) częściowo jednemu pracownikowi w miesięcznym wymiarze godzin równym liczbie członków zatrudnionych w zakładzie pracy, gdy ich liczba jest mniejsza od 150,
- 2) jednemu pracownikowi, gdy związek liczy od 150 do 500 członków zatrudnionych w zakładzie pracy,
- 3) dwóm pracownikom, gdy związek liczy od 501 do 1000 członków zatrudnionych w zakładzie pracy,
- 4) trzem pracownikom, gdy związek liczy od 1001 do 2000 członków zatrudnionych w zakładzie pracy,

- 5) kolejnemu pracownikowi za każdy rozpoczęty nowy tysiąc, gdy zakładowa organizacja związkowa liczy ponad 2000 członków zatrudnionych w zakładzie pracy,
- 6) w niepełnym wymiarze godzin i wtedy może ono być udzielane większej liczbie pracowników, zgodnie z zasadami zawartymi w punktach poprzedzających.

2. W zależności od wniosku zarządu zakładowej organizacji związkowej zwolnienia od pracy, o których mowa w ust. 1, udzielane są z zachowaniem prawa do wynagrodzenia lub bezpłatnie. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, tryb udzielania zwolnień od pracy oraz zakres uprawnień przysługujących pracownikowi w czasie tych zwolnień.

3. Pracownik ma prawo do zwolnienia od pracy zawodowej z zachowaniem prawa do wynagrodzenia na czas niezbędny do wykonania doraźnej czynności wynikającej z jego funkcji związkowej, jeżeli czynność ta nie może być wykonana w czasie wolnym od pracy.

Art. 32. 1. Pracodawca bez zgody zarządu zakładowej organizacji związkowej nie może:

- 1) wypowiedzieć ani rozwiązać stosunku pracy z imiennie wskazanym uchwałą zarządu jego członkiem lub z innym pracownikiem będącym członkiem danej zakładowej organizacji związkowej, upoważnionym do reprezentowania tej organizacji wobec pracodawcy albo organu lub osoby dokonującej za pracodawcę czynności w sprawach z zakresu prawa pracy,
  - 2) zmienić jednostronnie warunków prawa lub płacy na niekorzyść pracownika, o którym mowa w pkt 1
- z wyjątkiem gdy dopuszczają to odrębne przepisy.

2. Ochrona, o której mowa w ust. 1, przysługuje przez okres określony uchwałą zarządu, a po jego upływie – dodatkowo przez czas odpowiadający połowie okresu określonego uchwałą, nie dłużej jednak niż rok po jego upływie.

3. Zarząd zakładowej organizacji związkowej, reprezentatywnej w rozumieniu art. 241^{25a} Kodeksu pracy, wskazuje pracodawcy pracowników podlegających ochronie przewidzianej w ust. 1, w liczbie nie większej niż liczba osób stanowiących kadrę kierowniczą w zakładzie pracy albo liczba pracowników ustalona zgodnie z ust. 4.

4. Zarząd zakładowej organizacji związkowej, o której mowa w ust. 3, zrzeszającej do 20 członków ma prawo wskazać pracodawcy 2 pracowników podlegających ochronie przewidzianej w ust. 1, a w przypadku organizacji zrzeszającej więcej niż 20 członków będących pracownikami ma prawo wskazać, jako podlegających tej ochronie, 2 pracowników oraz dodatkowo:

- 1) po jednym pracowniku na każde rozpoczęte 10 członków tej organizacji będących pracownikami, w przedziale od 21 do 50 tych członków,
- 2) po jednym pracowniku na każde rozpoczęte 20 członków tej organizacji będących pracownikami, w przedziale od 51 do 150 tych członków,
- 3) po jednym pracowniku na każde rozpoczęte 30 członków tej organizacji będących pracownikami, w przedziale od 151 do 300 tych członków,

- 4) po jednym pracowniku na każde rozpoczęte 40 członków tej organizacji będących pracownikami, w przedziale od 301 do 500 tych członków,
- 5) po jednym pracowniku na każde rozpoczęte 50 członków tej organizacji będących pracownikami, w przedziale powyżej 500 tych członków.

5. Osobami stanowiącymi kadrę kierowniczą w zakładzie pracy, o których mowa w ust. 3, są kierujący jednoosobowo zakładem pracy i ich zastępcy albo wchodzący w skład kolegiального organu zarządzającego zakładem pracy, a także inne osoby wyznaczone do dokonywania za pracodawcę czynności w sprawach z zakresu prawa pracy.

6. Ochrona przewidziana w ust. 1, w zakładowej organizacji związkowej innej niż wymieniona w ust. 3 i 4, przysługuje jednemu pracownikowi imiennie wskazanemu uchwałą zarządu tej organizacji.

7. Ochrona przewidziana w ust. 1 przysługuje, przez okres 6 miesięcy od dnia utworzenia komitetu założycielskiego zakładowej organizacji związkowej, nie więcej niż trzem pracownikom imiennie wskazanym uchwałą komitetu założycielskiego.

8. W przypadku gdy właściwy organ nie dokona wskazania, o którym mowa w ust. 3, 4, 6 albo 7, ochrona przewidziana w ust. 1 przysługuje – w okresie do dokonania wskazania – odpowiednio przewodniczącemu zakładowej organizacji związkowej bądź przewodniczącemu komitetu założycielskiego.

9. Ochrona przewidziana w ust. 1 przysługuje pracownikowi pełniącemu z wyboru funkcję związkową poza zakładową organizacją związkową, korzystającemu u pracodawcy z urlopu bezpłatnego lub ze zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy. Ochrona przysługuje w okresie tego urlopu lub zwolnienia oraz przez rok po upływie tego okresu. Zgodę, o której mowa w ust. 1, wyraża właściwy statutowo organ organizacji związkowej, w której pracownik pełni albo pełnił tę funkcję.

10. Minister właściwy do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb:

- 1) powiadamiania przez pracodawcę zarządu zakładowej organizacji związkowej o liczbie osób stanowiących kadrę kierowniczą w zakładzie pracy, o której mowa w ust. 5,
- 2) wskazywania przez zarząd oraz komitet założycielski zakładowej organizacji związkowej pracowników podlegających ochronie przewidzianej w ust. 1, a także dokonywania zmian w takim wskazaniu.

Art. 33. 1. Pracodawca, na warunkach określonych w umowie, jest obowiązany udostępnić zakładowej organizacji związkowej pomieszczenia i urządzenia techniczne niezbędne do wykonywania działalności związkowej w zakładzie pracy.

2. Zakładowej organizacji związkowej oraz pracodawcy przysługuje prawo wystąpienia do sądu pracy z roszczeniem wynikającym z niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, o której mowa w ust. 1.

3. Jeżeli warunki udostępniania organizacji związkowej pomieszczeń i urządzeń technicznych określają postanowienia układu zbiorowego pracy, prawo wystąpienia z roszczeniem, o którym mowa w ust. 2, przysługuje pracodawcy lub każdej z organizacji związkowych, której postanowienia te dotyczą.

4. Do postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 2 i 3, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu z zakresu prawa pracy.

Art. 33¹. 1. Pracodawca, na pisemny wniosek zakładowej organizacji związkowej i za pisemną zgodą pracownika, jest obowiązany pobierać z wynagrodzenia pracownika składkę związkową w zadeklarowanej przez niego wysokości.

2. Pracodawca jest obowiązany niezwłocznie przekazywać kwoty pobranych składek związkowych na rachunek bankowy wskazany przez zakładową organizację związkową.

Art. 34. 1. Przepisy art. 25¹–33¹ stosuje się do międzyzakładowej organizacji związkowej obejmującej swoim działaniem pracodawcę, z zastrzeżeniem ust. 2 oraz art. 34¹ i 34².

2. Przy ustalaniu liczby członków, o której mowa w art. 25¹ ust. 1, oraz prawa do zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy, o którym mowa w art. 31 ust. 1, uwzględnia się liczbę członków międzyzakładowej organizacji związkowej zatrudnionych u wszystkich pracodawców objętych działaniem tej organizacji.

Art. 34¹. 1. Pracodawcy objęci działaniem międzyzakładowej organizacji związkowej ponoszą koszty, w tym koszty wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne, związane z zatrudnianiem pracownika zwolnionego:

- 1) z obowiązku świadczenia pracy na okres kadencji w zarządzie międzyzakładowej organizacji związkowej – na podstawie art. 31 ust. 1 w związku z art. 34 ust. 2,
- 2) od pracy zawodowej z zachowaniem prawa do wynagrodzenia – na podstawie art. 31 ust. 3,

odpowiednio do udziału liczby członków tej organizacji zatrudnionych u danego pracodawcy w łącznej liczbie członków tej organizacji zatrudnionych u wszystkich pracodawców objętych działaniem tej organizacji – w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

2. Zarząd międzyzakładowej organizacji związkowej przedstawia pracodawcy, który zwolni pracownika lub pracowników z obowiązku świadczenia pracy lub od pracy zawodowej z zachowaniem prawa do wynagrodzenia, informacje o liczbie członków tej organizacji zatrudnionych u wszystkich pracodawców objętych działaniem tej organizacji oraz u każdego z tych pracodawców – w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, według stanu na ostatni dzień miesiąca.

3. Zarząd międzyzakładowej organizacji związkowej przedstawia informacje, o których mowa w ust. 2, w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiło zwolnienie pracownika lub pracowników z obowiązku świadczenia pracy lub od pracy zawodowej z zachowaniem prawa do wynagrodzenia.

4. Sposób i tryb ponoszenia kosztów, o których mowa w ust. 1, określa każdy pracodawca, który zwolni pracownika lub pracowników z obowiązku świadczenia pracy lub od pracy zawodowej z zachowaniem prawa do wynagrodzenia, w zakresie dotyczącym kosztów związanych z zatrudnieniem tego pracownika lub tych pracowników.

Art. 34². 1. Zarząd międzyzakładowej organizacji związkowej, która w co najmniej jednym zakładzie pracy objętym jej działaniem zrzesza pracowników w liczbie wymaganej do uzyskania statusu organizacji reprezentatywnej w rozumieniu art. 241^{25a} Kodeksu pracy, może wskazać pracowników podlegających ochronie przewidzianej w art. 32 ust. 1:

- 1) w liczbie ustalonej zgodnie z art. 32 ust. 3 albo 4 lub
- 2) w liczbie ustalonej zgodnie z art. 32 ust. 3 albo 4 w jednym zakładzie pracy wskazanym przez tę organizację spośród zakładów pracy objętych jej działaniem, w którym ta organizacja zrzesza pracowników w liczbie wymaganej do uzyskania statusu organizacji reprezentatywnej w rozumieniu art. 241^{25a} Kodeksu pracy, powiększonej o liczbę pozostałych zakładów pracy objętych działaniem tej organizacji, w których jest zatrudnionych co najmniej 10 pracowników będących jej członkami.

2. W przypadku gdy międzyzakładowa organizacja związkowa w żadnym zakładzie pracy z objętych jej działaniem nie zrzesza liczby pracowników wymaganej do uzyskania statusu organizacji reprezentatywnej w rozumieniu art. 241^{25a} Kodeksu pracy, liczba pracowników podlegających ochronie przewidzianej w art. 32 ust. 1 nie może być większa od liczby zakładów pracy objętych działaniem tej organizacji, które zatrudniają co najmniej 10 pracowników będących jej członkami.

Rozdział 5

Odpowiedzialność za naruszenie przepisów ustawy

Art. 35. 1. Kto w związku z zajmowanym stanowiskiem lub pełnioną funkcją:

- 1) przeszkadza w utworzeniu zgodnie z prawem organizacji związkowej,
- 2) utrudnia wykonywanie działalności związkowej prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy,
- 3) dyskryminuje pracownika z powodu przynależności do związku zawodowego, pozostawania poza związkiem zawodowym lub wykonywania funkcji związkowej,
- 4) nie dopełnia obowiązków określonych w art. 26¹, 33¹ i 34¹
– podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

2. (utracił moc).

3. Odpowiedzialność za kierowanie nielegalnym strajkiem określa ustawa o rozwiązywaniu sporów zbiorowych.

Art. 36. 1. Sąd rejestrowy w razie stwierdzenia, że organ związku zawodowego prowadzi działalność sprzeczną z ustawą, wyznacza termin co najmniej 14 dni na dostosowanie działalności tego organu do obowiązującego prawa. Postępowanie wszczyną się na wniosek właściwego prokuratora *wojewódzkiego*.

2. W razie bezskutecznego upływu terminu przewidzianego w ust. 1, sąd rejestrowy może:

- 1) orzec grzywnę wobec poszczególnych członków organu związkowego w wysokości określonej w art. 163 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego,
- 2) wyznaczyć władzom związku termin przeprowadzenia nowych wyborów do organu związku wymienionego w ust. 1, pod rygorem zawieszenia działalności tego organu.

3. Jeżeli środki określone w ust. 2 okażą się bezskuteczne, sąd rejestrowy, na wniosek Ministra Sprawiedliwości, orzeka o skreśleniu związku zawodowego z rejestru. Od tego orzeczenia przysługuje apelacja.

4. Do spraw, o których mowa w ust. 1–3, stosuje się odpowiednio art. 18.

5. Związek zawodowy skreślony prawomocnym orzeczeniem z rejestru w myśl ust. 3 jest obowiązany niezwłocznie zaprzestać swej działalności, a w terminie najpóźniej trzech miesięcy od uprawomocnienia się tego orzeczenia dokonać swojej likwidacji w sposób przewidziany w statucie.

Rozdział 6

Przepisy szczególne

Art. 37. Spory między związkami zawodowymi a pracodawcami i ich organizacjami dotyczące interesów pracowniczych rozwiązywane są na zasadach określonych w odrębnej ustawie.

Art. 38. Przepisy ustawy dotyczące związków zawodowych stosuje się odpowiednio do organizacji związkowych, o których mowa w art. 11 ust. 1 i 2, z wyłączeniem przepisu art. 12 ust. 1 w części dotyczącej liczby założycieli związku, a w części dotyczącej liczby członków związku przepisu art. 17 ust. 1 pkt 3.

Art. 39. 1. W zakładach pracy mogą być tworzone pracownicze kasy zapomogowo-pożyczkowe, których członkami mogą być pracownicy, emeryci i renciści bez względu na przynależność związkową. Nadzór społeczny nad tymi kasami sprawują związki zawodowe.

2.–4. (utraciły moc).

5. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia szczególne zasady organizowania i działania kas, o których mowa w ust. 1, obowiązki zakładów pracy w tym zakresie.

Rozdział 7

Zmiany w przepisach obowiązujących oraz przepisy przejściowe i końcowe

Art. 40. W ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. z 1988 r. Nr 30, poz. 207, z 1989 r. Nr 20, poz. 104, Nr 29, poz. 154 i Nr 34, poz. 178 oraz z 1990 r. Nr 30, poz. 179, Nr 34, poz. 198, Nr 55, poz. 319 i Nr 78, poz. 462) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 41. W ustawie z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz.U. Nr 16, poz. 134, z 1972 r. Nr 53, poz. 341 i 342, z 1974 r. Nr 24, poz. 142 i Nr 47, poz. 282, z 1979 r. Nr 15, poz. 97, z 1983 r. Nr 16, poz. 78, z 1989 r. Nr 20, poz. 104, Nr 34, poz. 178 i Nr 35, poz. 192 oraz z 1990 r. Nr 4, poz. 19) po art. 48 dodaje się art. 48a w brzmieniu:

„Art. 48a. 1. Żołnierzom zawodowym nie przysługuje prawo tworzenia i wstępowania do związków zawodowych. Obowiązkiem Państwa jest zagwarantowanie żołnierzowi zawodowemu godziwych warunków służby i uposażenia.

2. Z chwilą powołania do zawodowej służby wojskowej ustaje dotychczasowe członkostwo w związkach zawodowych.”

Art. 42. W ustawie z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. Nr 31, poz. 214, z 1984 r. Nr 35, poz. 187, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, z 1989 r. Nr 4, poz. 24 i Nr 34, poz. 178 i 182 oraz z 1990 r. Nr 20, poz. 121 i Nr 51, poz. 300) wprowadza się następujące zmiany: (zmiany pominięte).

Art. 43. W ustawie z dnia 20 czerwca 1985 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 1990 r. Nr 23, poz. 138, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306 i Nr 89, poz. 517) dział VI skreśla się.

Art. 44. W ustawie z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz.U. z 1991 r. Nr 25, poz. 103) rozdział 7 skreśla się.

Art. 45. 1. Nieruchomości Zrzeszenia Związków Zawodowych wraz z ich wyposażeniem, przekazane na zasadach i w trybie określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 61 ust. 2 ustawy, o której mowa w art. 48 ust. 1 niniejszej ustawy, podlegają podziałowi, w równych częściach, pomiędzy Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” i Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych.

1a. Jeżeli nieruchomość, o której mowa w ust. 1, w dniu podziału nie stanowi własności lub nie jest przedmiotem użytkowania wieczystego Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych, podziałowi pomiędzy Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” i Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawo-

dowych podlegają nakłady na nieruchomości poczynione przez Zrzeszenie Związków Zawodowych i zwrócone przez właściciela nieruchomości.

2. Czynności prawne przekraczające zakres zwykłego zarządu majątkiem, którego dotyczy ust. 1, są nieważne, a dokonane w drodze tych czynności przeniesienia praw do składników majątkowych są bezskuteczne, korzyści zaś uzyskane przez osoby trzecie w wyniku tych czynności podlegają zwrotowi na rzecz uszczuplonego majątku, o jakim mowa w tym przepisie.

3. Minister Pracy i Polityki Socjalnej, w terminie do dnia 31 sierpnia 1997 r., w oparciu o inwentaryzację nieruchomości, o których mowa w ust. 1, określi w drodze rozporządzenia wykazy nieruchomości, które od dnia wejścia w życie rozporządzenia stanowić będą wyłączną własność albo przedmiot użytkowania wieczystego Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” lub Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych; wykazy te stanowić będą podstawę do ujawnienia praw w księgach wieczystych.

3a. Postępowanie w sprawach, o których mowa w ust. 1a i 3, wolne jest od opłat sądowych.

4. Minister Pracy i Polityki Socjalnej w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, określi ponadto szczegółowe zasady i tryb:

- 1) przeniesienia praw do nieruchomości podlegających podziałowi, o którym mowa w ust. 1,
- 2) rozliczeń związanych z tym podziałem, jeżeli wartość poszczególnych nieruchomości nie pozwoli na równy ich podział.

5. Inwentaryzację, o której mowa w ust. 3, przeprowadzi komisja powołana przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej.

6. Minister Pracy i Polityki Socjalnej dokona, w drodze decyzji, rozliczeń, o których mowa w ust. 4 pkt 2.

7. Rozporządzenie, o którym mowa w ust. 3 i 4, Minister Pracy i Polityki Socjalnej wyda po zasięgnięciu, w trybie określonym w art. 19 ust. 2, opinii Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” i Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych.

Art. 46. Rejestracja organizacji związkowych dokonana przed dniem wejścia w życie ustawy zachowuje moc prawną.

Art. 47. Pracownikom pełniącym z wyboru funkcje w zarządzie zakładowej organizacji związkowej, korzystającym w dniu wejścia w życie ustawy ze zwolnienia od pracy na podstawie dotychczasowych przepisów, przysługuje prawo do dalszego korzystania ze zwolnienia od pracy na warunkach określonych tymi przepisami, nie dłużej jednak niż do dnia 30 czerwca 1993 r.

Art. 48. 1. Traci moc ustawa z dnia 8 października 1982 r. o związkach zawodowych (Dz.U. z 1985 r. Nr 54, poz. 277, z 1988 r. Nr 11, poz. 84, z 1989 r. Nr 20, poz. 105 i z 1990 r. Nr 30, poz. 179).

2. Do czasu wydania rozporządzenia Rady Ministrów, o którym mowa w art. 39 ust. 5 niniejszej ustawy, pozostają w mocy przepisy wydane na podstawie art. 58 ustawy wymienionej w ust. 1.

Art. 49. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Dz.U.91.55.235

1996.04.05	zm.	Dz.U.96.34.148	art. 2
2001.01.01	zm.	Dz.U.97.121.769	art. 81
	zm.	Dz.U.00.60.700	art. 2
	zm.	Dz.U.00.107.1127	art. 3
2002.01.24	zm.	Dz.U.01.100.1080	art. 22
2004.11.23	zm.	Dz.U.04.240.2407	art. 4

USTAWA

z dnia 23 maja 1991 r.

o organizacjach pracodawców.
(Dz.U. z dnia 26 czerwca 1991 r.)

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Pracodawcy mają prawo tworzyć, bez uzyskania uprzedniego zezwolenia, związki według swego uznania, jak też przystępować do tych organizacji, z zastrzeżeniem stosowania się do ich statutów.

2. Pracodawcą w rozumieniu ustawy jest podmiot, o którym mowa w art. 3 Kodeksu pracy.

3. (skreślony).

Art. 2. Związki pracodawców mają prawo tworzenia federacji i konfederacji, jak też przystępowania do nich, a każdy związek, federacja i konfederacja ma prawo do przystępowania do międzynarodowych organizacji pracodawców.

Art. 3. Związki pracodawców, ich federacje i konfederacje są samorządne i niezależne w swej działalności statutowej od organów administracji rządowej, samorządu terytorialnego oraz innych organizacji.

Art. 4. Związki pracodawców, ich federacje i konfederacje nie mogą podejmować działań zmierzających do ograniczenia praw pracowników do zrzeszania się w związki zawodowe oraz działań mających na celu sprawowanie kontroli nad związkami pracowników.

Art. 5. Podstawowym zadaniem związków pracodawców, ich federacji i konfederacji jest ochrona praw i reprezentowanie interesów, w tym gospodarczych, zrzeszonych członków wobec związków zawodowych, organów władzy i administracji rządowej oraz organów samorządu terytorialnego.

Art. 6. 1. Majątek związków pracodawców, ich federacji i konfederacji powstaje ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, z własnej działalności i dochodów z majątków organizacji.

2. Składka na rzecz związków pracodawców, o których mowa w ust. 1, zaliczana jest w koszty uzyskania przychodu do wysokości określonej rozporządzeniem Rady Ministrów.

Rozdział 2

Tworzenie związków pracodawców

Art. 7. 1. Związek pracodawców powstaje z mocy uchwały o jego założeniu, podjętej na zgromadzeniu założycielskim przez co najmniej 10 pracodawców.

2. Decyzje dotyczące członkostwa pracodawcy będącego osobą prawną w organizacji pracodawców podejmuje organ upoważniony do składania oświadczeń woli w jej imieniu.

3. Zgromadzenie założycielskie, które podjęło uchwałę o założeniu związku pracodawców, uchwała statut i wybiera komitet założycielski w liczbie co najmniej 3 osób.

Art. 8. 1. Statut związku pracodawców powinien zawierać w szczególności:

- 1) nazwę związku, siedzibę oraz terytorialny zakres działania,
- 2) organy związku, zakres ich uprawnień, tryb ich wyboru i odwołania oraz okres kadencji,
- 3) podstawowe cele i zadania związku oraz sposoby i formy ich realizacji,
- 4) sposób nabywania i utraty członkostwa,
- 5) prawa i obowiązki członków,
- 6) sposób reprezentowania związku oraz osoby upoważnione do zaciągania zobowiązań majątkowych w imieniu związku,
- 7) zasady dokonywania zmian statutu, rozwiązywania związku i przeznaczenie jego majątku w razie likwidacji,
- 8) sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich.

2. Związki, które zamierzają tworzyć terenowe jednostki organizacyjne, określają w statucie strukturę organizacyjną i zasady tworzenia tych jednostek.

Art. 9. 1. Związek pracodawców podlega obowiązkowi rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym.

2. Jeżeli komitet założycielski nie złoży w terminie 30 dni od dnia założenia związku wniosku o rejestrację, uchwała o utworzeniu związku traci moc.

Art. 10. Związek pracodawców nabywa osobowość prawną z dniem zarejestrowania.

Art. 11. 1. Związek pracodawców zawiadamia niezwłocznie sąd o zmianie statutu. Zmiana wchodzi w życie z upływem 14 dni od dnia zawiadomienia, jeżeli sąd nie zgłosił zastrzeżeń co do jej zgodności z prawem.

2. W razie zgłoszenia zastrzeżeń, o których mowa w ust. 1, sąd zawiadamia o nich związek pracodawców i wyznacza rozprawę dla ich rozpatrzenia w terminie 30 dni od dnia zawiadomienia przez związek o zmianie statutu.

3. (skreślony).

Art. 12. 1. Sąd skreśla związek pracodawców z Krajowego Rejestru Sądowego, gdy:

- 1) wskazany w statucie organ podjął uchwałę o rozwiązaniu związku,
- 2) liczba członków związku utrzymuje się poniżej 10 pracodawców przez okres dłuższy niż 3 miesiące.

2. Okoliczności wskazane w ust. 1 sąd stwierdza z urzędu lub na wniosek związku pracodawców.

3. (skreślony).

Art. 13. 1. Sprawy dotyczące rejestracji związku pracodawców są rozpatrywane w trybie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym.

2. Sprawy, o których mowa w ust. 1, sąd rozpatruje w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku.

3. (skreślony).

Art. 14. Przepisy art. 7–13 stosuje się odpowiednio do federacji i konfederacji wymienionych w art. 2, z tym że:

- 1) liczba założycieli tych organizacji nie może być mniejsza niż trzy,
- 2) (skreślony),
- 3) sąd skreśla organizacje z Krajowego Rejestru Sądowego, gdy liczba członków utrzymuje się poniżej trzech przez okres dłuższy niż trzy miesiące.

Rozdział 3

Uprawnienia organizacji pracodawców

Art. 15. Związki pracodawców, ich federacje i konfederacje mają prawo uchwalania swych statutów i regulaminów wewnętrznych, swobodnego wybierania swych przedstawicieli, powoływania zarządów oraz układania programów działania.

Art. 16. 1. Organizacja pracodawców, reprezentatywna w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz.U. Nr 100, poz. 1080, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych”, ma prawo opiniowania założeń i projektów aktów prawnych w zakresie praw i interesów związków pracodawców. Nie dotyczy to założeń projektu budżetu państwa oraz projektu ustawy budżetowej, których opiniowanie regulują odrębne przepisy.

2. Organy władzy i administracji rządowej oraz organy samorządu terytorialnego są obowiązane zapewnić organizacjom pracodawców wykonywanie uprawnień, o których mowa w ust. 1, na równych prawach ze związkami zawodowymi.

Art. 16¹. 1. Organizacja pracodawców, reprezentatywna w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, ma prawo opiniowania dokumentów konsultacyjnych Unii Europejskiej, w szczególności białych ksiąg, zielonych ksiąg i komunikatów, oraz projektów aktów prawnych Unii Europejskiej w zakresie objętym zadaniami związków pracodawców.

2. Organy władzy i administracji państwowej kierują dokumenty konsultacyjne Unii Europejskiej oraz projekty aktów prawnych Unii Europejskiej, o których mowa w ust. 1, do odpowiednich władz statutowych związku, określając termin przedstawienia opinii.

3. Dokumenty konsultacyjne Unii Europejskiej oraz projekty aktów prawnych, o których mowa w ust. 1, organy władzy i administracji państwowej przekazują na odpowiedni adres elektroniczny, wskazany przez właściwy organ statutowy związku.

Art. 16². 1. Organizacja pracodawców, reprezentatywna w rozumieniu ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, ma prawo występowania z wnioskami o wydanie lub zmianę ustawy albo innego aktu prawnego w zakresie spraw objętych zadaniami organizacji pracodawców.

2. Wnioski dotyczące ustaw organizacja kieruje do posłów lub organów mających prawo inicjatywy ustawodawczej, a wnioski dotyczące innych aktów prawnych – do organów uprawnionych do ich wydania.

3. Organ państwowy, do którego został skierowany wniosek, jest obowiązany, w terminie 30 dni, przedstawić organizacji pracodawców swoje stanowisko, a w razie negatywnego stanowiska – także jego uzasadnienie.

Art. 17. Związki pracodawców uczestniczą, na zasadach określonych w odrębnych przepisach, w prowadzeniu rokowań zbiorowych, w zawieraniu układów zbiorowych pracy oraz innych porozumień w zakresie objętym ich zadaniami statutowymi.

Art. 18. 1. Dochód z działalności gospodarczej prowadzonej przez związki pracodawców oraz federacje i konfederacje służy realizacji ich zadań statutowych i nie może być przeznaczony do podziału między ich członków.

2. Związki pracodawców, ich federacje i konfederacje korzystają ze zwolnień podatkowych przewidzianych dla stowarzyszeń.

Rozdział 4

Odpowiedzialność za naruszenie przepisów ustawy

Art. 19. 1. Sąd rejestrowy w razie stwierdzenia, że dany organ związku pracodawców prowadzi działalność sprzeczną z ustawą, wyznacza termin co najmniej 14 dni do dostosowania działalności tego organu do obowiązującego prawa. Postępowanie wszczyna się na wniosek właściwego prokuratora wojewódzkiego.

2. W razie bezskutecznego upływu terminu przewidzianego w ust. 1, sąd rejestrowy może:

- 1) orzec grzywnę indywidualnie nakładaną na członków danego organu związku,
- 2) wyznaczyć władzom związku termin przeprowadzenia nowych wyborów do organu związku wymienionego w ust. 1, pod rygorem zawieszenia działalności tego organu.

3. Jeżeli środki określone w ust. 2 okażą się bezskuteczne, sąd rejestrowy, na wniosek Ministra Sprawiedliwości, orzeka o skreśleniu związku pracodawców z Krajowego Rejestru Sądowego. Od tego orzeczenia przysługuje apelacja.

4. Do spraw, o których mowa w ust. 1–3, stosuje się odpowiednio art. 13.

5. Związek skreślony prawomocnym orzeczeniem z Krajowego Rejestru Sądowego jest obowiązany niezwłocznie zaprzestać swej działalności, a w terminie najpóźniej trzech miesięcy od uprawomocnienia się tego orzeczenia dokonać swojej likwidacji w sposób przewidziany w statucie.

6. Przepisy ust. 1–5 stosuje się odpowiednio do federacji i konfederacji wymienionych w art. 2.

Rozdział 5

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 20. 1. Organizacje zrzeszające pracodawców na podstawie dotychczasowych przepisów mogą stać się, po dostosowaniu swych statutów do przepisów ustawy i po spełnieniu wymagań przewidzianych w ustawie, organizacjami pracodawców w rozumieniu art. 1 ust. 2 lub art. 2.

2. Do czasu powstania na podstawie przepisów ustawy ogólnokrajowej reprezentacji pracodawców, nie dłużej jednak niż do dnia 30 września 1991 r., prawa i interesy pracodawców polskich w stosunkach międzynarodowych reprezentuje Konfederacja Pracodawców Polskich.

Art. 21. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.